
Shri Bodhayanamatarshah

श्रीबोधायनमतदारुः

Document Information

Text title : Bodhayanamatarshah

File name : bodhAyanamatAdarshaH.itx

Category : raama, rAmAnanda, upadesha, advice, major_works

Location : doc_raama

Author : pUrNAnandAchArya

Proofread by : Parashara Ranganathan

Latest update : January 23, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

January 23, 2024

sanskritdocuments.org

శ్రీబోధాయనమతాదర్శః

అథ జగద్గురు శ్రీపూర్ణానందాచార్య సిద్ధాంతసార్యభౌమ విరచితః
శ్రీబోధాయనమతాదర్శః ।

(ప్రమితాక్షరావృత్తినారః సహస్రశ్లోకీ)

స్వశతాబ్దీమహోత్సవే శ్రీపూర్ణానందాచార్యోపదిష్టో వేదాంతప్రబంధః

రామం బోధాయనం నత్వా చిదానంతం గురుం తథా ।

బోధాయనమతాదర్శం కుర్వే సిద్ధాంతబుద్ధయే ॥ ౧॥

యో బ్రహ్మణం విదధాతి ఇత్యేతచ్చుతిమానతః ।

రామో విధి విధాయాదౌ తస్మై వేదం హి దత్తవాన్ ॥ ౨॥

ప్రధానక్షేత్రజ్ఞపతిర్గణేశ ఇతి చ శ్రుతౌ ।

ప్రధానజీవబ్రహ్మేతి తత్త్వత్రయం సమీరితమ్ ॥ ౩॥

అచేతనం ప్రధానం హి తత్ర చ త్రిగుణం జడమ్ ।

బ్రహ్మణాధిష్ఠితం తచ్చ జగతః కారణం మతమ్ ॥ ౪॥

అజడశ్చేతనో జీవో, జగద్వ్యాపారవర్జితః ।

అజడం చేతనం బ్రహ్మ జగజ్జన్మాదికారణమ్ ॥ ౫॥

జీవశ్చ ప్రకృతిర్బ్రహ్మదేహత్వాద్ధి విశేషణే ।

శరీరీ చోభయోర్బ్రహ్మ విశిష్టం తద్ద్యయేన చ ॥ ౬॥

నను రామే శరీరిత్వాత్ భోక్తృతా సుఖదుఃఖయోః ।

న హ వై సశరీరస్య ప్రమాణం చాత్ర వర్తతే ॥ ౭॥

మైవం దుఃఖాదిభోక్తృత్వే శరీరిత్వం న కారణమ్ ।

కిన్తు పాపాదివైశిష్టయం భూపాలచౌరయోరివ ॥ ౮॥

సూక్ష్మాచిచ్ఛిద్విశిష్టః శ్రీరామో బ్రహ్మ హి కారణమ్ ।

స్థూలాచిచ్ఛిద్విశిష్టస్తు కార్యం బ్రహ్మ స భాషితః ॥ ౯॥

ద్వయోర్విశిష్టయోశ్చాథ కార్యకారణరామయోః ।

“సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసాదితిశ్రుతౌ యతః ॥ ౧౦॥

ఐక్యమాపాదితం తస్మాద్బ్రీచ్యమద్బోధాయనో మునిః ।

మేనే చ సుమతం శ్రౌతం విశిష్టాద్వైతసంజ్ఞకమ్ ॥ ౧౧॥

అఖిలాః శ్రుతయో ద్వైతే చాద్వైతే సజ్గతా న హి ।

విశిష్టాద్వైతవాదే తు సర్వాస్తాః సజ్గతిం గతాః ॥ ౧౨॥

అద్వైతబోధికాః కాశ్చిత్ కాశ్చిద్ ద్వైతావబోధికాః ।

ఘటకశ్రుతయః కాశ్చిదస్తర్యామిప్రబోధికాః ॥ ౧౩॥

అప్రామాణ్యం భవేత్ తాసాం విరోధేఽభిమతే మిథః ।

విశిష్టాద్వైతిభిస్తాసాం క్రియతేఽతః సమన్వయః ॥ ౧౪॥

అద్వైతశ్రుతయో బోధ్యా విశిష్టబ్రహ్మబోధికాః ।

నాన్యశ్రుతిమతానాం హి తత్త్వానాం ప్రతిషేధికాః ॥ ౧౫॥

పరం బ్రహ్మ చ తద్వాచ్యం త్వద్వాచ్యం త్వచ్ఛరీరకమ్ ।

తత్త్వమసీతివాక్యేన తూక్తోఽభేదస్తయోర్ద్వయోః ॥ ౧౬॥

ద్వైతశ్రుతిసమూహస్తు విద్వద్భిః సమృతః ఖలు ।

చిదచిదీశతత్త్వానాం పార్థక్యేనావబోధకః ॥ ౧౭॥

ఆత్మత్వమీశ్వరస్యాథ చిదచితోశ్చ దేహతా ।

సర్వాభిర్వినివేద్యతే ఘటకశ్రుతిభిః కిల ॥ ౧౮॥

వేదాన్తతత్త్వవిద్భిశ్చ కార్యకారణభేదతః ।

చిదచిదాభ్యం విశిష్టం తు బ్రహ్మ చ ద్వివిధం మతమ్ ॥ ౧౯॥

స్థూలచిచ్ఛిద్విశిష్టం హి బ్రహ్మకార్యం ప్రకీర్తితమ్ ।

సూక్ష్మాచిచ్ఛిద్విశిష్టం తు బ్రహ్మ కారణముచ్యతే ॥ ౨౦॥

అద్వైతం మన్యతే ప్రాజ్ఞైర్బ్రహ్మణోశ్చ విశిష్టయోః ।

విశిష్టాద్వైతసిద్ధాన్తస్తస్మాచ్ఛుత్యనుమోదితః ॥ ౨౧॥

అత ఏవాస్మదాచార్యబోధాయనాదిసమృతః ।

విశిష్టాద్వైతసిద్ధాన్తో లోకే విజయతేతరామ్ ॥ ౨౨॥

సర్వాసాం చ శ్రుతీనాం హి శ్రుతానన్దేన ధీమతా ।

ఏవం సమన్వయః ప్రోక్తః సర్వశ్రుతిసమన్వయే ॥ ౨౩॥

ఈశ్వరః

అనిత్యఫలకం కర్మ శ్రుత్యా జ్ఞాత్వా ముముక్షుభిః ।

యన్నిత్యఫలకం తద్ధి కర్తవ్యం బ్రహ్మవేదనమ్ ॥ ౨౪॥

జగజ్జన్మాన్తహేతుశ్చ బ్రహ్మ వేదాన్తబోధితమ్ ।

బహు స్యామి తిసజ్కల్పకారకో జానకీశ్వరః ॥ ౨౫॥

జగత్సృష్ట్యాదికర్తా శ్రీరామో బ్రహ్మ పరాత్పరమ్ ।

శ్రీబోధాయనగీతాయామితి రామస్య బ్రహ్మతా ॥ ౨౬॥

దృశ్యమానం జగత్ సర్వం చేతనాచేతనాత్మకమ్ ।

అదృశ్యరూపతాం ప్రాప్య శ్రీరామే కారణే స్థితమ్ ॥ ౨౭॥

అక్షరం లీయతే తావత్ తమసీతి శ్రుత్వా మతమ్ ।

తమశ్చ లోయతే రామే శ్రీరామో న చ కుత్రచిత్ ॥ ౨౮॥

రామాత్ పరతరం తత్త్వం నాన్యదస్తి హి కిఞ్చన ।

సర్వస్య ప్రభవో రామో రామాత్ సర్వమిదం జగత్ ॥ ౨౯॥

నామరూపక్రియోభిశ్చ రామే సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ।

దృశ్యత్వేనోత్థితం సర్వం రామాత్ కాష్ఠాద్ యథాఽనలః ॥ ౩౦॥

ఘటవతీ ధరా పూర్వం ఘటశూన్యా ప్రతీయతే ।

పశ్చాద్ ఘటేన యుక్తా సా సవిశేషాఽనుభూయతే ॥ ౩౧॥

తథా వికల్పశూన్యోఽపి సవికల్పో హి రాఘవః ।

సర్వావస్థాస్థితస్యాస్య హ్యధారశ్చాఖిలస్య సః ॥ ౩౨॥

సవికల్పావికల్పత్వే ఈక్షణీయే చ రాఘవే ।

వీక్ష్యతే వటవీజే యద్ వటో నాపి హి వీక్ష్యతే ॥ ౩౩॥

అవ్యక్తం కారణే రామే సర్వం కార్యే చ వ్యజ్యతే ।

తథా న సకలం రామః సర్వమేవ చ రాఘవః ॥ ౩౪॥

సర్వాధారతయా శ్రీమదరామశ్చైకోఽద్వయః పరః ।

తదేకాయనతో రామః సర్వం వైవాత్ర సంశయః ॥ ౩౫॥

ఉపాదానం నిమిత్తం చ సర్వస్యైకో హి రాఘవః ।

ఊర్ణనాభిర్యథా తన్తోర్మన్యతే కారణద్వయమ్ ॥ ౩౬॥

ఉపాదానత్వమేతస్య విశ్వస్య బ్రహ్మణి కిల ।

సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఇత్యాదిశ్రుతిసమ్మతమ్ || 3౭||

న బ్రహ్మ నాఽపి విష్ణుశ్చ నో తదాసీన్మహేశ్వరః |
తదాసీద్ భగవాన్ రామః సూక్ష్మచిదచిచ్ఛరీరకః || 3౮||

ఉపాదానతయా రామే వికారః సమ్భవేన్నను |
మైవం విశిష్టరామస్య మతః స చ ప్రకారయోః || 3౯||

స్వభావే చ స్వరూపే చ వికారః ప్రకృతేః ఖలు |
వికారః సోఽథ జీవస్య స్వభావ ఏవ మన్యతే || ౪౦||

విశేష్యబ్రహ్మణః సోఽథ న స్వరూపస్వభావయోః |
బ్రహ్మోపాదానతావాదిశ్రుతికోపోఽపి నో భవేత్ || ౪౧||

సాక్ష్యాస్తు జగతో హేతుం మన్యంతే ప్రకృతిం కిల |
సుఖదుఃఖాత్మకం చాథ మోహాత్మకం జగద్ యతః || ౪౨||

వర్తతే చ జగత్ తస్మాత్ సత్వాదిత్రిగుణాత్మకమ్ |
ప్రధానం త్రిగుణం తస్మాదుపాదానం చ తస్య హి || ౪3||

మృదాత్మకఘటస్యాత్రోపాదానం చ మృదేవ హి |
సద్వాచ్యప్రకృతిజ్ఞానాద్ విశ్వజ్ఞానం భవేదపి || ౪౪||

ఇతి చేద్ యుక్తతా నాస్య రచనానుపపత్తితః |
అచేతనప్రధానస్యోపాదానావగమః కథమ్ || ౪౫||

వైషమ్యం చ కథం సృష్టేః కర్మాజ్ఞానాచ్చ దేహినామ్ |
రజఃసత్వసుయోగాచ్చ క్రియాజ్ఞానోభయం న హి || ౪౬||

చేతన ఏవ తద్యోగాత్ క్రియాజ్ఞానద్వయం యతః |
అచిజ్ఞానాత్ కథం జ్ఞాతం భవేచ్ఛిదచిదాత్మకమ్ || ౪౭||

నాచేతనం జగత్ కిన్తు చేతనాచేతనత్మకమ్ |
అచేతనం ప్రధానం స్యాచ్ఛేతనకారణం కథమ్ || ౪౮||

కథం ను చేతనం బ్రహ్మచేతనకారణం భవేత్ |
మైవం చితాఽచితా యస్మాద్ విశిష్టం బ్రహ్మ సమ్మతమ్ || ౪౯||

ఉపాదానం మతం బ్రహ్మ చిదవిద్ధ్వాంకం యతః |
ప్రకారాంశే వికారస్తద్ బ్రహ్మణో నిర్వికారతా || ౫౦||

చేతనేనానధిష్ఠానే ప్రవృత్తిః ప్రకృతౌ కథమ్ ।
 దధిస్వరూపతాం యాతి చేశ్వరాధిష్ఠితం పయః ॥ ౫౧ ॥
 సర్వస్యేశనియన్తృత్వం యోఽప్స్వదికశ్రుతౌ శ్రుతమ్ ।
 ఆచేతనగుణానాం తు మిథశ్చాక్షణ్ణితా కథమ్ ॥ ౫౨ ॥
 పురుషసన్నిధౌ చేత్ సా తదాస్యాత్ సృష్టినిత్యతా ।
 పుంసః ప్రవర్తకత్వే తస్యాదాసీన్యం న సమ్భవేత్ ॥ ౫౩ ॥
 న స్యాత్ సామ్యదశా తేషా గుణానాం చ స్వతః చ్యుతౌ ।
 తదాసీమితరాభావాచ్యేతరస్మాన్న సా చ్యుతిః ॥ ౫౪ ॥
 శ్రుతం సర్వత్ర వేదాన్తే జగతో బ్రహ్మ కారణమ్ ।
 సదవాచ్యే లీయతే చాత్మా సద్వాచ్యా ప్రకృతిర్ను తత్ ॥ ౫౫ ॥
 తదైక్షతే తి సద్వాచ్య ఈక్షణం హి యతః శ్రుతమ్ ।
 సద్వాచ్యా ప్రకృతిస్తస్మాదీక్షణాభావతో న హి ॥ ౫౬ ॥
 చేతనస్య హి ధర్మస్య సర్వసమ్మతమీక్షణమ్ ।
 కదాచిచ్ఛ కథశ్చిన్న ప్రకృతౌ తస్య సమ్భవః ॥ ౫౭ ॥
 తేజస్యచేతనే చాపి తత్రేజ ఐక్షత ఇతి ।
 ఈక్షణం చ శ్రుతం గౌణం ప్రకృతౌ తద్వదేవ ను ॥ ౫౮ ॥
 మైవముత్తరవాక్యేషు చాత్మశబ్దః శ్రుతో యతః ।
 స చేతనస్తస్యచేక్షణం ముఖ్యమేవ హి ॥ ౫౯ ॥
 తేత్రేజ ఐక్షత చాదావన్తర్యామిణ ఈక్షణమ్ ।
 ముఖ్యమేవ తు తచ్చాపి తేజోఽన్తస్థో హి చేతనః ॥ ౬౦ ॥
 సచ్ఛబ్దవాచ్యనిష్ఠస్య మోక్షస్య చోపదేశతః ।
 జగద్ధేతుః పరబ్రహ్మ సద్వాచ్యం ప్రకృతిర్ను హి ॥ ౬౧ ॥
 వదన్తి సృష్టిచర్చాయాం వైశేషికానుయాయినః ।
 ఉిత్యప్తేజః సమీరాణాం హేతవః పరమాణవః ॥ ౬౨ ॥
 న రమ్యం కథనం తేషాం వికల్పాసహతా యతః ।
 సావయవా న వా తైశ్చ స్వీకృతాః పరమాణవః ॥ ౬౩ ॥
 తేషామవయవానాం చ తథాభూతేనవస్థితిః ।
 ఆద్యః పక్షో న తద్ రమ్యః సమీచీనో న చాన్తిమః ॥ ౬౪ ॥

తేషామవయవాభావే సంయోగో న భవేన్నిధః ।
 అంశం వినా తు సంయోగః కథంశ్చైత్ సమ్భవేన్న హి ॥ ౬౫ ॥
 అన్యథా చైకదేశస్థః స్వాధికదేశవర్తనః ।
 న స్యాత్ కార్యస్య చారమ్భః తైః పరమాణుభిః ఖలు ॥ ౬౬ ॥
 నాస్పృష్టేఽవయవైర్దేశే దృష్టాఽవయవినః స్థితిః ।
 దిగ్భేదాత్ పరమాణూనాం స్యాత్ సావయవతైవ చ ॥ ౬౭ ॥
 తన్మతే పరమాణూనాం స్పృష్టే సంయోగహేతుతా ।
 స్పృష్టకారణతా చాథ జీవాదృష్టే హి మన్యతే ॥ ౬౮ ॥
 సమవేతమదృష్టం తజ్జీవే నో పరమాణుషు ।
 స్పృష్టే హి పరమాణూనాం కథంశ్చైత్ కారణం న తత్ ॥ ౬౯ ॥
 అన్యాదృష్టమన్యథా స్యాద్ హేతురన్యసుఖాదికే ।
 అదృష్టే పరమాణుస్థే సృష్టిశ్చ సర్వదా భవేత్ ॥ ౭౦ ॥
 క్షణికాన్ పరమాణూంశ్చ క్షిత్వాదీనాం హి సౌగతాః ।
 ఉపాదానం వదన్యత్ర బాహ్యార్థాస్తీత్యవాదినః ॥ ౭౧ ॥
 క్షిత్వాదయః ప్రజాయంతే సంహితైః పరమాణుభిః ।
 హేతుత్వే పరమాణూనాం ప్రోక్తైర్దోషైర్వరం న తత్ ॥ ౭౨ ॥
 సంహితాశ్చ కథంశ్చైర్వరం క్షణికాః పరమాణవః ।
 విజ్ఞానవిషయత్వం చ క్షణికేషు న సమ్భవేత్ ॥ ౭౩ ॥
 బాహ్యార్థానాం ప్రకాశాయ జ్ఞానజ్ఞాచ్ఛ్రియభ్యుపగమ్యతే ।
 బాహ్యార్థాస్తు తతశ్చైవ యోగాచారో న మన్యతే ॥ ౭౪ ॥
 జ్ఞానస్య పరిణామా హి బాహ్యార్థాస్తేన సమ్మతాః ।
 ప్రకాశతే హి సాకారో నిరాకారో న కర్వచిత్ ॥ ౭౫ ॥
 జ్ఞానసత్త్వే చ బాహ్యార్థా జ్ఞానాభావే హి నో తతః ।
 విజ్ఞానమేవ మన్తవ్యం బాహ్యార్థాస్తు కదాపి న ॥ ౭౬ ॥
 మైవం యతశ్చ బాహ్యార్థో జ్ఞానాద్ భిన్నః ప్రతీయతే ।
 ఘటాచ్చ ఘటవిజ్ఞానం భిన్నం సర్వస్య సమ్మతమ్ ॥ ౭౭ ॥

జైనైర్మతా ఉపాదానహేతవః పరమాణవః ।
 తేభ్యశ్చైకస్వభావేభ్యో జాయంతే చ ధరాదయః ॥ ౭౮॥
 ఉత్థాదేశ్చ మిథో భేదః పరిణామకృతో మతః ।
 మైవం నో చేద్ధి మృత్పిణ్డాజ్జాయతాం ఘటవత్ పటః ॥ ౭౯॥
 హేతుత్వే పరమాణూనాం దోషాః పూర్వం సమీరితాః ।
 మతోపాదానతా తన్న వైదికైః పరమాణుషు ॥ ౮౦॥
 కైశ్చిత్ త్వహి యథా శుక్తావధ్యస్తం రజతం ఖలు ।
 జగదేతత్ తథాఽధ్యస్తం బ్రహ్మణ్యవిద్యయా మతమ్ ॥ ౮౧॥
 తదయుక్తం యతోఽవిద్యాఽశ్రయస్యాశ్రయ సమ్భవః ।
 పరస్పరాశ్రయో దోషో జీవే తదాశ్రయే మతే ॥ ౮౨॥
 పరస్పరవిరోధాచ్చ వైవ బ్రహ్మ తదాశ్రయః ।
 ఆశ్రయానుపపత్తేశ్చావిద్యాసిద్ధిర్భవేన్న తత్ ॥ ౮౩॥
 జన్మాద్యస్య యతశ్చైవం వ్యాసేన సూత్రితం తతః ।
 న తేన సూత్రితం తస్మాద్ వ్యాసో జగతో యతః ॥ ౮౪॥
 పరిణామాత్ తు సూత్రేణ మతా పరిణామిహేతుతా ।
 హేతుతా బ్రహ్మణస్తస్మాద్ వివర్తవిధయా నే హి ॥ ౮౫॥
 ఉపాదానం నిమిత్తం చ జగతో రాఘవో మతః ।
 శ్రుతయో నిర్వికారత్వం వదన్తి బ్రహ్మణో నను ॥ ౮౬॥
 వ్యకుప్యేయ్యుర్హితాశ్చైవం కుతశ్చేదుచ్యతే యతః ।
 వికారీతి మతం సర్వైరుపాదానం విచక్షణైః ॥ ౮౭॥
 ఇతి చేదుచ్యతే హ్యశ్ర వైవం వాచ్యం కుతో యతః ।
 ప్రతిజ్ఞాతం శ్రుతౌ సర్వజ్ఞానమేకస్య జ్ఞానతః ॥ ౮౮॥
 దృష్టాస్తః కథితశ్చాపి మృత్కార్యాణాం మృదస్తథా ।
 ఉపాదానం ఘటాద్దేర్హి మృత్తికా పరికీర్తితా ॥ ౮౯॥
 పరిణతా యతో మృద్ధి ఘటాదిరూపతః ఖలు ।
 ఉపాదానస్య విజ్ఞానాదుపాదేయావబోధతః ॥ ౯౦॥
 మృజ్ఞానేన ఘటాదీనాం విజ్ఞానం సమ్మతం యథా ।

ఏకస్య బ్రహ్మణో జ్ఞానాద్ విజ్ఞానం జగత్స్తథా ॥ ౯౧॥

ఉపాదానం యతో బ్రహ్మ జగతోఽస్య మతం బుధైః ।
పరిణతం యతో బ్రహ్మ జగద్ద్రూపేణ సమ్మతమ్ ॥ ౯౨॥

వ్యాసేన “ప్రకృతిశ్చ” త్యాదికం హి సూత్రితం తతః ।
శ్రీబోధాయనవృత్తౌ తద్ వ్యఖ్యాతమేవమేవ చ ॥ ౯౩॥

బ్రహ్మణః పరిణామో హి ప్రకారద్వారకో జగత్ ।
వికారీత్వం తతో ద్వారే ప్రకృతిపురుషద్వయే ॥ ౯౪॥

స్వరూపే చ స్వభావే చ వికారః ప్రకృతేః ఖలు ।
స్వభావ ఏవ జీవస్య వికారః స్వీకృతో బుధైః ॥ ౯౫॥

బ్రహ్మణస్తు వికారో యన్న స్వరూపస్వభావయోః ।
వ్యాకోపావసరః కశ్చిచ్ఛ్రుతీనాం వర్తతే న తత్ ॥ ౯౬॥

పరిణామవిమర్శే హి ద్వారానన్దార్యనిర్మితే ।
ఇత్యేవం పరిణామో హి విమృష్టో బ్రహ్మణః సతః ॥ ౯౭॥

ఈశే సృష్టినిమిత్తత్వేనైర్భ్రుణ్యం చ భవేన్నను ।
మైవం యద్ దైవసాపేక్షా సృష్టిదోషస్తతశ్చ న ॥ ౯౮॥

తతో వైషమ్యనైర్భ్రుణ్యే ఇత్యేవమాదిరూపతః ।
భగవతా హి వ్యాసేన సూత్రితం బ్రహ్మదర్శనే ॥ ౯౯॥

శ్రీపురుషోత్తమార్యేణ బోధాయనమహర్షిణా ।
బోధాయనమహావృత్తౌ వ్యఖ్యాతశ్చైవమేవ తత్ ॥ ౧౦౦॥

అస్మద్గురుగురోః శ్రౌతసిద్ధాస్తవిస్తునామకే ।
ప్రబంధే ఖణ్డితా వైషా శక్జ్కా చైవమేవ హి ॥ ౧౦౧॥

ఈశస్య చానిమిత్తత్వే విరోధ ఈక్షణశ్రుతేః ।
ఉభయకారణత్వం తత్ సిద్ధాంతే బ్రహ్మణో మతమ్ ॥ ౧౦౨॥

సిద్ధ్యేచ్చైకస్య విజ్ఞానాత్ సర్వస్య జ్ఞాతతఽపి చ ।
ప్రకృతిశ్చ ప్రతిజ్ఞే త్యాదికం హి సూత్రితం తతః ॥ ౧౦౩॥

ఇతి చేత్ సావధానేన శ్రూయతాముచ్యతే మయా ।
ఏక విజ్ఞానతః సర్వవిజ్ఞానం సమ్మతం శ్రుతౌ ॥ ౧౦౪॥

అద్వైతినాం మతే తద్ధి కథచిన్నోపపద్యతే |
 బ్రహ్మైవ తన్మతే సత్యం మిథ్యా బ్రహ్మోతరద్ యతః || ౧౦౫ ||
 శుక్తై రజతవద్ భాతి బ్రహ్మణ్యారోపితం జగత్ |
 జ్ఞాతే బ్రహ్మప్యధిష్ఠానే న భాతి శుక్తిరొప్యవత్ || ౧౦౬ ||
 సత్యం చ కారణం బ్రహ్మ మృత్తికాసదృశం ఖలు |
 కార్యభూతం జగన్మిథ్యా మృద్వికారఘటాదివత్ || ౧౦౭ ||
 కార్యం బుద్ధం భవేదత్రోపాదానస్య చ బోధతః |
 సత్యత్వముభయోర్యద్వా మిథ్యాత్వం సమ్భవేద్ యది || ౧౦౮ ||
 బ్రహ్మజ్ఞానాజ్జగజ్ఞానమత్ర స్యాన్న కదాచన |
 బ్రహ్మణః సత్యతా చాథ మిథ్యాత్వం జగతశ్చ యత్ || ౧౦౯ ||
 వేదాంతాచ్చ విరుద్ధం తదద్వైతినాం మతం తతః |
 దోషో న సమ్భవత్యేష విశిష్టాద్వైతినాం మతే || ౧౧౦ ||
 క్షరం ప్రధానమిత్యాదిశ్రుతౌ తత్త్వత్రయం శ్రుతమ్ |
 ప్రధానం క్షరమిత్యేకం ద్వితీయమమృతాక్షరమ్ || ౧౧౧ ||
 ఉక్తోభయోర్నియంతా హి తృతీయం తత్త్వముచ్యతే |
 యస్యాత్మా యస్య పృథివీ ఇత్యేవం చిదచిత్తథా || ౧౧౨ ||
 ఈశస్య దేహరూపత్వాత్ ప్రకారౌ సమృతావుభౌ |
 ఉభాభ్యాం చ విశిష్టో హి సర్వేశో రఘునాయకః || ౧౧౩ ||
 చిదచిద్భ్యాం చ సూక్ష్మాభ్యాం విశిష్టః ప్రలయే హి సః |
 ఉపాదానం హి విశ్వస్య సర్వేశో రాఘవో మతః || ౧౧౪ ||
 సదేవ సోమ్యేదమగ్గ శ్రుతేస్తత్ర ప్రమాణతా |
 అద్వితీయమిత్సుక్తేశ్చ నిమిత్తం చ స ఏవ హి || ౧౧౫ ||
 స్థూలాభ్యాం చిదచిద్భ్యాం చ విశిష్టే తత్ర కార్యతా |
 బహుత్వావస్థయా యుక్తస్తదా రామః ప్రకీర్తితః || ౧౧౬ ||
 సూక్ష్మాచిచ్ఛిద్విశిష్టం తద్ బ్రహ్మ కారణముచ్యతే |
 స్థూలాచిచ్ఛిద్విశిష్టం చ బ్రహ్మ కార్యం మతం బుధైః || ౧౧౭ ||
 ఏతయోర్బ్రహ్మణోరైక్యం విశిష్టాద్వైతముచ్యతే |

కారణబ్రహ్మబోధాచ్చ కార్యం బ్రహ్మ హి బుధ్యతే || ౧౧౮||

వికారో జాయతే చాథ విదచితోః ప్రకారయోః |

అక్షతా చ భవేత్ తస్మాద్ బ్రహ్మణో నిర్వికారతా || ౧౧౯||

చిదచిద్భ్యాం విశిష్టత్వాత్ సజ్కల్పవత్తయా తథా |

ఉపాదానం నిమిత్తం చ సద్ బ్రహ్మైవోర్థనాభివత్ || ౧౨౦||

తదైక్షతేతిసజ్కల్పాద్ గుణేవైశిష్ట్యహేతుతః |

బ్రహ్మణః సవిశేషత్వం సాధితం చ భవేదపి || ౧౨౧||

ఏవం సమీరితం చాపి శ్రుతాననేన ధీమతా |

రామస్యోభయహేతుత్వముపేయోపాయవర్ణనే || ౧౨౨||

కార్యస్య బ్రహ్మణో హేతుః కారణం బ్రహ్మ సమ్మతమ్ |

పరిణామాదితినూత్రం సజ్గతం చ భవేత్ తతః || ౧౨౩||

సజ్గతిర్నాస్య సూత్రస్య విదర్తవాదినాం మతే |

వివర్తః పరిణామో న దుగ్ధస్య దధివద్ యతః || ౧౨౪||

నాకల్పం ముచ్యతే జీవో బద్ధశ్చ ప్రాకృతైర్గుణైః |

శ్రీరామం చ ప్రపన్నః స ముచ్యతే నిర్గుణశ్చ సన్ || ౧౨౫||

స తిష్ఠతి ప్రకారః సన్ స్వాధారే పరమాత్మని |

రామ ఏవాచిదంశోఽపి ప్రకారః సన్ హి తిష్ఠతి || ౧౨౬||

శ్రీరామే తు లయే చోభౌ తిష్ఠతః సూక్ష్మరూపతః |

అభావో న హి విద్యేతే ప్రలయే చోభయోస్తయోః || ౧౨౭||

ప్రలయః ప్రోచ్యతే ప్రాజ్ఞైరవ్యక్తత్వేన సంస్థితిః |

విద్వద్భిరుచ్యతే వ్యక్తం స్థూలభావేన తూర్థమః || ౧౨౮||

భోక్తృభోగ్యతయా చాథ శరీరాత్మతయా ఖలు |

అచిచ్చిదాఖ్యతత్వే చ విభిన్నే పరమాత్మనః || ౧౨౯||

శ్రీరామపరతన్త్రే తే స్వతన్త్రో రాఘవస్తథా |

ప్రకారత్వాదభిన్నే తే శ్రీరామాన్న స్వరూపతః || ౧౩౦||

చిదచితోః ప్రకారత్వే సమ్మన్దస్యాపృథక్స్థితిః |

తేన తాభ్యాం విశిష్టః శ్రీరామః సర్వేశ్వరో మతః || ౧౩౧||

బ్రహ్మసత్వే ప్రమాణం చ శాస్త్రమేవ సునిశ్చితమ్ ।
 తన్వైపనిషదజ్ఞాతచ్చృతివాక్యప్రమాణతః ॥ ౧౩౨॥
 కార్యత్వాత్ కృతిజన్యం ను విశ్వం ఊత్సంజ్కరాదికమ్ ।
 ఘటపచ్చానుమానేన విశ్వేఽస్తి కృతిజన్యతా ॥ ౧౩౩॥
 తాదృశకృతిశాలిత్వమస్మాకం సమ్భవేన్న తత్ ।
 తాదృశకృతిమత్వేన సిద్ధో రామోఽఖిలేశ్వరః ॥ ౧౩౪॥
 మైవం న గృహ్యతే యస్మాద్ వ్యాప్తిః సాధనసాధ్యయోః ।
 ఈశస్య తత్కృతేశ్చాపి యస్మాదధ్యక్షతా న హి ॥ ౧౩౫॥
 తన్వైపనిషదం చైవం బ్రహ్మణః శాస్త్రవేద్యతా ।
 సూత్రం చ శాస్త్రయోనిత్వాత్ తతో వ్యాసేన సూత్రితమ్ ॥ ౧౩౬॥
 వృద్ధాసకృత్ ప్రయోగాద్ధి బాలో వేత్తి ముఖాదికమ్ ।
 ఉపాసనేఽన్వితం సిద్ధం బ్రహ్మ శ్రుత్యా చ బోధ్యతే ॥ ౧౩౭॥
 వేదాన్నినః ప్రభాషన్తే వేదాన్తా బ్రహ్మవాచకాః ।
 ప్రమాణం వర్తతే తత్ర తన్వైపనిషదం శ్రుతిః ॥ ౧౩౮॥
 ప్రాభాకరా న మన్యన్తే వేదాన్నినామిదం వచః ।
 కస్మాచ్చేదుచ్యతే యస్మాత్ కార్యతా బ్రహ్మణో న హి ॥ ౧౩౯॥
 సర్వే శబ్దాశ్చ వర్తన్తే కార్యార్థప్రతిపాదకాః ।
 శబ్దానాం నాస్తి తాత్పర్యం సిద్ధార్థప్రతిపాదనే ॥ ౧౪౦॥
 సిద్ధకార్యవిభేదాద్ధి ద్విధా చార్థాః సమీరితాః ।
 యత్నాసాధ్యాః పదార్థాస్తు సిద్ధార్థాః సముదీరితాః ॥ ౧౪౧॥
 ఘటోఽస్తిత్యాదివాక్యేషు సిద్ధార్థా హి ఘటాదయః ।
 భవత్యత్ర న వ్యుత్పత్తిస్తేషామాకర్ణనాత్ ఖలు ॥ ౧౪౨॥
 యత్నసాధ్యాః పదార్థాస్తు కార్యభూతా హి సమ్మతాః ।
 కార్యభూతా మతాః ప్రాజ్ఞైః క్రియాశ్చ గమనాదయః ॥ ౧౪౩॥
 కార్యే తాత్పర్యవన్తో హి శబ్దా లౌకికవైదికాః ।
 శబ్దో హి యత్పరశ్చాస్తి శబ్దార్థః స చ ఏవ హి ॥ ౧౪౪॥
 కార్యమేవ హి శబ్దార్థస్తత ఏవ హి మన్యతే ।

సిద్ధార్థో న తు శబ్దార్థో యత్నసాధ్యో యతో న సః ॥ ౧౪౫ ॥

నిత్యసిద్ధం పరబ్రహ్మ యత్నసాధ్యం చ నో హి తత్ ।

ఔపనిషదశబ్దార్థః సిద్ధం బ్రహ్మ తతో న హి ॥ ౧౪౬ ॥

విధ్యర్థవాదమస్త్రేతిభేదాద్ వేదస్త్రీధా మతః ।

వేదస్యేమే త్రయో భేదాః కార్యార్థప్రతిపాదకాః ॥ ౧౪౭ ॥

యజేతేత్యాదివాక్యాని విధయోఽభిహితాశ్చ హి ।

కుర్వన్తి సంవిధానం వై స్వర్గాయాపూర్వయాగయోః ॥ ౧౪౮ ॥

ఏతైశ్చ విహితో యాగోఽపూర్వశ్చ ఫలదాయకః ।

యత్నసాధ్యో తతశ్చేతౌ కార్యత్వేన మతౌ బుధైః ॥ ౧౪౯ ॥

స్తుత్యాదికారకాశ్చార్థవాదాస్తథా తదన్వితాః ।

దేవాదిస్మారకా మన్త్రాః పర్యవస్యన్తి తత్ర చ ॥ ౧౫౦ ॥

ప్రమాణం చ తతో వేదః కార్యార్థప్రతిపాదకః ।

మీమాంసా బ్రహ్మణస్తస్మాద్ వేదాన్వినాం హి నిష్ఫలా ॥ ౧౫౧ ॥

మీమాంసకవచః శ్రుత్వా వేదాన్వినో వదన్తి హి ।

కార్యమేవ హి శబ్దార్థశ్చైతత్ ప్రమాణికం కథమ్ ॥ ౧౫౨ ॥

కుర్వన్త్యత్ర సమాధానం ప్రభాకరానుయాయినః ।

గామానయేతి వాక్యం హి శ్రుత్వా ప్రేరకవృద్ధతః ॥ ౧౫౩ ॥

వ్యుత్పిత్సుః ప్రేర్యవృద్ధేన హ్యనీతాం గాం చ పశ్యతి ।

అశ్వమానయ నయ గామితి ప్రేరకవాక్యతః ॥ ౧౫౪ ॥

గోర్నయనమథాశ్వస్యానయనం చ విలోక్య హి ।

తత్తద్ధవాదిశబ్దానాం తత్తద్ధవాదివస్తుషు ॥ ౧౫౫ ॥

శక్తిగ్రహసమర్థో హి వ్యుత్పిత్సుశ్చ భవేదిహ ।

కార్యమేవ హి శబ్దార్థస్తతశ్చాస్మాభిరుచ్యతే ॥ ౧౫౬ ॥

కుర్వన్త్యత్ర సమాధానం విశిష్టాద్వైతవాదినః ।

ప్రవర్తకస్య వృద్ధస్య వాక్యప్రయోగమాత్రతః ॥ ౧౫౭ ॥

శక్తిగ్రహో భవత్యేతన్మన్యతే న విచక్షణైః ।

చేష్టాకోశాదితశ్చాపి శక్తిగ్రహస్య దర్శనాత్ ॥ ౧౫౮ ॥

పూర్వం కార్యార్థత్వ్యత్పత్తిర్బోధే జాతే చ త్యజ్యతే |
 శబ్దార్థశ్చ మతోఽనన్యలభ్యోఽర్థోఽత్ర బుధైర్యతః || ౧౫౯ ||
 శ్రుతివాక్యాత్ తతః సిద్ధాదర్థబోధో హి జాయతే |
 సిద్ధశబ్దార్థబోధస్య తస్మాన్నానుపపన్నతా || ౧౬౦ ||
 కింఞ్చ సిద్ధపరాచాపి వాక్యాద్ బోధశ్చ జాయతే |
 సన్దేహావాహకాచ్యుత్వా జాతశ్చైత్ర తత్రాత్మజః || ౧౬౧ ||
 చైత్రహర్షం తతో దృష్ట్వా వ్యుత్పిత్సురవగచ్ఛతి |
 శ్రుతైతద్వాక్యజా చాత్ర హర్షస్య కారణం మతిః || ౧౬౨ ||
 ఏవంఞ్చ బ్రహ్మశబ్దాద్ధి శ్రోతాత్మ బ్రహ్మణో మతిః |
 కింఞ్చోపాయాన్తరేణాత్ర శక్తిగ్రహో భవత్యపి || ౧౬౩ ||
 అవ్యుత్పన్నాశ్చ బాలాన్ హి వ్యుత్పన్నాన్ కర్తుమిచ్ఛుకాః |
 జననీజనకాద్యాశ్చ స్వాభిశ్చాఙ్గులిభిః ఖలు || ౧౬౪ ||
 దిశన్తస్తత్తదర్థంశ్చ తత్తచ్ఛబ్దైః పునః పునః |
 సిద్ధిష్వర్థేషు శబ్దానాం శక్తి చ గ్రాహయన్తి హి || ౧౬౫ ||
 కార్యార్థం ఏవ శబ్దానాం శక్తిగ్రహేఽపి సమ్మతే |
 సిద్ధస్య బ్రహ్మణో యుక్తా మీమాంసా బ్రహ్మవాదినామ్ || ౧౬౬ ||
 కుతశ్చేదుచ్యతే చాత్ర శ్రోతవ్యం సావధానతః |
 బ్రహ్మవిదాషేతి పరమిత్యస్తి వైదికం వచః || ౧౬౭ ||
 తద్వాక్యమనుస్మత్యాత్ర విధిరూపం భవత్యదః |
 బ్రహ్మప్రాప్తికామః ఖలు బ్రహ్మోపాసీత మానవః || ౧౬౮ ||
 పుమానత్రాధికారీ హి బ్రహ్మప్రాప్తిసమిచ్ఛుకః |
 బ్రహ్మప్రాప్తిసమిచ్ఛా తత్రాధికారివిశేషణమ్ || ౧౬౯ ||
 బ్రహ్మోపాప్తిశ్చ బ్రహ్మోథ కామనాయాం విశేషణే |
 ప్రాప్యం ఫలం పరబ్రహ్మ బ్రహ్మోపాసనకారిణః || ౧౭౦ ||
 తద్విశేషాన్ స్వరూపం చ వదచ్ఛ్రోతవచాంసి హి |
 కార్యే చాపేక్షితార్థస్య వాచకాని భవన్తి వై || ౧౭౧ ||
 ఉపాసనఫలబ్రహ్మస్వరూపే బోధ్యమీప్సితే |

యతో వేత్స్యాదిశ్రౌతాని వాక్యని కథయన్తి తత్ ॥ ౧౭౨॥
 జగజ్జన్మాదికృద్ రామః సర్వాత్మా సర్వధారకః ।
 సర్వేశ్వరః పరబ్రహ్మ సర్వారాధ్యశ్చ సర్వదః ॥ ౧౭౩॥
 సర్వశక్తిశ్చ సర్వస్యోపాదానం చ నిమిత్తకమ్ ।
 సవేదేహశ్చ సర్వజ్ఞః కల్యాణగుణసాగరః ॥ ౧౭౪॥
 విభుర్జ్ఞానస్వరూపశ్చ స్వభక్త్యా నిత్యముక్తిదః ।
 పరవ్యూహాదిభేదైశ్చ పంచుధా పురుషోత్తమః ॥ ౧౭౫॥
 చిదచిద్భాస్యం విశిష్టశ్చ కార్యకారణరూపకః ।
 భగవాన్ దివ్యదేహశ్చ విభూతిద్వయనాయకః ॥ ౧౭౬॥
 వేదనేనేతి సమృద్ధః ఫలత్వేన హి రాఘవః ।
 కార్యేఽపి వేదతాత్పర్యే రామో బ్రహ్మ చ సిద్ధ్యతి ॥ ౧౭౭॥
 వ్యుత్పత్త్యాం చ మతాయాం హి సిద్ధే కార్యేఽథవా ఖలు ।
 వేదాన్తిబ్రహ్మజ్ఞానా సఫలైవ న నిష్ఫలా ॥ ౧౭౮॥
 ప్రాభాకరనిరాసే హి శ్యామానందేన నిర్మితే ।
 సిద్ధస్య బ్రహ్మణ్యైవం బోధ్యతా సునిరూపితా ॥ ౧౭౯॥
 ప్రధానం న హి సద్వాచ్యం సదేవేతిశ్రుతౌ మతమ్ ।
 తదైక్షతేతిసమ్ప్రోక్తమీక్షణం తత్ర నో యతః ॥ ౧౮౦॥
 ఆత్మాఽఽన్తమయశ్చాత్ర బ్రహ్మాన్తమయో మతః ।
 ఆన్తమయశబ్దస్య తత్రైవాభ్యాసదర్శనాత్ ॥ ౧౮౧॥
 య ఏషోఽన్తరాదిత్యే ప్రోక్తః పుమాన్ హిరణ్మయః ।
 బ్రహ్మధర్మోక్తితో బ్రహ్మహ్యదిత్యాన్తర్గతః స చ ॥ ౧౮౨॥
 శరీరిత్వాన్న జీవోఽయం కుతశ్చేదుచ్యతే యతః ।
 ఆదిత్యాదేర్నియన్తాఽయం బృహదారణ్యకే శ్రుతః ॥ ౧౮౩॥
 ఆస్య లోకస్య ఇత్యాదావాకాశో బ్రహ్మ వై యతః ।
 బ్రహ్మణః సర్వభూతానాం హేతుతాలిఙ్గదర్శనాత్ ॥ ౧౮౪॥
 ప్రాణ ఇతి హో వాచాత్ర బ్రహ్మణః ప్రాణవాచ్యతా ।
 బ్రహ్మణోఽఖిలభూతానాం హేతుత్వలిఙ్గదర్శనాత్ ॥ ౧౮౫॥

అతః పరో దివో జ్యోతిరత్ర జ్యోతిః పదేన హి ।
 చరణోక్తేశ్చ సమ్ప్రోక్తం బ్రహ్మైవేతివినిశ్చయః ॥ ౧౮౬ ॥
 స హావాచ ప్రాణోఽస్మితిప్రాణో బ్రహ్మైతి సమ్మతః ।
 యతోఽత్ర బ్రహ్మణః సర్వేశ్వరత్వాద్ధిర్హి దృశ్యతే ॥ ౧౮౭ ॥
 ఉపాస్యో రాఘవో బ్రహ్మ ఛన్దోగ్యే హి మనోమయః ।
 యతో మనోమయత్వాద్యా గుణాస్తస్య శ్రుతిశ్రుతాః ॥ ౧౮౮ ॥
 యస్య బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ ఉభే భవత ఓదనః ।
 అత్ర చాత్తా పరబ్రహ్మ సర్వస్యాదనతా యతః ॥ ౧౮౯ ॥
 సహ జీవాత్మనా రామః ప్రవిష్టో హృద్గుహామిహ ।
 అఙ్గష్టప్రమితశ్చాథ భూతభవ్యనియామకః ॥ ౧౯౦ ॥
 పాయయితరి రామే చ పాతృత్వస్యోపచారతః ।
 ఉభావృతం పిబంతౌ చ శ్రుతౌ హి పరికీర్తితౌ ॥ ౧౯౧ ॥
 అన్తరక్షణీ పురుషో శ్రీమద్రామ ఉదీరితః ।
 అమృతత్వాభయత్వాది గుణానాముపపత్తితః ॥ ౧౯౨ ॥
 అన్తర్యామ్యుధిదైవాదావన్తర్యామితయా శ్రుతః ।
 సర్వాత్మత్వనియన్తృత్వాదేరుక్తత్వాద్ధి రాఘవః ॥ ౧౯౩ ॥
 అథ పరా యయేత్యస్యామాదృశ్యత్వాదిధర్మకః ।
 సర్వజ్ఞతాదిధర్మాణాముక్త్యా రామోఽఖిలేశ్వరః ॥ ౧౯౪ ॥
 ఇమం వైశ్వానరం చాత్ర రామో వైశ్వానరో మతః ।
 వైశ్వానరస్య మూర్ధైవ సుతేజా ఇతిరూపతః ॥ ౧౯౫ ॥
 సాధారణైశ్చ ధర్మైర్మధ్యైశ్వానరో విశేషితః ।
 ద్యుమూర్ధత్వాదిధర్మాణాం శ్రీరామే సమ్భవోఽపి చ ॥ ౧౯౬ ॥
 యస్మిన్ ద్యౌః పృథివీత్యత్ర రామో హ్యోత్మతయా శ్రుతః ।
 ప్రోక్తాశ్చ హేతవో యస్మాదమృతనేతుతాదయః ॥ ౧౯౭ ॥
 సర్వోత్కృష్టగుణో రామో యో వై భూమేత్యుదీరితః ।
 జీవాదూర్ధ్వోపదేశో హి కారణం తత్ర మన్యతే ॥ ౧౯౮ ॥
 తదక్షరం గార్గ్యేతస్మిన్ వాక్యేఽక్షరం హి రాఘవః ।
 అమృరాన్తధృతిశ్చైతన్మన్వస్యస్య తు కారణమ్ ॥ ౧౯౯ ॥

పరమః పురుషో రామః త్రిమాత్రేణోమితి శ్రుతౌ ।
 ఈక్షణవిషయత్వేన వ్యపదేశశ్చ తస్య యత్ ॥ ౨౦౦॥
 ఆస్మిన్ బ్రహ్మపురే చైతచ్ఛ్రుతివాక్యే సమీరితః ।
 శ్రీరామో దహరాకాశో వాక్యశేషగహేతుతః ॥ ౨౦౧॥
 అఙ్గుష్ఠమాత్ర ఇత్యాదావఙ్గుష్ఠప్రమితో మతః ।
 భూతభవ్యస్య చేశానః శ్రీరామః పరమేశ్వరః ॥ ౨౦౨॥
 ప్రాణ ఏజతి వాక్యే చ ప్రాణవాచ్యశ్చ రాఘవః ।
 ప్రాణస్య ప్రాణమిత్యక్త్యా సర్వస్య కమృనాత్ తథా ॥ ౨౦౩॥
 పరం జ్యోతిరూపం చాత్ర రామో జ్యోతిష్పదేరితః ।
 జ్యోతిషాం జ్యోతిరిత్యత్ర జ్యోతిర్వాచ్యత్వదర్శనాత్ ॥ ౨౦౪॥
 ఆకాశో హేతి ఛాన్దోగ్యే హ్యకాశో రామవాచకః ।
 నామ రూపేతరత్వేన బ్రహ్మత్వవ్యపదేశతః ॥ ౨౦౫॥
 రామ ఏవం పరం బ్రహ్మ రామ ఏవ పరం తపః ।
 రామ ఏవ పరం తత్త్వం శ్రీరామో బ్రహ్మతారకమ్ ॥ ౨౦౬॥
 రమన్తే యోగినోఽనన్తే నిత్యానన్తే చిదాత్మని ।
 ఇతి రామపదేనాసౌ పరబ్రహ్మభిధీయతే ॥ ౨౦౭॥
 అక్షరం బ్రహ్మ సత్యం చ మధ్యే చాన్తే చ రాఘవః ।
 రామః సత్యం పరం బ్రహ్మ రామాత్ కిఞ్చిన్న విద్యతే ॥ ౨౦౮॥
 శ్రుతిస్మృతోఽఱితి బ్రహ్మశ్రీరామో విభుచేతనః ।
 సకృదేవ ప్రపత్యా యః సర్వాభయప్రదాయకః ॥ ౨౦౯॥
 గుణాబ్ధిః సత్యసంకల్పో జగజ్జన్మాదికారణమ్ ।
 సచ్చిదానందరూపశ్చ రామో బ్రహ్మ శ్రుతీరితమ్ ॥ ౨౧౦॥
 గుణైశ్చాథ స్వరూపేణ బృహత్సం పరమం గతః ।
 బ్రహ్మవాచ్యస్తతో రామః సర్వావస్థాసు సమ్మతః ॥ ౨౧౧॥
 ఆత్మత్వాచ్చ పరత్వాత్ స పరమాత్మేతి కీర్తితః ।
 వేవేష్టి యజ్జగత్ సర్వం తత్ స విష్ణుతయేరితః ॥ ౨౧౨॥
 అణోరణీయాన్ మహతో మహీయాన్ రాఘవో మతః ।

ద్వస్వకూనోఽనవచ్ఛిన్నరచానాదినీధనః ప్రభుః ॥ ౨౧౩ ॥

యత్ర నాయం భవేత్ తాదృగ్ దేశో నాస్తి హి కుత్రచిత్ ।

అతో దేశపరిచ్ఛేదః శ్రీరామస్య న విద్యతే ॥ ౨౧౪ ॥

యత్ర నాయం భవేత్ తాదృగ్ కాలో నాస్తి హి కుత్రచిత్ ।

అతః కాలపరిచ్ఛేదః శ్రీరామస్య న విద్యతే ॥ ౨౧౫ ॥

యేన చాస్య పరిచ్ఛేదస్తాదృగ్ వస్తు న కుత్రచిత్ ।

అతో వస్తుపరిచ్ఛేదః శ్రీరామస్య న విద్యతే ॥ ౨౧౬ ॥

అయం నిరాశ్రయో యస్మాచ్ఛాశ్రయో నాస్య కోఽపి తత్ ।

నిరాశ్రయాశ్రయః కిన్తు కశ్చిన్నాస్తిం హి రామవత్ ॥ ౨౧౭ ॥

విశ్వప్రవర్తకో రామో నాస్య కశ్చిత్ ప్రవర్తకః ।

రామః సర్వేశ్వరః కశ్చిద్ రామస్య చేశ్వరో న హి ॥ ౨౧౮ ॥

సర్వాత్మా హి మతో రామో రాస్యాత్మా న కోఽపి చ ।

రామదేహో జగత్ సర్వం రామో దేహో న కస్యచిత్ ॥ ౨౧౯ ॥

సర్వశేషీ మతో రామో రామశేషీ న కోఽపి హి ।

రామశేషో జగత్ సర్వం రామః శేషో న కస్యచిత్ ॥ ౨౨౦ ॥

సర్వేభ్యశ్చ పరో రామో రామాత్ తత్త్వం పరం న హి ।

రామశ్చాద్ద్వి సర్వేషాం రామస్యాద్విర్ను కస్యచిత్ ॥ ౨౨౧ ॥

విశ్వస్య కారణం రామో రామస్య కారణం న హి ।

సర్వేషాం శరణం రామో రామస్య శరణం న చ ॥ ౨౨౨ ॥

సర్వారాధ్యశ్చ రామో హి రామః సర్వఫలప్రదః ।

స్వస్య భక్త్యా ప్రపత్త్యా చ శ్రీరామో ముక్తికారకః ॥ ౨౨౩ ॥

దివ్యాకారయతో రామః సాకారః సమృతస్తతః ।

ప్రాకృతాకారశూన్యత్వాన్నిరాకారశ్చ కీర్తితః ॥ ౨౨౪ ॥

కల్యాణగుణవత్త్వేన శ్రీరామః సగుణో మతః ।

ప్రాకృతగుణశూన్యత్వాన్నిర్గుణశ్చ ప్రకీర్తితః ॥ ౨౨౫ ॥

భర్తా భోక్తా చ సర్వేషాం భాస్కరాదేశ్చ భాసకః ।

రామశ్చైకో హి సర్వేషు స్థితః కాష్ఠేషు వహ్నివత్ ॥ ౨౨౬ ॥

భావయేద్ వైష్ణవో వృన్దామాలోర్ధ్వపుణ్ణధారకః ।
 దీక్షితో రామమస్త్రేణ రామం సాధ్యం చ సాధనమ్ ॥ ౨౨౭ ॥
 ప్రాప్యో ముముక్షుభీ రామో భక్తితశ్చ ప్రపత్తితః ।
 నిత్యైర్ముక్తైశ్చ నిత్యం హి స్తుతోఽర్చితశ్చ నేవితః ॥ ౨౨౮ ॥
 విచ్ఛేదరహితా ప్రీత్యా భక్తీ రామస్య సంస్మృతిః ।
 యా బోధాయనసమ్ప్రోక్తాజ్ఞాతా సాధనసప్తకాత్ ॥ ౨౨౯ ॥
 శ్రీరామస్యానవచ్ఛిన్నం స్మరణం ప్రీతిపూర్వకమ్ ।
 శ్రీమద్వైష్ణవాచార్యైభక్తియోగతయా మతమ్ ॥ ౨౩౦ ॥
 అఙ్గమష్టాఙ్గయోగోఽఙ్గీ భక్తియోగః ప్రకీర్తితః ।
 లభ్యతే భగవాన్ రామో భక్తియోగేన నాన్యథా ॥ ౨౩౧ ॥
 భక్తిరోభాయనప్రోక్తైర్వివేకాదికసాధనైః ।
 ధ్యానధ్రువస్మృతీత్యాదిశబ్దవాచ్యా ప్రజాయతే ॥ ౨౩౨ ॥
 సంసారితా మతాఽభక్త్యా భక్త్యా ముక్తిరుదీరితా ।
 ఆమృత్యుసమయం భక్తేరావృత్తిశ్చ మతా శ్రుతో ॥ ౨౩౩ ॥
 ప్రారబ్ధాస్తే మతా భక్తిర్ముక్తిదా చార్చిరాదినా ।
 అఙ్గినీ చ మతా భక్తిరఙ్గే చ జ్ఞానకర్మణీ ॥ ౨౩౪ ॥
 శ్రవణం కీర్తనం విష్ణోః స్మరణం పాదసేవనమ్ ।
 ఆర్చనం వస్తనం దాస్యం సఖ్యమాత్మనివేదనమ్ ॥ ౨౩౫ ॥
 ఏవం మహాపురాణే శ్రీభాగవతే హి ముక్తిదా ।
 భక్తైశ్చ నవధా భేదాః ప్రహ్లాదేన ప్రకీర్తితాః ॥ ౨౩౬ ॥
 ఏభిరారాధితో రామో భక్తే పరం ప్రసీదతి ।
 యోగక్షేమం వహఃశ్లోకే చాస్తే ముక్తిం ప్రయచ్ఛతి ॥ ౨౩౭ ॥
 ఘృతం జలాత్ తథా తైలం సికతాతశ్చ నిఃసరేత్ ।
 తథాఽపి భగవదభక్తిం వినా ముక్తేర్న సమృధవః ॥ ౨౩౮ ॥
 పూర్వాఘనాశినీ చాథ పరాఘశ్లేషవర్జినీ ।
 భక్తిరేవ తతః సైవ పుసాం సంసారనాశినీ ॥ ౨౩౯ ॥
 ఏవం భక్తిః సమాఖ్యాతా ప్రబంధే యోగపఞ్చకే ।

శ్రీప్రమితాక్షరాకారదేవానందార్యనిర్మితే || ౨౪౦||
 రామస్య బ్రహ్మణోఽనన్యభక్త్యైవ ముక్తిరప్యతే |
 భక్తిర్భ్రూవా స్మృతిః సా చ వివేకాదికసప్తకాత్ || ౨౪౧||
 జాత్యాశ్రయనిమిత్తైర్యద్ దుష్టమన్నం భవేన్న హి |
 తస్మాద్ దేహస్య సంశుద్ధిర్వివేకః కథ్యతే బుధైః || ౨౪౨||
 శబ్దరూపరసంస్పర్శగన్ధేషు విషయేషు యః |
 ఆనాదరః స తత్త్వజ్ఞైర్విమోకః పరికీర్తితః || ౨౪౩||
 శుభాశ్రయస్య యచ్ఛాత్ర సంశీలనం పునః పునః |
 అభ్యాసః సాధనం తద్ధి యోగవ్యానోపకారకమ్ || ౨౪౪||
 యథాశక్తి హి పఞ్చానాం యజ్ఞానాం మహతాం తథా |
 ఆశ్రమాన్తరధర్మాణామనుష్ఠానం క్రియా మతా || ౨౪౫||
 అహింసా చానభిధ్యా చ సత్యార్జవే తథా దయా |
 దానం చైతాని కల్యాణతయామ్నాతాని సూరిభిః || ౨౪౬||
 శోకభీతినిమిత్తేనావసాదశ్చిత్తదీనతా |
 తదభావో హి సమ్ప్రోక్తోఽనవసాదో మహాత్మభిః || ౨౪౭||
 ఉద్ధర్షః ఖలు సన్తోషోఽనుద్ధర్షస్తద్విపర్యయః |
 శోకవచ్ఛాతినన్తోషే మనఃశైథిల్యహేతుతా || ౨౪౮||
 సాధనదీపికాయాం చైతాదృక్ సాధనసప్తకమ్ |
 శ్రీబోధాయనవృత్తిస్థం గణ్గాధరేణ వర్ణితమ్ || ౨౪౯||
 అనన్యచేతసా సతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః |
 తస్యాహం సులభః పార్థ నిత్యయుక్తస్య యోగినః || ౨౫౦||
 తద్రూపప్రత్యయే చైకా సన్తతిశ్చాన్యనిః స్పృహా |
 తద్ధ్యానం ప్రథమైః షడ్భిరజ్ఞైర్నిష్పాద్యతే తథా || ౨౫౧||
 ఉపాసనస్య చావృత్తిం వదన్తి స్మృతయాస్త్వితి |
 ఉపాస్యః స్వాత్మరూపేణ రామస్తూపాసకైః సదా || ౨౫౨||
 చిత్తస్యైకాగ్రతా యత్ర తత్రోపాస్యస్తు రాఘవః |
 ఉపాసనం చ కర్తవ్యమాసీనేన జనేన హి || ౨౫౩||

యథాక్రతునయాద భక్తో జ్ఞాతృత్వరూపతామివ ।
 అపహతాఘతాం చాపి స్వస్వరూపస్య చిన్నేయత్ ॥ ౨౫౪॥
 ససీతాయ చ రామాయ యచ్చ స్వాత్మసమర్పణమ్ ।
 తత్ ప్రపత్తితయా ప్రోక్తమాచార్యవాసవైః శుభమ్ ॥ ౨౫౫॥
 నావాప్యతే పరం ధామ తపోయోగసమాధిభిః ।
 సకృద్రామప్రపత్త్యైవ ప్రాణిభిః ప్రాప్యతే హి తత్ ॥ ౨౫౬॥
 తాపత్రయాభితప్తిన గతిశూన్యజనేన హి ।
 పురుషోత్తమరామస్య దయాభేః సన్నిధౌ కృతా ॥ ౨౫౭॥
 త్వమేవోపాయభూతో మేం భవేతి ప్రార్థనా చ యా ।
 తత్పూర్వకాత్మనిక్షేపః ప్రపత్తిత్వేన సమ్మతః ॥ ౨౫౮॥
 విశేషణాంశమాదాయ స ఏవ శరణాగతిః ।
 అథాదృత్య విశేష్యాంశ న్యాసవాచ్యః స ఏవ హి ॥ ౨౫౯॥
 ఉక్తం చ న్యాసతత్త్వజ్ఞైర్న్యాసస్యాస్యాఙ్గపఞ్చకమ్ ।
 ఆనాయాసేన బోధాయ సజ్జేపేణ తదుచ్యతే ॥ ౨౬౦॥
 ఆనుకూల్యస్య సఙ్కల్పస్త్ర చాద్యాఙ్గముచ్యతే ।
 ఆశ్రయస్యానువృత్తౌ హి సఙ్కల్పోఽత్ర విధీయతే ॥ ౨౬౧॥
 ఉక్తమఙ్గం ద్వితీయం హి ప్రాతికూల్యస్య వర్జనమ్ ।
 క్రియతే స ప్రపన్నేన యత్ర శాస్త్రేణ వర్జితమ్ ॥ ౨౬౨॥
 రక్షిష్యతీతి విశ్వాసో న్యాసాఙ్గం హి తృతీయకమ్ ।
 స్వరక్షాసంశయో యత్ర సర్వథా పరివర్జితః ॥ ౨౬౩॥
 న్యాసస్యాఙ్గం చతుర్థం తు గోప్యత్వవరణం మతమ్ ।
 తత్ త్రాతా మే త్వమేవ న్యాః ఇత్యేవం ప్రార్థనాత్మకమ్ ॥ ౨౬౪॥
 ఉదారః సర్వవిచ్ఛాద సర్వశక్తిశ్చ రాఘవః ।
 రక్షణే రక్షణీయస్య రక్షాపేషామపేక్షతే ॥ ౨౬౫॥
 న్యాసస్య పఞ్చమం త్వఙ్గ కార్పణ్యం సముదీరితమ్ ।
 ప్రపన్నస్యాన్వయో యత్రోపాయాన్తరేషు వర్జితః ॥ ౨౬౬॥
 శ్రీమద్రామం ప్రపన్నాశ్చ ధ్యానయోగం వినాఽపి వై ।

మృత్యుసిన్ధుమతిక్రమ్య చామృతత్వం ప్రయాన్తి హి || ౨౬౭||

సరలః సుగమశ్చాథ సకృత్ కార్యోఽనపేక్షకః |

యతస్తతోఽయమన్యస్మాన్నాస్యః శ్రేష్ఠతమో మతః || ౨౬౮||

త్యక్త్వోపాయాన్తరం ముక్త్యై కార్యో న్యాససమాశ్రయః |

సర్వేభ్యో చాభయం దత్తే రామః సకృత్ ప్రపత్తితః || ౨౬౯||

సర్వేషాం ప్రాణీనాం చాత్ర ప్రపత్తావధికారితా |

జనాశ్చేశం ప్రపద్యైవ మాయాం తరన్తి దుస్తరామ్ || ౨౭౦||

న్యాసో దృష్టప్రపన్నానాం దేహాన్తరనివారకః |

ఆర్తానాం చ స ఏవాశు ముక్తిదో హి సకృత్ కృతః || ౨౭౧||

అస్మద్గురువరైశ్చైవం శ్రీచిదానందదేశికైః |

ప్రపత్తేః సత్స్వరూపం హి ప్రోక్తం న్యాసకలానిధౌ || ౨౭౨||

రామాయత్తస్థితిత్వాచ్చ సర్వస్మిన్ రామదేహతా |

సామానాధికరణ్యం తద్ రామే సర్వస్య భాసతే || ౨౭౩||

ప్రమాణలక్షణాభ్యాం చ వస్తుసిద్ధిర్హి మన్యతే |

నిర్విశేషే ద్వయాభావాత్ తాదృగ్ బ్రహ్మ న సిద్ధ్యతి || ౨౭౪||

రామః ప్రకృతిభిన్నోఽస్తి సత్వాదిరహితో యతః |

చేతనత్వాజడత్వాభ్యాం సర్వదేహితయా తథా || ౨౭౫||

చేతనత్వాజడత్వాభ్యాం రామేఽస్తి కాలభిన్నతా |

ప్రత్యక్షాచ్చేతనత్వాచ్చ శుద్ధసత్వం న రాఘవః || ౨౭౬||

తత ఏవ చ శ్రీరామో జ్ఞానభిన్నో మతో బుద్ధైః |

రామశ్చాద్రవ్యభిన్నోఽస్తి తత్రస్తి ద్రవ్యతా యతః || ౨౭౭||

సర్వేశత్వాద్ విభుత్వాచ్చాకర్మాధీనతయా తథా |

జగజ్జన్మాదిహేతుత్వాద్ రామే జీవవిభిన్నతా || ౨౭౮||

ఈశానో భూతభవ్యస్య శ్రుతౌ రామోఽఖిలేశ్వరః |

జీవభిన్నతథా చోక్తౌ గీతాయాం పురుషోత్తమః || ౨౭౯||

శరీరస్థోఽపి కౌన్తేయ న కరోతి న లిప్యతే |

కర్మానధీనతా చేశే గీతాయామితి భాషితా || ౨౮౦||

ప్రమాణాభావతో రామస్యేశ్వరత్వం న మాయకమ్ ।
 మాయకీ న తథా రామే జగజ్జన్మాది హేతుతా ॥ ౨౮౧॥
 పరో వ్యూహశ్చ విభవోఽన్తర్యామ్యర్చావతారకః ।
 పశ్చుధావస్థితః చైవం శ్రీరామః సకలేశ్వరః ॥ ౨౮౨॥
 అప్రాకృతేఽజడే నిత్యేఽవ్యయే చ తమసః పరే ।
 యద్ గత్వా న నివర్తన్తే తస్మిన్ శ్రీరామధామని ॥ ౨౮౩॥
 ముక్తాత్మనాం చ నిత్యానాం తథా శ్రీరామసీతయోః ।
 భోగస్థానే చ భోగ్యే చ భోగోపకరణాత్మకే ॥ ౨౮౪॥
 రాఘవస్య ప్రపత్త్యా వా భక్త్యా ప్రాప్యేఽర్చిరాదినా ।
 రమ్యకల్పద్రుమారామప్రమోదవనభూషితే ॥ ౨౮౫॥
 సరయూమణిశైలాభ్యాం శోభితే నిత్యధామని ।
 శుద్ధసత్వమయే దివ్యే సాకేతే చ పరాత్పరే ॥ ౨౮౬॥
 దివ్యైశ్చ ద్వారపాలైశ్చ మణ్ణితే వాఙ్మదాదిభిః ।
 ఆయోధ్యానగరేఽయోధ్యే సర్వభీతివివర్జితే ॥ ౨౮౭॥
 బ్రహ్మహర్మ్యాఙ్గణే రమ్యేఽనన్తసూర్యప్రభాన్వితే ।
 కల్పతరుతలే దివ్యపుష్పాన్వీరే మనోహరే ॥ ౨౮౮॥
 చన్ద్రోపమవితానస్యాధస్తాద్దైమే ధరాతలే ।
 దివ్యమాణిక్యవేద్యాం చ రత్నసింహాసనే శుభే ॥ ౨౮౯॥
 సేవితశ్చాఙ్గానేయాద్వైర్నిత్యైర్ముక్తైశ్చ సంస్తుతః ।
 పాలకః సర్వలోకానాం సర్వలోకైకకారణమ్ ॥ ౨౯౦॥
 పరిపూర్ణతమం బ్రహ్మ కలేశః క్షేత్రవరితః ।
 అంశీ సర్వావతారీ చ సర్వేశః శ్రుతిదర్శితః ॥ ౨౯౧॥
 దివ్యసువర్ణసద్దణ్డచ్చత్రచామరధారిభిః ।
 వస్త్రభూషాఽఽవృత్తైర్భవ్యైరావృతో నిత్యపార్షదైః ॥ ౨౯౨॥
 నీలముజసమః శ్యామో కుఞ్చితశ్యామకున్తలః ।
 కప్యాసపుణ్డరీకాక్షః శారదేన్దునిభాననః ॥ ౨౯౩॥
 దివ్యపరిచ్ఛదో దివ్యో దివ్యశస్త్రాస్త్రధారకః ।

సచ్చిదానందదేహశ్చ దివ్యభూషణభూషితః ॥ ౨౯౪ ॥

ముక్తిదశ్చ ముముక్షూణాం ధ్యానారాచననాదిభిః ।
పాదపద్మాశ్రయాత్ సర్వదుఃఖహృత్ సుఖకృత్ తథా ॥ ౨౯౫ ॥

సర్వజ్ఞః సర్వఛక్తిశ్చ సర్వదేహశ్చ సర్వగః ।
సర్వవిద్యాసు చారాధ్యః సర్వస్య జగతో గురుః ॥ ౨౯౬ ॥

దివ్యగన్ధానులిప్తాఙ్గో కల్యాణగుణవారిధిః ।
అభిరామః పరో రామః శోభితః సీతయా సహ ॥ ౨౯౭ ॥

సర్వావతారమూలం స దీపోత్పాదకదీపవత్ ।
ఉపాస్యశ్చాశ్రయశ్చాథ సర్వేషామభిరక్షకః ॥ ౨౯౮ ॥

స్వాస్వరూపశ్చ నిత్యశ్చ శ్రీమద్రామస్య విగ్రహః ।
అవయవైరనారభో వృద్ధిక్షయాదివర్జితః ॥ ౨౯౯ ॥

మాణిక్యపేటికావత్ స స్వరూపస్య ప్రకాశకః ।
శుద్ధసత్వమయో దివ్యో ప్రాకృతత్వం న తస్య హి ॥ ౩౦౦ ॥

సర్వాతిశాయితేజస్వీ శ్రేయోగుణగణార్ణవః ।
నిత్యముక్తానుభావ్యః సోఽనుసన్ధేయశ్చ యోగినామ్ ॥ ౩౦౧ ॥

మోహకః స చ సర్వేషాం దివ్యమణ్డనమణ్డితః ।
దివ్యరూపవిశిష్టః స దివ్యవస్త్రాస్త్రశోభితః ॥ ౩౦౨ ॥

రామ ఏవం పరం బ్రహ్మ రామ ఏవం పరం తపః ।
పరతా బ్రహ్మతా చేతి రామే హనుమతేరితా ॥ ౩౦౩ ॥

వ్యాప్తిక్రాన్తిప్రవేశేచ్ఛాస్తత్త్వద్వాతునిబన్ధనాః ।
పరత్వద్వోత్థికాః విష్ణోర్దేవస్య పరమాత్మనః ॥ ౩౦౪ ॥

వ్యాప్నోతి దేశకాలామ్యాం సర్వం యద్ రూపతోఽపి చ ।
తత్పరం గదితం సద్భిర్విషేర్ధాతోర్నిరూపణాత్ ॥ ౩౦౫ ॥

కాన్తిర్నామ గుణోత్కర్షో గుణా జ్ఞానబలాదయః ।
అతివేలం ప్రకృష్యన్తే యత్ర కాన్తః స ఈరితః ॥ ౩౦౬ ॥

అకాన్తాశ్చేతనాః సర్వే కాన్తః స పురుషః పరః ।
కాన్తిర్నామ గుణః సోఽయం వదేర్ధాతోనిరూపణాత్ ॥ ౩౦౭ ॥

చేతనాచేతనాః సర్వే విశన్వేవ యతః స్వయమ్ |
 మహీయాంస విశత్యేవ యోఽణీయానణుషు స్వయమ్ || 30౮||
 స పరో గదితః సద్భిర్విషేర్ధాతోర్నిరూపణాత్ |
 య ఇష్యతే సదా సర్వైరాత్మభావేన చేతనైః || 30౯||
 స పరో గదితః సద్భిర్విషేర్ధాతోర్నిరూపణాత్ |
 అహిర్బుధ్స్యసంహితాయామీశస్య పరతాత్వితీ || 3౧౦||
 జగత్పూజ్యో జగద్వన్ధ్యా ముక్తిదా జగదీశ్వరీ |
 జగద్దేహో జగన్మాతా జగద్దేతుశ్చ భూమిజా || 3౧౧||
 విద్యుదాభా దయామ్బోధిః సఙ్గోచ్చదానన్దవిగ్రహా |
 నిత్యముక్తసమారాధ్యా దివ్యవస్త్రైరలఙ్కృతా || 3౧౨||
 విభ్వీ సర్వేశ్వరీ సీతా దివ్యభూషణభూషితా |
 రామాభిన్నాఽతిరమ్యా చార్చనీయా రామవల్లభా || 3౧3||
 మమాపరాధవృన్తాశ్చ రామచన్ద్రస్వతన్త్రతామ్ |
 సంవినాశ్య చ సీతామ్బా ప్రాప్యోథ స్వామినీ పరా || 3౧౪||
 కారుణ్యసిన్ధరామస్య కారుణ్యాదీంశ్చ సద్గుణాన్ |
 సముద్ఘోష్య చ సమ్ప్రప్తాం మమ పురుషకారతామ్ || 3౧౫||
 అనుగ్రహమయీం దేవీం నిగ్రహేణ చ వర్జితామ్ |
 శ్రీసీతాం చిన్తయేదేవం శ్రీరామశరణాగతం || 3౧౬||
 ఇత్యేవం నవరత్నాం హి శ్రీసీతామ్బా నిరూపితా |
 సిద్ధాన్తభూషణేన శ్రీశ్యామానందేన ధీమతా || 3౧౭||
 వేదవేద్యా చ సద్వన్ధ్యైః సీతారామౌ పరాత్పరౌ |
 అనన్యభక్తీసమ్ప్రప్యో ప్రపన్నజనరక్షకౌ || 3౧౮||
 ఈశ్వరః సర్వభూతానామాదికారణముచ్యతే |
 సర్వజ్ఞ జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణభూషితః || 3౧౯||
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం ప్రదాతా రఘునన్దనః |
 దివ్యవిగ్రహసంయుక్తోఽనన్తానన్దోజగత్పతిః || 3౨౦||
 యద్యప్యార్తిహరో రామో హ్యన్తర్యామీ మహాప్రభుః |
 తథాప్యోత్మకృతైః కార్వైర్న కదాపి స బధ్యతే || 3౨౧||

యథా బాల్యాద్యవస్థాభిర్న జీవో దూష్యతే క్వచిత్ |
 తథాఽన్తశ్చరమాణోఽపి న భవేద్ దూషితో హరిః || 322 ||
 పరవ్యూహాదిభేదేన విజ్ఞేయః స చ పఞ్చధా |
 బహుభిర్ద్వారపాలైశ్చ కోటపాలైశ్చ సంయుతః || 323 ||
 మహామణిసమాకీర్ణే మణ్డపే చ విరాజితః |
 శోభయా పరయా యుక్తః కిరీటముకుటాదిభిః || 324 ||
 మహారాజ్ఞ్యా చ జానక్యా భూనీలాభ్యాం చ సేవితః |
 సఙ్కర్షణశ్చ ప్రద్యుమ్నోఽనిరుద్ధ ఇతి భేదతః || 325 ||
 విజ్ఞేయశ్చ తథా వ్యూహో జగత్సుప్త్యాదికారకః |
 పూర్ణో జ్ఞానబలాభ్యాం చ సఙ్కర్షణః ఇతి స్మృతః || 326 ||
 వీర్యైశ్వర్యయుతస్తత్ర ప్రద్యుమ్న ఇతి కథ్యతే |
 శక్తితేజో విశిష్టస్తు హ్యనురుద్ధ ఇతీరితః || 327 ||
 తత్రత్సాజాత్యరూపేణ హ్యోవిర్భావః పరస్య వై |
 విభవః స చ విజ్ఞేయో ముఖ్యో గౌణశ్చ స ద్విధా || 328 ||
 ఉపాస్యః పురుషైర్ముఖ్యో న చ గౌణః కదాచన |
 సర్వత్ర సర్వదా యస్తు జీవాఃస్యక్తుం న చ క్షమః || 329 ||
 అన్తర్యామీ స విజ్ఞేయో జీవదోషైరదూషితః |
 దేశకాలాదినియమై రహితః స సహాప్రభుః || 330 ||
 ధాతుపాషాణకాష్ఠాదికృతవిగ్రహమాశ్రితః |
 శ్రీరామః స పరం బ్రహ్మ జానక్యా సహితః ప్రభుః || 331 ||
 అర్చావతారో విజ్ఞేయః కృపాశిలో గుణామ్బుధిః |
 ఏవం పఞ్చప్రకారేణ హ్యేకోఽపి స మహాప్రభుః || 332 ||
 విభక్తో భగవాన్ రామః సర్వలోకైకరక్షకః |
 సేవితః పరయా భక్త్యా సన్తుష్టః స హరిస్తదా || 333 ||
 స్వాశ్రితేభ్యశ్చ దాసేభ్యః సాయుజ్యం సమ్ప్రయచ్ఛతి |
 శ్రీవాల్మీకిసంహితాయామేవం రామో హి పఞ్చధా || 334 ||
 వ్యూహాస్వరూపం ం

వ్యక్తం చ పూర్ణషాఢ్గుణ్యం వర్తతే యత్ర సర్వదా ।
 పరిపూర్ణః స విజ్ఞేయో బ్రహ్మ రామః పరాత్పరః ॥ 33x ॥
 శ్రీరామాద్ధి చతుర్వ్యూహః ప్రాదుర్భూతా భవన్తి హి ।
 వాసుదేవః సఙ్కర్షణః ప్రద్యుమ్నశ్చానిరుద్ధకః ॥ 33౬ ॥
 వ్యూహ్యోత్మానం చతుర్థా చ వాసుదేవాది మూర్తిభిః ।
 సృష్ట్యాదీన్ ప్రకరోత్యేష విశుద్ధాత్మా జనార్దనః ॥ 33౭ ॥
 ఏవం విష్ణుపురాణేఽపి సృష్ట్యాదిసంవిధాయకాః ।
 బ్రహ్మణో రామచంద్వాద్ధి చతుర్వ్యూహః ప్రకీర్తితాః ॥ 33౮ ॥
 వాసుదేవః సఙ్కర్షణః ప్రద్యుమ్నశ్చానిరుద్ధకః ।
 ఇత్యాద్యన్యతమః శాస్త్రే వ్యూహో హి సమృక్తిర్నితః ॥ 33౯ ॥
 తేషామద్యో వాసుదేవో హి హీనః స ప్రాకృతైర్గుణైః ।
 తతోఽసౌ నిర్గుణః ప్రోక్తః షడ్గుణైః సగుణోఽపి సః ॥ 3౪౦ ॥
 ప్రధానక్షేత్రజ్ఞుపతిర్వాసుదేవః శ్రుతౌ శ్రతః ।
 స గుణానామధిష్ఠాతా బన్ధముక్తిప్రదో మతః ॥ 3౪౧ ॥
 తతో జీవాభిమానీ హి సఙ్కర్షణః ప్రజాయతే ।
 సఙ్కర్షణస్తదాఽఽశ్రిత్య ప్రాకృతం హి తమోగుణమ్ ॥ 3౪౨ ॥
 సంహారతే జగత్ సర్వం శివో భూత్వా బలేన సః ।
 స్వస్య జ్ఞానగుణేనాథ సచ్ఛాస్త్రం వితనోత్యపి ॥ 3౪3 ॥
 తతో మనోభిమానీ హి ప్రద్యుమ్నః సమృజాయతే ।
 సమాశ్రిత్య తదాఽయం తు ప్రాకృతం చ రజోగుణమ్ ॥ 3౪౪ ॥
 విశ్వకృద్ బ్రహ్మతాం గత్వా స్వస్యైశ్వర్యగుణేన హి ।
 ప్రవర్తయతి ధర్మాంశ్చ వీర్యేణ సాత్వికానథ ॥ 3౪x ॥
 అహఙ్కారాభిమానీ చానిరుద్ధో జాయతే తతః ।
 తదాసీం స సమాశ్రిత్య సత్వం చ ప్రాకృతం గుణమ్ ॥ 3౪౬ ॥
 విష్ణుర్భూత్వాఽఖిలం విశ్వం శక్త్యా పాతి విభర్తి చ ।
 స్వతత్త్వం స్వగుణేనాథ తేజసా జ్ఞాపయత్యసౌ ॥ 3౪౭ ॥
 వాసుదేవాత్ సఙ్కర్షణ ఇత్యాద్యాగమవాక్సు హి ।

సజ్కర్షణే న జీవత్వం కిన్తు జీవాభిమానితా || 3౪౮||
 స హ్యనాదిరనస్తశ్చ పరమార్థేన నిశ్చితః |
 ఇతి తస్యాం సంహితాయాం జీవోత్పత్తేర్విషేధనాత్ || 3౪౯||
 సజ్కర్షణాత్ ప్రద్యుమ్నసంజ్ఞం మనశ్చేతివాచి చ |
 ప్రద్యుమ్నో న మనః కిన్తు తత్ర మనోఽభిమానితా || 3౫౦||
 కరణాత్మకం మనో యస్మాత్ కర్తుర్నోత్పద్యతే ఖలు |
 ప్రద్యుమ్ననాదనిరుద్ధసంజ్ఞకోఽహఙ్కార ఇత్యపి || 3౫౧||
 అహఙ్కారాభిమానీత్యనిరుద్ధం సమ్భ్రవీతి హి |
 కదాపి మనసశ్చాత్ర నాహఙ్కారసముద్భవః || 3౫౨||
 తతః సజ్కర్షణాదీనాం న జీవాద్యభిధాయితా |
 కిన్తు జీవాద్యధిష్ఠాత్పతత్తద్ధ్యూహ్స్వరూపతా || 3౫3||
 తత్ర జ్ఞానబలద్వంద్వాద్ రూపం సాజ్కర్షణం హరేః |
 భగవానచ్యుతోఽపీతం షాడ్గుణ్యేన సమేధితః || 3౫౪||
 బలజ్ఞానే గుణౌ తస్య స్ఫుటౌ కార్యవశాన్మునే |
 బలేన హరతీదం స గుణేన నిఖిలం మునే || 3౫౫||
 జ్ఞానేన తనుతే శాస్త్రం సర్వసిద్ధాన్తగోచరమ్ |
 వేదశాస్త్రమితిఖ్యాతం పాఞ్చరాత్రం విశేషతః || 3౫౬||
 ఐశ్వర్యవీర్యసమ్భేదాద్ రూపం ప్రాయుమ్నముచ్యతే |
 ఐశ్వర్యేణ గుణేనాసౌ సృజతే తచ్చరాచరమ్ || 3౫౭||
 వీర్యేణ సర్వధర్మాంశ్చ ప్రవర్తయతి సర్వశః |
 శక్తితేజఃసముత్కర్షాదనిరుద్ధతనుర్హరేః || 3౫౮||
 శక్త్యా జగదిదం సర్వమనంతాణ్ణం నిరన్తరమ్ |
 విభర్తి పాతి చ హరిర్మణిసానురివాణుకమ్ || 3౫౯||
 తేజసా నిఖిలం తత్త్వం జ్ఞాపయత్యాత్మనో మునే |
 విష్వక్సేనసంహితాయామేవం వ్యూహో హి వర్ణితాః || 3౬౦||
 వాసుదేవః సజ్కర్షణః ప్రద్యుమ్నః పురుషః స్వయమ్ |
 అనిరుద్ధ ఇతి బ్రహ్మన్ మూర్తిర్వ్యాహోఽభిధీయతే || 3౬౧||

స విశ్వసైజనః ప్రాజ్ఞస్తురీయ ఇతివృత్తిభిః ।
 అధేన్ద్రియాశయజ్ఞానైర్భగవాన్ పరిభాష్యతే ॥ 3౬౨॥
 అఙ్గోపాఙ్గాయుధాకల్పైర్భగవాన్ తచ్ఛతుష్టయమ్ ।
 విభర్తి స చతుర్మూర్తిర్భగవాన్ హరిరీషశ్వరః ॥ 3౬3॥
 శ్రీమద్భాగవతే వైవం చతుర్వ్యాహః ప్రకీర్తితాః ।
 జాగ్రద్దాదినివృత్త్యర్థముపాస్యా వ్యూహమూర్తయః ॥ 3౬౪॥
 వాసుదేవాదయశ్చాథ చత్వారస్తచ్ఛతుష్టయాత్ ।
 అష్టావథ చ సజ్ఞాతా వ్యూహస్తేభ్యశ్శతుష్టయాత్ ॥ 3౬౫॥
 అచ్యుతోఽధోక్షజశ్చాథ నృసింహః పురుషోత్తమః ।
 ఉప్పేయశ్చ హరిశ్చాథ కృష్ణశ్చాథ జనార్దనః ॥ 3౬౬॥
 సజ్ఞాతాశ్చ త్రయో వ్యూహో వ్యూహోచ్చీవాసుదేవతః ।
 కేశవసంజ్ఞశ్చాథ నారాయణాశ్చ మాధవః ॥ 3౬౭॥
 త్రయో వ్యూహోశ్చ సజ్ఞాతా వ్యూహాత్ సజ్కర్షణాదథ ।
 గోవిందసంజ్ఞకశ్చాథ విష్ణుశ్చ మధుసూదనః ॥ 3౬౮॥
 వ్యూహో జాతాస్త్రయశ్చాథ వ్యూహాత్ ప్రద్యుమ్నతః కిల ।
 శ్రీ త్రివిక్రమసంజ్ఞశ్చ వామనః శ్రీధరస్తదా ॥ 3౬౯॥
 అనిరుద్ధాచ సజ్ఞాతాస్త్రయో వ్యూహోస్తథైవ చ ।
 పద్మనామో హృషీకేశః శ్రీమద్దామోదరస్తథా ॥ 3౭౦॥
 వ్యూహస్య చైకసంజ్ఞస్య విభిన్నసంహితాసు చ ।
 కల్పభేదేన నిర్వాహ్యో విభిన్నకారణాదయః ॥ 3౭౧॥
 శార్థధన్వా హృషీకేశః పురుషః పురుషోత్తమః ।
 అజితః ఖడ్గధృగ్ విష్ణుః కృష్ణశ్చైవ వృహదృబలః ॥ 3౭౨॥
 సేనానిర్గ్రామణీశ్చ త్వం బుద్ధిః సత్త్వం క్షమా దమః ।
 ప్రభవశ్చాప్యయశ్చ త్వముపేన్ద్రో మధుసూదనః ॥ 3౭3॥
 ప్రభవశ్చాప్యయశ్చ త్వం పద్మనాభో రణాస్తకృత్ ।
 శ్రీమద్రామాయణే వైవం వ్యూహో రామాత్ ప్రకీర్తితాః ॥ 3౭౪॥
 “జ్ఞానాదిగుణసామాన్యే వాసుదేవః ప్రకీర్తితః ।

సంకర్షణో వాసుదేవాత్ తస్మాత్ ప్రద్యుమ్నసంజ్ఞితః ॥ 3౭౫ ॥

ప్రద్యుమ్నాదనిరుద్ధోఽభూత్ సర్వ ఏతే చతుర్భుజాః ।
మూర్తిభ్యశ్చ చతుర్భ్యశ్చ చతుర్వింశతిమూర్తయః ॥ 3౭౬ ॥

జాయంతే క్రమశో బ్రహ్మన్ దీపాద్ దీపాంతరం యథా ।
సర్వేచతుర్భుజాః పద్మశఙ్ఖచక్రగదాధరాః ॥ 3౭౭ ॥

వాసుదేవాదాదిదేవాత్ ప్రథమాత్ కేశవస్తథా ।
నారాయణో మాధవశ్చ జజ్ఞిరే భూసురోత్తమ ॥ 3౭౮ ॥

సంకర్షణాచ్చ గోవిన్దో విష్ణుశ్చ మధుసూదనః ।
త్రయస్తే సమజాయంత ప్రద్యుమ్నాచ్చ త్రివిక్రమః ॥ 3౭౯ ॥

వామనః శ్రీధరశ్చైతే జజ్ఞిరే మునిసత్తమ ।
అనిరుద్ధాద్ హృషీకేశః పద్మనాభశ్చ సువ్రత ॥ 3౮౦ ॥

దామోదరశ్చ తేనేత్థం ద్వాదశాంశాః ప్రజజ్ఞిరే ।
ఇతి పద్మసంహితాయాం వ్యూహో ద్వాదశ కీర్తితాః ॥ 3౮౧ ॥

కేశవస్తు సువర్ణాభః శఙ్ఖచక్రగదాధరః ।
శుక్లాంబురధరః సౌమ్యో ముక్తాభరణభూషితః ॥ 3౮౨ ॥

నారాయణో ఘనశ్యామః శఙ్ఖచక్రగదాఽసిభృత్ ।
పీతవాసా మణిమయైర్భూషణైరుపశోభితః ॥ 3౮౩ ॥

మాధవశోఽత్పలప్రఖ్యశ్చక్రశార్ఙ్గదాఽసిభృత్ ।
చిత్రమాల్యాంబురధరః పుణ్డరీకనిభేక్షణః ॥ 3౮౪ ॥

గోవిన్దః శాశివర్ణః స్యాత్ పద్మశఙ్ఖగదాఽసిభృత్ ।
రక్తారవిన్దపాదాబ్జస్తప్త కాంచనభూషణః ॥ 3౮౫ ॥

గౌరవర్ణో భవేద్విష్ణుశ్చక్రశఙ్ఖహాలాసిభృత్ ।
క్షౌమాంబురధరః స్త్రీగీవ కేయూరాఙ్గదభూషితః ॥ 3౮౬ ॥

అరవిన్దనిభః శ్రీమాన్ మధుజిత్ కమలాసనః ।
చక్రం శార్ఙ్గ చ ముశలం పద్మం దోర్భిర్విభర్త్యసౌ ॥ 3౮౭ ॥

త్రివిక్రమో రక్తవర్ణః శఙ్ఖచక్రగదాసిభృత్ ।
కీరీటహారకేయూరకుణ్డవైశ్చ విరాజితః ॥ 3౮౮ ॥

శ్రీవామనః కున్దవర్ణః పుణ్డరీకాయతేక్షణః ।
దోర్భిర్వజ్రం గదాం చక్రం పద్మం హైమం విభర్త్యసౌ ॥ ౩౮౯ ॥

శ్రీధరః పుణ్డరీకాఖ్యశ్చక్రశార్ఙ్గీ చ పద్మధృక్ ।
రక్తారవిన్దనయనో ముక్తాదామవిభూషితః ॥ ౩౯౦ ॥

విద్యుద్వర్ణో హృషీకేశశ్చక్రశారహాలాసిభృత్ ।
రక్తమాల్యామ్బరధరః పుణ్డరీకావతంసకః ॥ ౩౯౧ ॥

ఇన్ద్రనీలనిభశ్చక్రశఙ్ఖపద్మగదాధరః ।
పద్మనాభః పీతవాసాశ్చిత్రమాల్యానులేపనః ॥ ౩౯౨ ॥

దామోదరః సార్యభౌమః పద్మశార్ఙ్గాసశఙ్ఖభృత్ ।
పీతవాసా విశాలాక్షో నానారత్నవిభూషితః ॥ ౩౯౩ ॥

వ్యూహా ద్వాదశధా చైవం హారీతస్మృతివర్ణితాః ।
బోధవ్యా హి జన్దైర్వివ్యా వ్యూహతత్త్వబుభుత్సుభిః ॥ ౩౯౪ ॥

(గుణయుగ్మత్రయాద్ వ్యూహత్రయావిర్భావః)
తత్ర జ్ఞానబలద్వన్ద్వాద్ రూపం సాఙ్కర్షణం హరేః ।
ఐశ్వర్యపీర్యసమ్భేదాద్ రూపం ప్రాద్యుమ్నముచ్యతే ॥ ౩౯౫ ॥

శక్తితేజః సముత్కర్షాదానిరుద్ధో తనుర్హరేః ।
ఏతే శక్తిమయావ్యూహా గుణోన్మేషస్వలక్షణాః ॥ ౩౯౬ ॥

(వ్యూహాయేఽపి షాఢ్గుణ్యానువృత్తిః)
షాఢ్గుణ్యవిగ్రహో దేవాః పురుషాః పుష్కరేక్షణాః ।
తత్ర తత్రావశిష్టం యద్గుణానాం ద్వియుగం మునే ॥ ౩౯౭ ॥

(త్రిధా చాతురాత్యస్థితిః)
అనువృత్తిం భజత్యేవ తత్ర తత్ర యథాయథమ్ ।
వ్యాప్తిమాత్రం గుణోన్మేషో మూర్తికార ఇతి త్రిధా ॥ ౩౯౮ ॥

(సఙ్కర్షణస్య కృత్యమ్)
చాతురాత్యస్థితిర్విష్టోర్గుణవ్యతికరోద్భవా ।
తత్ర జ్ఞానమయత్వేన దేవః సఙ్కర్షణో బలీ ॥ ౩౯౯ ॥

ప్రద్యుమ్నస్య కృత్యం ం
వ్యసక్త్యైకాన్తికం మార్గం భగవత్ప్రాప్తిసాధనమ్ ।

వీర్యైశ్వర్యమయో దేవః ప్రద్యుమ్నః పురుషోత్తమః ॥ ౪౦౦॥

(అనిరుద్ధస్య కృత్యమ్)

స్థితః శాస్త్రార్థభావేన భగవత్ప్రాప్తివర్తనా ।

శాస్త్రార్థస్య ఫలం యత్ తద్ భగవత్ప్రాప్తిలక్షణమ్ ॥ ౪౦౧॥

ప్రాపయత్యనిరుద్ధః సన్ సాధకాన్ పురుషోత్తమః ।

శాస్త్రశాస్త్రార్థతత్సాధ్యఫలనిర్వాహకా ఇమే ॥ ౪౦౨॥

(పరవాసుదేవేన సహ వ్యూహస్య చాతురాత్మ్యమ్)

పురుషాః పుణ్డరీకాక్షా వ్యూహాః శక్తిమయా హరేః ।

భగవాన్ వాసుదేవశ్చ వ్యూహశ్చైతే త్రయో మునే ॥ ౪౦౩॥

(గుణోన్మేషస్వరూపప్రదర్శనమ్)

చాతురాత్మ్యమిదం విద్ధి వ్యక్తావ్యక్తస్వలక్షణమ్ ।

గుణాః శక్తిమయా యే తే జ్ఞానైశ్వర్యబలాదయః ॥ ౪౦౪॥

తేషాం యుగపదున్మేషః సైమిత్యవిరహాత్మకః ।

సంకల్పకల్పితో విష్ణోర్యః స తద్వ్యక్తిలక్షణః ॥ ౪౦౫॥

భగవాన్ వాసుదేవః స పరమా ప్రకృతిశ్చ సా ।

శక్తిర్యా వ్యాపినో విష్ణోః సా జగత్ప్రకృతిః పరా ॥ ౪౦౬॥

(సిస్పక్షోర్వాసుదేవాత్ సంకర్షణావిరాభివః)

శక్తేః శక్తిమతో భేదాద్ వాసుదేవ ఇతీర్యతే ।

సర్వశక్తిమయో దేవో వాసుదేవః సిస్పక్షయా ॥ ౪౦౭॥

(తత్ర దృష్టాన్తః)

విభజత్యాత్మనాఽఽత్మానం యః స సంకర్షణః స్పృతః ।

భావానుదయశైలస్థే ప్రభా యదవద్ విజృంభతే ॥ ౪౦౮॥

(తస్య షోడశశతవర్షప్రతిక్షణమ్)

ఉదయస్థే తథా దేవే ప్రభా సంకర్షణాత్మికా ।

అవ్యాపృతా శతాన్వేషా శక్తిస్తిష్ఠతి షోడశ ॥ ౪౦౯॥

సంకర్షణాత్మికా సాక్షాద విజ్ఞానబలవారిధిః ।

అనన్తో భగవాన్ విష్ణుః శక్తిమాన్ పురుషోత్తమః ॥ ౪౧౦॥

పూర్ణస్థిమితషాఢ్యణ్యో నిస్తరణ్ణార్ణవోపమః ।

షణ్ణాం యుగపదున్నేషాద్ గుణానాం స్వప్రచోదితాత్ ॥ ౪౧౧॥

అనస్త ఏవ భగవాన్ వాసుదేవః సనాతనః ।

తత్ర జ్ఞానబలోన్నేషాత్ స్వసంకల్పప్రచోదితాత్ ॥ ౪౧౨॥

(ప్రద్యుమ్నావిర్భావః)

అనస్త ఏవ భగవాన్ దేవః సంకల్పణోఽచ్యుతః ।

స్థిత్యా షోడశవర్షాణి దేవః శక్తిమయోఽచ్యుతః ॥ ౪౧౩॥

అనస్త ఏవ భగవాన్ ప్రద్యుమ్నః పురుషోత్తమః ।

అంశాంశేనోదితా శక్తిః ప్రాద్యుమ్ని భగవత్ప్రభా ॥ ౪౧౪॥

(అనిరుద్ధావిర్భావః)

అవ్యాపృతా శతాన్యేషా తుష్టిం తిష్ఠతి షోడశ ।

తతః శక్తిమయో దేవః ప్రద్యుమ్నః పురుషోత్తమః ॥ ౪౧౫॥

శతాని షోడశ స్థిత్యా స్వసంకల్పప్రచోదితః ।

అనస్త ఏవ భగవాననిరుద్ధో భవత్సుత ॥ ౪౧౬॥

అంశాంశేనోదితా శక్తిరానిరుద్ధీ హరేః ప్రభా ।

అవ్యాపృతా శతాన్యేషా తుష్టిం తిష్ఠతి షోడశ ॥ ౪౧౭॥

(వ్యూహస్య షోడశశతవర్షానస్తరం సృష్టౌ వ్యాపృతిః)

శతాని షోడశ స్థిత్యాఽనిరుద్ధః శక్తిమానసౌ ।

తదా వ్యాప్రియతే సృష్టౌ పూర్వాభ్యాం సహ నారద ॥ ౪౧౮॥

(వ్యూహానాం హేయప్రతిభటత్వమనాదిత్వం చ)

వ్యూహో ఏతే విశాలాక్షాశ్చత్వారః పురుషోత్తమాః ।

నిర్దోషా నిరనిష్ఠాశ్చ నిరవద్యాః సనాతనాః ॥ ౪౧౯॥

అనస్తరమక్షరం చైతచ్ఛాతురాత్మ్యం మహామునే ।

నిస్తరఙ్గదశాయాం తే నిఃసక్తాః సక్తచిన్మయాః ॥ ౪౨౦॥

శక్త్యాత్మకా గుణోన్నేషదశాయాం తే వ్యవస్థితాః ।

తత్ర స్థూలదశాయాం తే వ్యక్తిభావముపాగతాః ॥ ౪౨౧॥

(చాతురాత్మ్యస్య మనాలమ్బనార్థత్వమ్)

జగతాముపకారాయ సచ్చిదానన్దలక్షణాః ।

మనాలమ్బనాయైషా చాతురాత్మ్యవ్యవస్థితః ॥ ౪౨౨॥

(వ్యూహాద్ వ్యూహాన్తరావిర్భావః)

ఆమ్నాసిషురముష్యాశ్చ రహస్యామ్నాయవేదినః ।

వ్యూహాన్తరవిభవాదీన్ భేదాన్ సజ్కల్పకల్పితాన్ ॥ ౪౨౩॥

(ద్వాదశ వ్యూహాన్తరాణి)(వాసుదేవాదేః కేశవాదయః)

వ్యూహాన్తరం దశ ద్వే చ కేశవాద్యాః ప్రకీర్తితాః ।

కేశవాదిత్రయం తత్ర వాసుదేవాద్ విభావ్యతే ॥ ౪౨౪॥

సజ్కర్షణాచ్చ గోవిన్దపూర్వం త్రితయమద్భుతమ్ ।

త్రివిక్రమాద్యం త్రితయం ప్రథుమ్నాదుదితం మునే ॥ ౪౨౫॥

(వ్యూహాన్తరస్య త్రైవిధ్యమ్)

హృషీకేశాదికం తద్వదనిరుద్ధాన్ మహామునే ।

పరాః స్వకారణాన్తస్యాః సూక్ష్మాన్తే ద్విభుజాః స్మృతాః ॥ ౪౨౬॥

చతుర్భుజాన్తే విజ్ఞేయాః స్థూలాస్త్రిభువనేశ్వరాః ।

చక్రాద్యాయుధవిన్యాసో యన్త్రతన్త్రైభిధారయతే ॥ ౪౨౭॥

(అథ కేశవాదిస్వరూపవర్ణనమ్)

తప్తజామ్బూనదప్రఖ్యం పుణ్డరీకాయతేక్షణమ్ ।

అపారకరుణం పద్మశఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ॥ ౪౨౮॥

పీతామ్బురధరం దేవం వనమాలావిభూషితమ్ ।

హారకేయూరకటకకుణ్డలైరూపశోభితమ్ ॥ ౪౨౯॥

చతుర్భాహునదారాఙ్గం ప్రసన్నవదనం విభుమ్ ।

ప్రాగాది విన్యసేద్ దేవం కేశవం క్లేశనాశనమ్ ॥ ౪౩౦॥

శఙ్ఖపద్మచక్రగదాధరం నీలామ్బుదచ్చవిమ్ ।

సర్వాలక్ష్మ్యారసంయుక్తం కుర్యాన్నారాయణం తతః ॥ ౪౩౧॥

పద్మకౌమోదకీశఙ్ఖచక్ర ధారిణమవ్యయమ్ ।

దేవమిన్దీవరశ్యామం మాధవం భావయేత్ తతః ॥ ౪౩౨॥

చక్రకౌమోదకీశఙ్ఖపద్మాయుధవిరాజితమ్ ।

ఇన్ద్రబిమ్బునిభం కుర్యాత్ గోవిన్దమమితైజసమ్ ॥ ౪౩౩॥

గదాబ్జశఙ్ఖచక్రాన్త్రధరం పరమభూషితమ్ ।

విష్ణుం విశ్వసతిం కుర్యాత్ పద్మకీఙ్కలకసన్నిభమ్ ॥ ౪౩౪॥

చక్రశక్త్యామ్బుజగదాధారిణం కరుణానిధిమ్ |
 రక్తపద్మదలప్రఖ్యం తం కుర్వీత త్రివిక్రమమ్ || ౪౩౫||
 శక్త్యచక్రగదాపద్మధరం పరమభూషితమ్ |
 తరుణాదిత్యసంకాశం వామనం భావయేత్ తతః || ౪౩౬||
 పద్మచక్రగదాశక్త్యధరం సద్గుణసాగరమ్ |
 పుణ్ణరీకనిభం దేవం శ్రీధరం పరికల్పయేత్ || ౪౩౭||
 గదాసుదర్శనయుతే శక్త్యపద్మే చ విభ్రతమ్ |
 విద్యుత్ప్రభం హృషీకేశం కుర్వీత కమలేక్షణమ్ || ౪౩౮||
 శక్త్యపద్మే గదాచక్రే తథా విభ్రాణముజ్జ్వలమ్ |
 సహస్రాదిత్యసంకాశం పద్మనాభం తు కారయేత్ || ౪౩౯||
 పద్మశక్త్యగదాచక్రధరం బన్ధూకనన్నిభమ్ |
 భక్త్యైకసులభం దేవం దామోదరమథ స్మరేత్ || ౪౪౦||
 కేశవాదేశ్చ రూపాణి చేత్యేవం దర్శితాని హి |
 అహిర్బుధ్న్యసంహితాయాం బోధ్యాన్యేతాని యత్నతః || ౪౪౧||
 (అథ వ్యూహాలోకాః)
 శ్రీసాకేతాదధఃస్థశ్చ శ్రీగోలోకో హి సంస్థితః |
 శ్రీనారాయణలోకశ్చ తదధస్తాద్ విరాజితః || ౪౪౨||
 తదధస్తాద్ వాసుదేవవ్యూహాలోకో హి వర్తతే |
 భగవాన్ వాసుదేవో హి సజ్కర్షణాదికారణమ్ || ౪౪౩||
 విరాజితే చతుర్భుజః శక్త్యచక్రగదాధరః |
 వాసుదేవాదధఃస్థశ్చ లోకః సజ్కర్షణస్య హి || ౪౪౪||
 యత్ర నీలామ్బరధరో వ్యూహః సజ్కర్షణః స్థితః |
 శుద్ధస్ఫటికతుల్యోఽసౌ రక్తపద్మనిభేక్షణః || ౪౪౫||
 దివ్యగన్ధానులిప్తాఙ్గో హలహస్తశ్చతుర్భుజః |
 వాసుదేవస్య శేషశ్చ హ్యానన్తోఽనన్తవిక్రమః || ౪౪౬||
 కాలరుద్రయమాదీనామస్తస్థో లయకారకః |
 ధారయతి ధరాం చాసౌ జ్ఞానబలసమన్వితః || ౪౪౭||

ప్రద్యుమ్నవ్యూహలోకస్తు స్థితః సజ్కర్షణాదధః ।
 ప్రద్యుమ్నో రాజతే యత్ర కిశోరో రక్తతోచనః ॥ ౪౪౮॥
 జగతో మోహకశ్చాసౌ దివ్యభూషణభూషితః ।
 బ్రహ్మస్త్రాస్తో జగత్కర్తా వీర్యైశ్వర్యసమన్వితః ॥ ౪౪౯॥
 అధోలోకస్తు ప్రద్యుమ్నాదనిరుద్ధస్య కీర్తితః ।
 శక్తితేజోయుతో వ్యూహో యత్రానిరుద్ధసంజ్ఞకః ॥ ౪౫౦॥
 అన్తర్యామీ స మన్వాదేర్లగతః పాలకో మతః ।
 వశిష్ఠసంహితాయాం హి వ్యూహలోకా మతా ఇతి ॥ ౪౫౧॥
 ఏవం తత్తద్వ్యూహలోకాస్తత్తల్లోకాదధస్తనాః ।
 స్వస్వాచార్యైశ్చ విజ్ఞేయా అలం పల్లవితేన తత్ ॥ ౪౫౨॥
 విభవస్వరూపమ్ ।
 దేవాదివిభూత్యాం చ తత్తత్సాజాత్యవత్తయా ।
 భక్తైశ్చ రక్షితుం రామావిర్భావో విభవో మతః ॥ ౪౫౩॥
 అజాయమానో బహుధా శ్రుతేరత్రప్రమాణతా ।
 న కర్మఫలభోగార్థః స త్వైచ్ఛికస్తనుగ్రహః ॥ ౪౫౪॥
 అజోఽపి సన్నవ్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోఽపి సన్ ।
 ప్రకృతిం స్వామధిష్ఠాయ సమ్భవామ్యాత్మమాయయా ॥ ౪౫౫॥
 యదా యదా హి ధర్మగ్ణానిర్భవతి భారత ।
 అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహమ్ ॥ ౪౫౬॥
 పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్ ।
 ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సమ్భవామి యుగే యుగే ॥ ౪౫౭॥
 జన్మ కర్మ చ మే దివ్యమేవం యో వేత్తి తత్త్వతః ।
 త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ వైతి మామేతి సోఽర్జున ॥ ౪౫౮॥
 శ్రీమద్భగవద్గీతాయామేవమభిహితం యతః ।
 ప్రాకృతజన్మభిన్నం తద్ భగవజ్జన్మ సమ్మతమ్ ॥ ౪౫౯॥
 యథార్థజ్ఞానతః స్వస్య దివ్యం జన్మ తదైశ్వరమ్ ।
 పరమోపాయభూతం తద్ సన్తారకం భవామ్బుధేః ॥ ౪౬౦॥

అవజానన్తి మాం మూఢా మానుషీం తనుమాశ్రితమ్ |
 పరం భావమజానన్తో మమ భూతమహేశ్వరమ || ౪౬౧||
 మోఘాశా మోఘకర్మాణో మోఘజ్ఞానా విచేతసః |
 రాక్షసీమాసురీం చైవ ప్రకృతిం మోహినీం శ్రితాః || ౪౬౨||
 తానహం ద్విషతః క్రూరాన సంసారేషు నరాధమాన్ |
 క్షిపాభ్యజస్త్రమశుభానాసురీష్వేవ యోనిషు || ౪౬౩||
 ఆసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని |
 మామప్రాప్యైవ కౌన్తేయ ! తతో యాన్త్యధమాం గతిమ్ || ౪౬౪||
 అవ్యక్తం వ్యక్తిమాన్నం మన్యన్తే మామబుద్ధయః |
 పరం భావమజాన్తో మమావ్యయమనుత్తమమ్ || ౪౬౫||
 నాహం ప్రకాశః సర్వస్య యోగమాయాసమావృతః |
 మూఢోఽయం నాభిజానాతి లోకో మామజమవ్యయమ్ || ౪౬౬||
 అవతారస్య చావజ్ఞాం కుర్వన్త్యాసురబుద్ధయః |
 తేషాం భగవతా ప్రోక్తా గీతాయామధమా గతిః || ౪౬౭||
 అవతారవరిత్రాణి తారకాణి భవార్ణవాత్ |
 వైరాగ్యం జనయిత్వా చ భక్తేః సంవర్ధకాని హి || ౪౬౮||
 బ్రహ్మణో నను రామస్య నిరాకారావతారిణః |
 కథంకారం భవేదత్ర సాకారాత్మావతారతా || ౪౬౯||
 ఇతి చేన్న కుతో యస్మాత్ కాష్టవ్యాప్తోఽనలః ఖలు |
 కాష్టస్యాకారతాం యాతి ప్రాకట్యే హి యథా తథా || ౧౭౦||
 అగ్నిర్వ్యధైక ఇత్యాదేః శ్రుతేరత్ర ప్రమాణతా |
 తస్య యథా కవ్యాసం పుణ్డరీకమేవమక్షిణీ || ౪౭౧||
 ఆప్రణఖాత్ సర్వ ఏవ సువర్ణశ్చేతి వాక్యతః |
 రామే బ్రహ్మణి క్షిప్తౌవం దివ్యా సాకారతా శ్రుతా || ౪౭౨||
 అచక్షుశ్చేతిబాధస్తు ప్రాకృతస్యైవ చక్షుషః |
 తస్య యథా శ్రుతేర్మానాన్నతు దివ్యస్య చక్షుషః || ౪౭౩||
 తదభావో న తల్లోకే హ్యవతారగ్రహేఽపి చ |
 రామస్య బ్రహ్మణో యస్మాత్ సర్వత్ర పరిపూర్ణతా || ౪౭౪||

కదాపి ప్రకృతేః సజ్గో రామస్య మోహకో న హి ।
 భవతో రాఘవాదేవ స్మృతిజ్ఞానవ్యపోహనే ॥ ౪౭౫ ॥
 స్వరూపేణ స్వభావేన శరీరేణాపి నిర్మలః ।
 సర్వావస్థాసు రామో హి మాలిన్యం సముపైతి న ॥ ౪౭౬ ॥
 రామాంశోఽపి ప్రకారత్వాజ్ఞీవో బద్ధః స్వకర్మభిః ।
 జీవసంసారమాలిన్యం భాసతే కర్మబన్ధనాత్ ॥ ౪౭౭ ॥
 ఉపైతి బ్రహ్మసాదృశ్యం బ్రహ్మోహమితి భావయన్ ।
 విముక్తః కర్మణా జీవన్మదా భవతి నిర్మలః ॥ ౪౭౮ ॥
 సంసారో భాసతే జీవే రామాంశే మోహతః ఖలు ।
 అవతారస్వరూపే తు లోకదృష్ట్యా న మోహతః ॥ ౪౭౯ ॥
 అనంశే రాఘవే పూరే బ్రహ్మణి సర్వశేషిణి ।
 మాలిన్యం న స్వభావేన శేషయోస్తత్త్వతో న హి ॥ ౪౮౦ ॥
 ఉమ్భావంశౌ తరణౌ చ హ్యతరణస్తు రాఘవః ।
 నిరాకులః స సంసారాదవతారీ పరేశ్వరః ॥ ౪౮౧ ॥
 ప్రకృతేః సజ్గతో జీవో సత్వాదిత్రిగుణోఽస్తి హి ।
 ముక్తౌ తు నిర్గుణః సోఽథ గుణత్రయవిమోచనాత్ ॥ ౪౮౨ ॥
 స్వప్రపన్నస్య రామో హి గుణత్రయవిమోచకః ।
 రామస్తు నిర్గుణో నిత్యం ప్రకృతిసజ్గవర్జితః ॥ ౪౮౩ ॥
 సగుణశ్చ పరో రామో దివ్యానస్తగుణార్ణవః ।
 అంశవ్యావర్తకం రామే నిర్గుణేతి విశేషణమ్ ॥ ౪౮౪ ॥
 రామాంశస్య తు జీవస్య గుణమోహాద్ధి సంస్పృతిః ।
 అవతారేఽన్యదృష్ట్యా తు భాసితం బన్ధనం నహి ॥ ౪౮౫ ॥
 రామస్య సగుణాంశమ్య సగుణత్వ నివృత్తయే ।
 నిర్గుణశ్చాపి రామాంశోఽవతారో గుణవానివ ॥ ౪౮౬ ॥
 దివ్యాదివ్యవిభూతోశ్చ స్వామీ రామోఽఖిలేశ్వరః ।
 సర్వశక్తిః స ఏవాథ తద్ద్యయం చ విభర్తి హి ॥ ౪౮౭ ॥
 సమష్టివ్యష్టిదేహత్వాద్ రామే మానం హి భాసతే ।

ఉభ్యోరాత్మభూతస్తు రామోఽనన్తశ్చ నిర్గుణః ॥ ౪౮౮ ॥
 అగమ్యశ్చాథ గమ్యశ్చ శ్రీమద్రామః ప్రకీర్తితః ।
 భక్తిశూన్యైరగమ్యః స గమ్యో భక్తైర్ముముక్షుభిః ॥ ౪౮౯ ॥
 గురుశాస్త్రోపదేశాచ్చ సంశయస్య చ సజ్జయాత్ ।
 తస్మిన్ న్యస్తధియో భక్తాస్తద్గతిం ప్రాప్నువన్తి హి ॥ ౪౯౦ ॥
 వదన్తి మలినం రామం మలినా రామమాయయా ।
 భవన్తి నిర్మలా భక్త్యా రామ విజ్ఞాయ నిర్మలమ్ ॥ ౪౯౧ ॥
 నిర్మలం హి స్వభావేన సద్గురోః కృపయా జనాః ।
 లీలార్థమనుకర్తారం రామం విదన్తి తిత్వతః ॥ ౪౯౨ ॥
 మత్స్యః పాణోశ్రుతావస్యాం మత్స్యః శతపథే శ్రుతః ।
 స యత్కూర్మః శ్రుతావేవం కూర్మః శతపథే మతః ॥ ౪౯౩ ॥
 వరాహో భూత్వాఽహరచ్ఛే వ తైత్తిరీయే వరాహకః ।
 నృసింహస్తైత్తిరీయే హి తన్నో నరసింహస్త్వితి ॥ ౪౯౪ ॥
 ఋగ్వేదే వామనః ప్రోక్త ఇదం విష్ణుర్వివక్రమే ।
 ఏవస్తరతి చేత్యేవం జామదగ్న్యో ఉదీరితః ॥ ౪౯౫ ॥
 అభిరామమస్థాదితి శ్రీరామశ్చాభిభాషితః ।
 కృష్ణన్త ఏమ ఇత్యేవం శ్రీకృష్ణశ్చాపి వ్యాహృతః ॥ ౪౯౬ ॥
 ఏవశ్చైవశావతారత్వే ప్రోక్తా వేదప్రమాణతా ।
 అవైదికీ తతో జ్ఞేయా హ్యవతారాప్రమాణతా ॥ ౪౯౭ ॥
 మత్స్యః కూర్మో వరాహశ్చ కపిలర్షస్తథా నరః ।
 నారద ఋషభో యజ్ఞో దత్తాత్రేయోఽథ మోహినీ ॥ ౪౯౮ ॥
 నృసింహో వామనో వ్యాసో జామదగ్న్యశ్చ రాఘవః ।
 బలరామోఽథ కృష్ణశ్చ పర ధన్వన్తరిర్హరిస్తథా ॥ ౪౯౯ ॥
 హంసః సనత్కుమారశ్చ కల్కిర్బుధః పృథుస్తథా ।
 చతుర్వింశతిసంఖ్యాయా విభవాః సమ్ప్రకీర్తితాః ॥ ౫౦౦ ॥
 శ్రీమద్భాగవతే చైషాం వేద్యం వృత్తం విశేషతః ।
 వృత్తం రామాయణేవేద్యం శ్రీరామస్యావతారిణః ॥ ౫౦౧ ॥

శ్రీభగవచ్చరిత్రాణాం కథనాచ్చృవణాదపి ।
 నరో యాతి హి తద్ధామ యద్ గత్వా న నివర్తతే ॥ ౫౦౨॥
 ముక్తయే ముక్తికామైశ్చ శ్రీరామస్యావతారిణః ।
 ప్రధానా విభవా ఏషు వేద్యా మత్స్యాదయో దశ ॥ ౫౦౩॥
 రామో హి చైత్రశుక్లస్య చాదిమాయాం తిథౌ ఖలు ।
 అన్ శ్రీమత్స్వరూపః సన్ దైత్యం వేదాపహారకమ్ ॥ ౫౦౪॥
 రామో హి జ్యేష్ఠశుక్లస్య ద్వితీయాయాం తిథౌ ఖలు ।
 కూర్వావతారరూపః సన్ మహాధీరో హ్యజాయత ॥ ౫౦౫॥
 రామో హి మాఘశుక్లస్య సప్తమ్యాం చ తిథావిహ ।
 శ్రీమద్వరాహరూపః సన్ హిరణ్యాక్ష జఘాన హి ॥ ౫౦౬॥
 రామో వైశాఖశుక్లస్య చతుర్థశ్యాం తిథౌ ఖలు ।
 శ్రీమన్నుసింహరూపః సన్ హిరణ్యకశిపుం వ్యహన్ ॥ ౫౦౭॥
 రామో హి శుక్లద్వాదశ్యాం మాసే భాద్రపదే శుభే ।
 శ్రీమద్వామనరూపః సన్ పాతాలం ప్రాపయద్ బలిమ్ ॥ ౫౦౮॥
 రామో వైశాఖశుక్లస్య తృతీయాయాం తిథౌ ఖలు ।
 శ్రీమత్పరశురామః సన్ జఘాన దుష్టక్షత్రియాన్ ॥ ౫౦౯॥
 రామో హి చైత్రశుక్లాయాం నవమ్యాం చ పరః పుమాన్ ।
 శ్రీయుతరామరూపః సన్ రావణం హతవానిహ ॥ ౫౧౦॥
 రామో భాద్రపదస్యాథ కృష్ణాష్టమ్యాం తిథావిహ ।
 శ్రీయుతకృష్ణరూపః సన్ కంసాదికం జఘాన హి ॥ ౫౧౧॥
 రామశ్చాషాఢ శుక్లస్య దశమ్యాం చ తిథౌ కిల ।
 శ్రీమద్బుద్ధస్వరూపః సన్ వజ్రాయామాస చాసురాన్ ॥ ౫౧౨॥
 రామః శుక్లద్వితీయాయాం మాసే చ మార్గశ్శిర్షికే ।
 శ్రీయుతకర్మిరూపఃసన్ దుష్టనాశం కరిష్యతి ॥ ౫౧౩॥
 ముఖ్యాముఖ్యాదిభేదాచ్చ కలాద్యావేశభేదతః ।
 నానావిభవభేదా హి పాఞ్చరాత్రే ప్రకీర్తితాః ॥ ౫౧౪॥
 భవాన్ నారాయణో దేవః శ్రీమాశ్చక్రాయుధః ప్రభుః ।
 ఏకశ్శ్రోణో వరాహస్త్యం భూతభవ్యసపత్నజిత్ ॥ ౫౧౫॥

లోకానాం త్వం పరో ధర్మో విష్వక్సేనశ్చతుర్భుజః ।
 త్వయా లోకాస్త్రయః క్రాంతాః పురా సైవవిక్రమైస్త్రిభిః ॥ ౫౧౬ ॥
 మహేన్ద్రశ్చ కృతో రాజా బలిం బధ్వా సుదారుణమ్ ।
 శ్రీమదరామాయణే వైవం శ్రీరామాద విభవా మతాః ॥ ౫౧౭ ॥
 రామః సర్వావతారాణామవతారీ సమీరితః ।
 పరిత్రాణం చ సాధూనామవతారప్రయోజనమ్ ॥ ౫౧౮ ॥
 సర్వేభ్యశ్చాభయం దత్తే రామః సకృత్ప్రపత్తితః ।
 స్వాశ్రితస్యాపరాధాంశ్చ రామః స్మరతి నైవ హి ॥ ౫౧౯ ॥
 సాక్షాద గౌణస్తథా౭౭వేశ ఇత్యేవం విభవాత్రయః ।
 ముఖ్యముఖ్యతరత్వాదిభేదాత్ సాక్షాత్ త్రిధా మతః ॥ ౫౨౦ ॥
 నృసింహవామనభేదాద ద్విధా ముఖ్యః ప్రకీర్తితః ।
 ముఖ్యతరశ్చ శ్రీకృష్ణో రామో ముఖ్యతమస్తథా ॥ ౫౨౧ ॥
 మత్స్యకూర్మాదిభేదైశ్చ మతో గౌణస్త్యనేకథా ।
 కలాస్వరూపశక్తీనామావేశాత్ త్రివిధో౭న్విమః ॥ ౫౨౨ ॥
 విభవాశ్చ కలావేశాత్ పృథుధన్వన్తరాదయః ।
 శుద్ధావేశస్తథా౭శుద్ధావేశో ద్విధా చ మధ్యమః ॥ ౫౨౩ ॥
 శుద్ధావేశాశ్చ విజ్ఞేయాః శ్రీవ్యాసకపిలాదయః ।
 మతా పరశురామాదావశుద్ధావేశతా బుధైః ॥ ౫౨౪ ॥
 శక్త్యావేశో ద్విధా శుద్ధాశుద్ధత్వభేదతో మతః ।
 ఆదిమో౭పి ద్విధా ముఖ్యగౌణభేదాత ప్రకీర్తితః ॥ ౫౨౫ ॥
 హంసాదయో మతా ముఖ్యా గౌణా బుద్ధాదయో మతాః ।
 అన్నిమో౭పి ద్విధా ముఖ్యగౌణభేదాదుదీరితః ॥ ౫౨౬ ॥
 తత్ర బ్రహ్మాదయో ముఖ్యా గౌణా మన్వాదయో మతాః ।
 సంరక్షకాశ్చ సాధూనాం ధర్మసంస్థాపకాస్తథా ॥ ౫౨౭ ॥
 ఇత్యేవం విభవాః ప్రోక్తాః ప్రమేయోద్దేశభాస్కరే ।
 వశిష్ఠసంహితావచ్ఛిచ్ఛిచిదానన్దేన భాషితే ॥ ౫౨౮ ॥

రామోఽఖిలావతారాణామవతారీ పరాశర ।
 సాధుధర్మాన్ పరిత్రాతుమావిర్భవతి సోఽత్ర హి ॥ ౫౨౯॥
 రామః సకృత్ ప్రపత్నైవ సర్వభీతిహరోఽస్తి చ ।
 వైవ పశ్యతి భక్తానామపరాధం దయార్ణవః ॥ ౫౩౦॥
 సాక్షాద్ గౌణస్తథాఽఽవేశో విభవాస్త్రివిధా ఇతి ।
 ముఖ్యముఖ్యతరత్వాదిభేదాత్ సాక్షాన్మతస్త్రిధా ॥ ౫౩౧॥
 నృసింహవామనశ్చేతి ద్విధా ముఖ్య ఉదీరితః ।
 కృష్ణో ముఖ్యతరస్తత్ర రామో ముఖ్యతమస్తథా ॥ ౫౩౨॥
 మత్స్యకూర్మాదిభిర్భైర్దైర్గోణోఽనేకవిధః స్మృతః ।
 కలాస్వరూపశక్తీనామావేశాదన్తిమస్త్రిధా ॥ ౫౩౩॥
 విభవాశ్చ కలావేశాత్ పృథుధన్వన్తరాదయః ।
 మధ్యమస్తు ద్విధా శుద్ధాశుద్ధావేశాద్ధి సమ్మతః ॥ ౫౩౪॥
 శుద్ధావేశాశ్చచ బౌద్ధవ్యాః శ్రీవ్యాసకపిలాదికాః ।
 శ్రీమత్పరశురామాదావశుద్ధావేశతా మతా ॥ ౫౩౫॥
 శుద్ధాశుద్ధత్వభేదాచ్చ శక్త్యావేశః స్మృతో ద్విధా ।
 ముఖ్యగౌణవిభేదాచ్చ ద్విధైవ చాన్తిమః స్మృతః ॥ ౫౩౬॥
 ముఖ్యా బ్రహ్మాదయస్తత్ర గౌణా మన్వాదయోఽథ చ ।
 శ్రీసశిష్టసంహితాయాముక్తాశ్చ విభవా ఇతి ॥ ౫౩౭॥
 ముఖ్యా రామావతారాస్తు దీపాదుత్పన్నదీపవత్ ।
 శ్రీరామేణ సమాః కిన్తు రామస్యైవావతారితా ॥ ౫౩౮॥
 ఐశ్వర్యస్య హి ప్రాకట్యే చావిశ్య క్వచిదాత్మని ।
 శ్రీరామగౌణతా బోధ్యా తద్వృతాం చానుపాస్యతా ॥ ౫౩౯॥
 అప్రాకృతస్య రూపస్య ప్రాకట్యేఽద్వారకే ఖలు ।
 శ్రీరామే ముఖ్యతా తద్వానుపాస్యః స ముముక్షుభిః ॥ ౫౪౦॥
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశాద్యా యస్యాంశా లోకసాధకాః ।
 తమాదిదేవం శ్రీరామం విశుద్ధం పరమం భజే ॥ ౫౪౧॥
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశాదేరంశితా సకలేశ్వరే ।
 శ్రీరామాయణమాహాత్మ్యే రామే వ్యాసేన కీర్తితా ॥ ౫౪౨॥

షాడ్గుణ్యస్య చ రామస్య సాకల్యే పూర్ణతా మతా ।

కలాత్వం షోడశే భాగే చతుర్థాంశే తదంశతా ॥ ౫౪౩॥

ఉత్తరేణ చరిత్రేణ శ్రీరామస్యావతారిణః ।

వర్ణితం పూర్ణరూపేణ చావతారస్య కారణమ్ ॥ ౫౪౪॥

శ్రీబోధాయనగీతాయామిత్యవతార కారణమ్ ।

సాధుసంరక్షణం ప్రోక్షం ధర్మసంస్థాపనం తథా ॥ ౫౪౫॥

అవతారా అనంతాశ్చ రామస్య పరమాత్మనః ।

సర్వశ్రేష్ఠో మతస్తేషు రాఘవః సకలేశ్వరః ॥ ౫౪౬॥

అన్తఃస్థత్వే చ సర్వస్య రామే రక్షావిధాత్పతా ।

తత్సృష్టేతి శ్రుతాపుక్తా రామాన్తర్యామితా హి సా ॥ ౫౪౭॥

గుహాహితం గహ్వరేష్ఠమితి శ్రుతిప్రమాణతః ।

ధ్యానాయ విగ్రహేణాపి సర్వాన్తఃస్థో హి రాఘవః ॥ ౫౪౮॥

వైరాగ్యాభ్యాసయుక్తానాం యోగసంస్కృతచేతసామ్ ।

నిష్పన్నభక్తియోగానామేవ గ్రాహ్యో భవేద్ధి సః ॥ ౫౪౯॥

అన్తః ప్రవిష్టః శాన్తేతి శ్రీరామేఽన్తఃస్థతా శ్రుతా ।

జగత్ సర్వం శరీరం తే సర్వాత్మతేతి రాఘవే ॥ ౫౫౦॥

యోఽన్తరాత్మా హి సర్వేషాం శ్రీరామః శరణం మమ ।

ఇత్యాద్యాగమవాక్యేఽపి రామస్యోక్తాఽన్తరాత్మతా ॥ ౫౫౧॥

ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి ।

భ్రామయన సర్వభూతాని యన్త్రారూఢాని మాయయా ॥ ౫౫౨॥

ఉత్తమః పురుషస్త్వస్యః పరమాత్మేత్యుదాహృతః ।

యో లోకత్రయమావిశ్య విభక్త్యవ్యయ ఈశ్వరః ॥ ౫౫౩॥

శ్రీరామశ్చేతి గీతాయాం లోకాన్తఃస్థో నియామకః ।

సర్వం సృష్ట్యా ప్రవిష్టోఽన్తర్జీవేన చాత్మనా స్వయమ్ ॥ ౫౫౪॥

నిర్లిప్తశ్చ స్వతన్త్రశ్చ భోగవర్జ్యశ్చ భోగదః ।

విలక్షణశ్చ సర్వేభ్యః సర్వజగచ్ఛరీరకః ॥ ౫౫౫॥

సర్వశక్తిశ్చ సర్వేషాం శక్తిదః సర్వరక్షకః ।

భక్తైశ్చ యోగిభిర్ద్యేయః ప్రీతః సన్ మార్గదర్శకః ॥ ౫౫౬ ॥

సాక్షీ చ సమదర్శి చ శ్రితదోషాన్ స పశ్యతి ।

సకృదేవ ప్రపన్నానాం సర్వభీతినివారకః ॥ ౫౫౭ ॥

సర్వత్ర రమతే రామః సర్వే చ రమయత్యపి ।

పరమాత్మా తతో రామః సర్వాత్మేతిమతం బుధైః ॥ ౫౫౮ ॥

రామే విశ్వం చ విశ్వస్మిన్ వ్యాప్య రామో హి సంస్థితః ।

అన్తర్యామితయా సర్వః సర్వేషాం ప్రేరకస్తథా ॥ ౫౫౯ ॥

రామో హి పురుషః సర్వదేహేషు నిరుపాధికః ।

ఉత్తమశ్చ మహాన్ రామః సర్వేషు పురుషేషు తత్ ॥ ౫౬౦ ॥

అన్తర్బహిర్జగత్ సర్వం వ్యాప్య రామో హి సంస్థితః ।

అనేన సంవృతం హ్యన్తర్బహిః సర్వం తథా౭౭వృతమ్ ॥ ౫౬౧ ॥

ప్రత్యేకం హృదయం రామ ఏకో౭పి బహురూపతః ।

తత్తద్దేహవిశిష్టః సన్నావిర్భవతి వై విభుః ॥ ౫౬౨ ॥

సంస్థితో హృద్గుహాయాం స రాఘవో దేహతః శ్రుతః ।

సృష్టిమనుప్రవిష్టః స హ్యన్తర్యామితయా తథా ॥ ౫౬౩ ॥

దృశ్యనే సర్వభూతేషు గోషు చ బ్రాహ్మణేషు చ ।

దిక్షు సర్వాసు గగనే పర్వతేషు నదీషు చ ॥ ౫౬౪ ॥

సహస్రచరణః శ్రీమాఞ్శతశీర్షః సహస్రదృక్ ।

త్వం ధారయసి భూతాని పృథివీం సర్వపర్వతాన్ ॥ ౫౬౫ ॥

జగత్ సర్వ శరీరం తే స్థైర్యం తే వసుధాతలమ్ ।

ఇతి రామాయణే ప్రోక్తా రామాన్తర్యామితా కిల ॥ ౫౬౬ ॥

నరాణాం చ సమూహస్తు విశ్రుతో నారసంజ్ఞకః ।

తన్నారమయనం యస్య నారాయణః స రాఘవః ॥ ౫౬౭ ॥

రమన్తేయోగినో౭నన్తే నిత్యానన్తే చిదాత్మని ।

ఇతి రామపదేనాసౌ పరబ్రహ్మోభిధీయతే ॥ ౫౬౮ ॥

రమయతి జగత్ సర్వం రామశ్చిదచిదాత్మకమ్ ।

జగత్స్పృష్ట్యాదిలీలాభీ రామో హి రమతే సదా ॥ ౫౬౯ ॥

చిదచిత్ప్రకృతౌ రామశ్చాన్తరాత్మతయా స్థితః ।

హేయయోగోఽథ చాత్మని యౌవనాదివత్ ॥ ౫౭౦ ॥

శ్రీరామః సర్వభూతస్థో దారుస్థానలవద్ధి యః ।

సదోపాస్యః స సద్భిశ్చ శ్రద్ధయా మోక్షమిచ్ఛుభిః ॥ ౫౭౧ ॥

స్వాన్తఃస్థం చ పరేశం తం సముపాస్య ముముక్షవః ।

సాయుజ్యం బ్రహ్మణో యాన్తి దేహం త్యక్త్వాఽర్చిరాదినా ॥ ౫౭౨ ॥

అర్చావతార ః

స్వీకృతశ్చ తనుత్వేన యేన మణ్యాదివిగ్రహాః ।

రామస్యార్చావతారః స రామాశ్రితజనేప్పితః ॥ ౫౭౩ ॥

విరాజతేఽతిరమ్యోఽసౌ శైలతీర్థగృహాదిషు ।

సర్వథా లోకకల్యాణం కుర్వాణోఽమోఘపూజయా ॥ ౫౭౪ ॥

దీవ్యదేహ విశిష్టః శ్రీరామో బిమ్బేఽనుకమ్పయా ।

సర్వాతిశాయిషాఢ్గుణ్యం రామమూర్తౌ హి వర్తతే ॥ ౫౭౫ ॥

సర్వాతిశాయిషాఢ్గుణ్యం సంస్థితం మన్తబిమ్బయోః ।

మన్తే వాచ్యాత్మనా బిమ్బే కృపయా సముపస్థితమ్ ॥ ౫౭౬ ॥

తేనార్ఘ్యే భగవాన్ సాక్షాన్నోపచారధియా క్వచిత్ ।

విష్వక్సేనసంహితాయామిత్యేవం పరికీర్తితమ్ ॥ ౫౭౭ ॥

రామో మూర్తావుపాస్యో హి స్థాపితః శ్రుతిభిః శ్రితైః ।

అర్చితవ్యః ప్రణమ్యశ్చ ద్రష్టవ్యశ్చ ముముక్షుభిః ॥ ౫౭౮ ॥

అమోఘసంస్తవో రామో హ్యమోఘం రామదర్శనమ్ ।

అమోఘమరణో రామశ్చామోఘం రామవన్దనమ్ ॥ ౫౭౯ ॥

సురూపాం ప్రతిమాం విష్ణోః ప్రసన్నవదనేక్షణామ్ ।

కృత్వాత్మనః ప్రీతికరీం సువర్ణరజతాదిభిః ॥ ౫౮౦ ॥

తస్యాం బ్రహ్మ సమారోప్య మనసా తన్మయో భవేత్ ।

తామర్చయేత్ తాం ప్రణమేత్ తాం భజేత్ తాం విచిన్తయేత్ ॥ ౫౮౧ ॥

విశత్యాపాన్తదోషస్తు తామేవ బ్రహ్మరూపిణీమ్ ।

విష్ణుధర్మోత్తరే చైవమీశమూర్తిర్ని వర్ణితా ॥ ౫౮౨ ॥

మూర్తౌ తత్త్వస్య రామస్య దివ్యదేహోఽస్తి మూర్తివత్ |
 ప్రతిమాయాం భజ్యమానాయాం తద్దేహో భజ్యతే న హి || ౫౮౩||
 మూర్తిర్భవతి సాకారా సాకారో రాఘవో యతః |
 ప్రాకృతాకారశూన్యత్వాన్నిరాకారః శ్రుతః క్వచిత్ || ౫౮౪||
 తచ్చుయతామనాధారా ధారణా నోపపద్యతే |
 ప్రసన్నవదనం చారుపద్మపత్రోపమేక్షణమ్ || ౫౮౫||
 సుకపోలం సువిస్తీర్ణలలాటఫలకోజ్వలమ్ |
 సమకర్ణాంతవిన్యస్త చారుకుణ్డలభూషణమ్ || ౫౮౬||
 కమ్బుగ్రీవం సువిస్తీర్ణ శ్రీవత్సాఙ్గీతవక్షసమ్ |
 బాలత్రిభజ్జినామగ్ననాభినా హ్యుదరేణ చ || ౫౮౭||
 ప్రలమ్బాష్టభుజం విష్ణుమథవాపి చతుర్భుజమ్ |
 సమస్థితోరుజ్ఘం చ సుస్థితాన్ప్రీవరామ్బుజమ్ || ౫౮౮||
 చిన్తయేద్ బ్రహ్మభూతం తం పీతనిర్మలవాససమ్ |
 కిరీటహారకేయూరకణ్ణికాది విభూషితమ్ || ౫౮౯||
 శార్ఙ్గశఙ్ఖగదాఖడ్గచక్రాక్షవలయాన్వితమ్ |
 వరదాభయహస్తం చ ముద్రికారత్నభూషితమ్ || ౫౯౦||
 చిన్తయేత్ తన్మయో యోగీ సమాధాయాత్మమానసమ్ |
 ఇతి విష్ణుపురాణే హి ప్రోక్తా సాకారతా హరేః || ౫౯౧||
 రామస్యార్చనతారే న నియమో దేశకాలయోః |
 సులభో మూర్తివన్నేశః స్వరూపేషు పరాదిషు || ౫౯౨||
 తద్యుగస్థావతారైశ్చ తత్త్వా భక్తా హి రక్షితాః |
 అన్యయుగావతారైశ్చేతరస్థా రక్షితా న తు || ౫౯౩||
 రక్షితాః సర్వకాలస్థా భక్తా రామస్య మూర్తిభిః |
 స్థాపితః సులభో రామో మూర్తౌ మన్తైశ్చ వైదీకైః || ౫౯౪||
 మూర్తయో విముఖానాం చ స్వరూపోదారతాదిభిః |
 జనయన్తి రుచిం రామే వైముఖ్యమపసార్య హి || ౫౯౫||
 గుణాః పూర్ణాశ్చ మూర్తౌ హి రామానుభావ్యతాదయః |

తతోఽతిసులభో రామో స్వమూర్తావచ్యతే బుధైః ॥ ౫౯౬ ॥

స్వస్వామిభావవ్యత్యాసం కుర్వన్నజ్ఞ ఇవ స్థితః ।

మూర్తే శక్తోఽప్యశక్తశ్చ స్వతన్తోఽప్యస్వతన్తవత్ ॥ ౫౯౭ ॥

యథాలబ్ధోపచారైశ్చ సన్తప్తః పూజయా పరమ్ ।

అపారకరుణాధీనో రామశ్చేష్టం ప్రయచ్ఛతి ॥ ౫౯౮ ॥

స్నాత్వా సన్ధ్యాదికం కృత్వా దేవాభ్యర్చనకారకః ।

శ్రీవశిష్టసంహితాయామితి దేవార్చనం మతమ్ ॥ ౫౯౯ ॥

ఆర్చావతారః సర్వేషాం బాన్ధవో భక్తవత్సలః ।

స్వతన్త్రః స జగన్నాథోఽప్యస్వతన్తో యథా తథా ॥ ౬౦౦ ॥

సర్వశక్తిర్బగధాతాఽప్యశక్త ఇవ చేష్టతే ।

సర్వాన్ కామాన్ దధత్ స్వామ్యప్యశక్త ఇవ లక్ష్యతే ॥ ౬౦౧ ॥

అపరాధానమిజ్ఞః సన్ సదైవ కురుతే దయామ్ ।

విష్వక్సేనసంహితాయామిత్యుక్తా ప్రతిమాగుణాః ॥ ౬౦౨ ॥

అతః శ్రద్ధాన్వితో భూత్వా కుర్యాచ్ఛ్రీరాఘవార్చనమ్ ।

ఇతిశివసంహితాయాం శ్రీరాఘవార్చనం మతమ్ ॥ ౬౦౩ ॥

న తస్య ప్రతిమేత్యేవమీశోపమైవ బాధితా ।

రామస్య ప్రతిమావత్యే శ్రుతిస్మృతిప్రమాణతః ॥ ౬౦౪ ॥

ఏహ్యశ్మానమాతిష్ఠాశ్మా భవతు తే తనుః ।

కృణ్వన్తు విశ్వేదేవా ఆయుష్టే శరదః శతమ్ ॥ ౬౦౫ ॥

అథర్వవేదవాక్యేఽత్ర సర్వేశప్రతిమా మతా ।

సహస్రస్య ప్రతిమాఽసి యజుర్వేదే మతేతి చ ॥ ౬౦౬ ॥

కాఽఽసీత్ ప్రమా ప్రతిమా ఋగ్వేదేఽపి తదైవ చ ।

అహం సన్నిహితస్త్ర పాషాణప్రతిమాదిషు ॥ ౬౦౭ ॥

శ్రీరామోత్తరతాపిన్యాం పాషాణప్రతిమా ఇతి ।

భగవద్విగ్రహోర్చేతి సీతోపనిషది తథా ॥ ౬౦౮ ॥

లబ్ధానుగ్రహ ఆచార్యాత్ తేన సన్ధర్మితాగమః ।

మహాపురుషమభ్యర్చేన్ మూర్త్యాభిమతయాఽఽత్మనః” ॥ ౬౦౯ ॥

అర్చాయామేవ హరయే పూజాం యః శ్రద్ధయేహతే ।
 వ్యరుదన్ దేవలిక్ష్ణాని శ్రీమద్భాగవతేఽపి చ ॥ ౬౧౦॥
 మజ్జలాలపన్నెర్హోమైః శోభితాః క్షౌమవాససః ।
 దేవతాయతాయతనాన్యాశు సర్వాః తాః ప్రత్యపూజయన్ ॥ ౬౧౧॥
 క్వచిచ్చైత్యశతైర్జుష్టః సునివిష్టజనాకులః ।
 దేవస్థానైః ప్రపాభిశ్చ తటాకైశ్చోపశోభితః ॥ ౬౧౨॥
 కచ్చిద్ గురూశ్చ వృద్ధాశ్చ తాపసాన్ దేవతాతిథీన్ ।
 చైత్యాశ్చ సర్వాన్ సిద్ధార్థాన్ బ్రాహ్మణాశ్చ నమస్యసి ॥ ౬౧౩॥
 ధ్యాయన్నారాయణం దేవం స్వాప్తిరే కుశసంస్తరే ।
 వాగ్యతః సహ వైదేహ్యో భూత్వా నియతమానసః ॥ ౬౧౪॥
 శ్రీమత్యాయతనే విష్ణోః శిష్యే నరవవరాత్మజః ।
 ఇతి రామాయణే చాపి ప్రతిమాపూజనం మతమ్ ॥ ౬౧౫॥
 అనన్యశరణాః సర్వే కలౌ సమ్పూజ్య కేశవమ్ ।
 పరాశరధర్మశాస్త్రే చైవం కేశవపూజనమ్ ॥ ౬౧౬॥
 అర్చవతారా దేవస్య వైభవాః పరమాత్మనః ।
 ఇతి పద్మపురాణేఽపి దేవస్యార్చవతారతా ॥ ౬౧౭॥
 శాలగ్రామశిలాయాం చ తులసీదలకల్పితా ।
 పూజా శ్రీరామచన్ద్రస్య కోటికోటిగుణాధికా ॥ ౬౧౮॥
 తులసీపత్రమాత్రేణ యోఽర్చయేద్ రామమన్వహమ్ ।
 స యాతి శాశ్వతం బ్రహ్మ పునరావృత్తివర్జితమ్ ॥ ౬౧౯॥
 ఇత్యగస్యసంహితాయాం రామమూర్తిర్హి సమ్మతా ।
 అహోరాత్రం హరేర్నామ కీర్తయన్తి చ యే సరాః ॥ ౬౨౦॥
 కుర్వన్తి హరిపూజాం వా న కలిర్వాధతే చ తాన్ ।
 నారదీయపురాణే చ భగవత్పూజనం త్వితి ॥ ౬౨౧॥
 ప్రతిమాభక్తకారీ చ హ్యప్రతిష్ఠః ప్రాజాయతే ।
 ప్రతిమా సమ్మతా చైవం శాతాతపస్కృతావపి ॥ ౬౨౨॥
 సజ్క్రమధ్వజయష్టినాం ప్రతిమానాం చ భేదకః ।
 ఇతి మనుస్మృతౌ చాపి ప్రతిమా సమ్మతా ఖలు ॥ ౬౨౩॥

పరిత్రాణాయ భక్తానాం ప్రాదుర్భావః కృతో మయా ।
 ప్రాదుర్భావాకృతిః కాచిదర్చయేత్ తాం యుధిష్ఠిర ॥ ౬౨౪॥
 తేనైవ పరితుష్టోఽహం భవిష్యామి న సంశయః ।
 వైష్ణవధర్మశాస్త్రే చ గౌతమీయేఽర్చనం త్వితి ॥ ౬౨౫॥
 తస్మిన్ శుభ్రాశ్రయే దేవమర్చయేద రమయా సహ ।
 శ్రీవశిష్ఠస్మృతౌ వైవం దేవార్చనం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౬౨౬॥
 పత్స్వితేషు హరేః సమ్యగర్చనం మునిభిః స్మృతమ్ ।
 అప్స్వగ్నౌ హృదయే సూర్యే స్థణ్ణిలే ప్రతిమాసు చ ॥ ౬౨౭॥
 విష్ణోరభ్యర్చనం యత్తు నిత్యం నైమిత్తికం నృప ।
 స్వస్మృతావతి సమ్ప్రోక్షం హారీతేనార్చనం హరేః ॥ ౬౨౮॥
 యథాలాభమర్చయేచ్ఛ కృత్వా ప్రతికృతిం తథా ।
 శ్రీబోధాయనకల్పే చ ప్రోక్షః పూజావిధిర్హరేః ॥ ౬౨౯॥
 సీతాపతేశ్చ రామస్య సమ్ప్రోక్షం విగ్రహార్చనమ్ ।
 శ్రీమద్గంగాధరోక్తే చానన్యతాఽఽవేదనే తథా ॥ ౬౩౦॥
 సమస్తైరుపచారైశ్చ యా పూజా తు మయా కృతా ।
 సా సర్వా పూర్ణతాం యాతు హ్యపరాధం క్షమస్వ మే ॥ ౬౩౧॥
 సదానందేన చేత్యేవం శ్రీరామయజ్ఞపద్ధతౌ ।
 స్వీకృతం శ్రద్ధయా శ్రీమద్రామాఖ్యబ్రహ్మపూజనమ్ ॥ ౬౩౨॥
 శ్రీరామస్యార్చయా భక్త్యా నమస్కృత్యా తథైవ చ ।
 రామే చేతో నివేశేన రామప్రాప్తిర్భవేద ధ్రువమ్ ॥ ౬౩౩॥
 రామేశ్వరార్చనమ్ప్రోక్షే సత్ప్రబోధామృతే తథా ।
 ఏవముక్తా హి రామస్య విగ్రహస్య శుభార్చనమ్ ॥ ౬౩౪॥
 అర్చనీయా జనైః కౌ చ సీతారామా పరాత్పరా ।
 సీతారామార్చనం వైవం ద్వానానన్దార్యసమ్మతమ్ ॥ ౬౩౫॥
 షోడశవిధినా యత్ర రామమూర్తిర్హి పూజ్యతే ।
 ఇత్థం హి పూజనం మూర్తేర్దేవానన్దార్యసమ్మతమ్ ॥ ౬౩౬॥
 అథాతః సమ్ప్రోక్ష్యామి ప్రతిమా విధిముత్తమమ్ ।

శిలామయా లోహమయా తథా రత్నమయాతి చ || ౬౩౭||

తథా కాష్ఠమయా చేతి మృన్మయా చేతి పఞ్చుధా |
సనత్కుమారసమ్ప్రోక్తమేవం హి మూర్తిపఞ్చకమ్ || ౬౩౮||

శైలి దారుమయా లాహి లేప్యా లేఖ్యా చ సైకతీ |
మణిమయా మనోమయా ప్రతిమాష్టవిధా స్మృతా || ౬౩౯||

చలాచలేతి ద్వివిధా ప్రతిష్ఠా జీవమస్థిరమ్ |
శ్రీమద్భాగవతే చేతనం ప్రతిమా చాష్టవిధా మతా || ౬౪౦||

స్వయంవ్యక్తశ్చ దేవశ్చ సైధశ్చ మానుషః ఖలు |
మూర్తిభేదాశ్చతురైవం ప్రమేయోద్దేశభాస్కరే || ౬౪౧||

గుణలీలాస్వరూపైశ్చమితిర్యస్య న విద్యతే |
అతో వాఙ్మనసావేద్యః శ్రీరామః శరణం మమ || ౬౪౨||

కర్తా సర్వస్య జగతో భర్తా సర్వస్య సర్వగః |
ఆహర్తా కార్యజాతస్య శ్రీరామః శరణం మమ || ౬౪౩||

వాసుదేవాదిమూత్తనాం చతుర్థాం కారణం పరమ్ |
చతుర్వింశతిమూర్తీనామాశ్రయః శరణం మమ || ౬౪౪||

నిత్యముక్తజన్తైర్బుష్టో నివిష్టః పరమే పదే |
పరం పరమభక్తానాం శ్రీరామః శరణం మమ || ౬౪౫||

మహదాదిస్వరూపేణ సంస్థితః ప్రాకృతే పదే |
బ్రహ్మాదిదేవరూపైశ్చ శ్రీరామః శరణం మమ || ౬౪౬||

మన్వాదిన్మపరూపేణ శ్రుతిమార్గం విభర్తి చ |
ప్రజాపతిస్వరూపేణ శ్రీరామః శరణం మమ || ౬౪౭||

ఋషిరూపేణ యో దేవో వన్యవృత్తిమపాలయత్ |
యోఽన్తరాత్మా హి సర్వేషాం శ్రీరామః శరణం మమ || ౬౪౮||

యోఽసౌ సర్వతనుః సర్వః సర్వనామా సనాతనః |
అలిప్తః సర్వభావేషు శ్రీరామః శరణం మమ || ౬౪౯||

బహిర్మర్త్యాదిరూపేణ సద్ధర్మమనుపాలయన్ |
పరిపాతి జనాన్ దీనాన్ శ్రీరామః శరణం మమ || ౬౫౦||

యశ్చాత్మానం పృథక్ కృత్య భక్తవ్రేమవశం గతః ।
 ఆర్చయామాస్థితో దేవః శ్రీరామః శరణం మమ ॥ ౬౫౧ ॥
 అర్చావతారరూపేణ దర్శనస్పర్శనాదిభిః ।
 దీనానుద్ధరతే యోఽసౌ శ్రీరామః శరణం మమ ॥ ౬౫౨ ॥
 ఇతి బ్రహ్మసంహితాయాం నారాయణాభిభాషితః ।
 పరిపూర్ణతమం బ్రహ్మ శ్రీరామః పఞ్చధా స్థితః ॥ ౬౫౩ ॥
 పఞ్చధాఽవస్థితో రామః పరవ్యూహాదిభేదతః ।
 తస్మై పరస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౫౪ ॥
 స పరః పరధామస్థః సర్వావతారకారణమ్ ।
 తస్మై పరస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౫౫ ॥
 దివ్యపరికరాయాథ దివ్యభూషణహేతయే ।
 దివ్యదేహగుణాయాథ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౫౬ ॥
 శ్రోసీతయా హి యుక్తాయ నిత్యముక్తస్తుతాయ చ ।
 నిత్యముక్తైకభోగ్యాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౫౭ ॥
 వేదవేద్యః పరబ్రహ్మ నిత్యధామాధినాయకః ।
 ముక్తప్రాప్యశ్చ యస్తస్మై శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౫౮ ॥
 సృష్టచాద్యర్థం హి లోకానాం స్వభక్తానుగ్రహాయ చ ।
 చతుర్వ్యూహస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౫౯ ॥
 ఉదూభతషడ్గుణః పూర్ణో వ్యూహః శాంతాభివద్ధి యః ।
 వాసుదేవాత్మనే తస్మై శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౦ ॥
 వ్యూహో యః కురుతే శాస్త్రం జ్ఞానాద్ బలాచ్చ సంహతిమ్ ।
 సజ్కర్షణాత్మనే తస్మై శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౧ ॥
 సృష్టిమైశ్వర్యతో వ్యూహో యో వీర్యాద్ ధర్మమాతనోత్ ।
 తస్మై ప్రద్యుమ్నరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౨ ॥
 శక్త్యా రక్షతి యో వ్యూహో జ్ఞానం దదాతి తేజసా ।
 అనిరుద్ధాత్మనే తస్మై శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౩ ॥
 ఏభ్యో ద్వాదశసంఖ్యైకా వ్యూహాశ్చ సమ్భవన్తి హి ।

తత్తద్ధ్యూహస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౪ ॥

చతుశ్చక్రధరస్తత్ర స్వర్ణకాన్తిర్హి కేశవః ।

కేశవఘ్నహరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౫ ॥

చతుఃశఙ్ఖధరః శ్యామో వ్యూహో నారాయణః స్మృతః ।

నారాయణస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౬ ॥

చతుర్గదాధరో వ్యూహో మణికాన్తశ్చ మాధవః ।

మాధవఘ్నహరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౭ ॥

చతుఃశార్ఙ్గధరో వ్యూహో గోవిన్దశ్చ శశాంజువత్ ।

గోవిన్దఘ్నహరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౮ ॥

పథకేసరవద్ విష్ణురచతుర్లాంజలధారకః ।

విష్ణుఘ్నహరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౬౯ ॥

చతుర్ముశలధర్తా హి పద్మవన్మధుసూదనః ।

మధుసూదనరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౦ ॥

చతుఃఖడ్గధరో వ్యూహో వహ్నివద్ధి త్రివిక్రమః ।

త్రివిక్రమస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౧ ॥

చతుర్వజ్రధరో వ్యూహో వామనో బాలసూర్యవత్ ।

వామనఘ్నహరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౨ ॥

చతుఃపద్మాశధర్తా హి శ్రీధరః పుణ్డరీకవత్ ।

శ్రీధరఘ్నహరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౩ ॥

హృషీకేశస్వరూపాయ శ్రీ రామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౪ ॥

విద్యుత్ కాన్తిహృషీకేశశ్చతుర్ముగ్ధరధారకః ।

పంచాయుధధరో వ్యూహో పద్మనాభశ్చ సూర్యవత్ ।

పద్మనాభస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౫ ॥

చతుఃపాశధరో దామోదరశ్చాథేన్ద్రగోపవత్ ।

దామోదరస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౬ ॥

ద్వాదశాదిత్యదేవా హి వైతే భాలాదివృత్తయః ।

ఏతద్ధ్వాదశరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౭ ॥

తత్తద్దేవాదిరూపేణ ప్రాదుర్భవతి రాఘవః ।
 తస్మై హి విభవాఖ్యాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౮ ॥
 శఙ్ఖసురమహాన్ రామో మత్స్యరూపం విధాయ హి ।
 తస్మై మత్స్యవతారాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౭౯ ॥
 మన్దరం ధృతవాన్ రామో కూర్మరూపం విధాయ హి ।
 తస్మై కూర్మావతారాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౦ ॥
 హతో వారాహరూపేణ హిరణ్యాక్షశ్చ శార్ఙ్గణా ।
 తస్మై వరాహరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౧ ॥
 హిరణ్యకశిపుం చాహాన్ రామో నృసింహరూపధృత్ ।
 తస్మై నృసింహరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౨ ॥
 వామనరూపరామేణ పాతాలం ప్రాపితో బలిః ।
 తస్మై వామనరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౩ ॥
 అజయత్ క్షత్రియాన్ రామః పరశురామరూపధృత్ ।
 తస్మై పరశురామాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౪ ॥
 దాశరథితయా రామో రావణం హతవానిహ ।
 తస్మై శ్రీరామరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౫ ॥
 వాసుదేవతయా రామో కంసాదీనవధీత్ ఖలు ।
 తస్మై శ్రీకృష్ణరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౬ ॥
 రామేణ బుద్ధరూపేణ వశ్చిత్తాస్తామసా జనాః ।
 తస్మై బుద్ధస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౭ ॥
 రామేణ కల్కిరూపేణ శాసితాః కలిశాసకాః ।
 తస్మై కల్కిస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౮ ॥
 రామో విభవరూపాణి బహూని ఘృతవానిహ ।
 సర్వవిభవరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౮౯ ॥
 హేతురిచ్చావతారే సాధుత్రాణాదిత్రయం ఫలమ్ ।
 సర్వావతారిరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౯౦ ॥
 ప్రవిశ్యాన్తర్నియన్స్తత్త్వం రామాన్తర్యామితా మతా ।
 అన్తర్యామిస్వరూపాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౯౧ ॥

అజీకృత్యతనుత్వేన హేమాదికం హి రాఘవః ।
 భవత్యర్చితనుస్తస్మై శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౯౨॥
 అమోఘదర్శనో యశ్చ హ్యమోఘస్తవనోఽపి యః ।
 యశ్చామోఘార్చనస్తస్మై శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౯౩॥
 సులభో రాఘవో మూర్తౌ సన్నిధానాదిహేతుతః ।
 తస్మై చార్చవతారాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౯౪॥
 తుష్యతి మేధయా యో న తపసా నో న కర్మణా ।
 భక్త్యైవ తుష్యతే తస్మై శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౯౫॥
 భక్త్యా యోఽథ ప్రపత్యై చ సన్తోషితో ముముక్షుభిః ।
 మోక్షప్రదాయకస్తస్మై శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౯౬॥
 యశ్చ సకృత్ప్రవృత్త్యైవ సర్వేభ్యశ్చాభయప్రదః ।
 తస్మై శ్రేష్ఠశరణ్యాయ శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౯౭॥
 సమ్ప్రీప్య రాఘవం ముక్తో జీవనావర్తతే తతః ।
 హరిణే సర్వభీతినాం శ్రీరామాయ నమో నమః ॥ ౬౯౮॥
 స్తవే వేదాన్తసారాఖ్యే శ్రీ సదానన్దనిర్మితే ।
 ఏవం నిరూపితా చాస్తి పఞ్చాధా రామసంస్థితిః ॥ ౬౯౯॥
 శ్రీరామోపాసనే పఞ్చాధికారాః శాస్త్రసమ్మతాః ।
 ఉపాసితుశ్చ తత్రారోపాసనే చాదిమో మతః ॥ ౭౦౦॥
 విభవోపాసనే తస్య ద్వితీయాధికృతిః ఖలు ।
 తృతీయశ్చాధికారో హి వ్యూహస్యోపాసనే మతః ॥ ౭౦౧॥
 ఉపాసనే తురీయస్తు పరస్య రాఘవస్య హి ।
 అస్తఃస్థస్య చ రామస్యోపాసనే పఞ్చమో మతః ॥ ౭౦౨॥
 ప్రకృతిః
 ప్రమాయా విషయో యత్ తత్ ప్రమేయం సమ్మతం బుధైః ।
 ద్రవ్యాద్రవ్యత్వభేదేన ప్రమేయం ద్వివిధం మతమ్ ॥ ౭౦౩॥
 ద్రవ్యత్వేన మతం ప్రాజ్ఞైః ప్రమేయం హి గుణాశ్రయః ।
 రూపీఘటః ప్రతీతేశ్చ ద్రవ్యం నిర్ధర్మకం న హి ॥ ౭౦౪॥

ఆగన్తుకాపుథక్సిద్ధధర్మాశ్రయస్య ద్రవ్యతా ।
 జీవబ్రహ్మప్రధానాదీభేదాద ద్రవ్యం చ షడ్విధమ్ ॥ ౭౦౫ ॥
 జడాజడత్వభేదేన ద్విధా తచ్చ ప్రకీర్తితమ్ ।
 శూన్యం రజస్తమోభ్యాం యత్ సత్యం తద్రహితం జడమ్ ॥ ౭౦౬ ॥
 ప్రకృతికాలభేదేన జడం ద్విధా సమీరితమ్ ।
 చైతన్యరహితం ద్రవ్యం ప్రకృతిః సా గుణత్రయా ॥ ౭౦౭ ॥
 సత్యం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసమ్భవాః ।
 నిబన్ధాతి మహాబాహో ! దేహీ దేహినమవ్యయమ్ ॥ ౭౦౮ ॥
 తత్ర సత్యం నిర్మలత్వాత్ ప్రకాశకమనామయమ్ ।
 సుఖసజ్గేన తన్నిబధ్నాతి బన్ధాతి జ్ఞానసజ్గేన చానఘ ॥ ౭౦౯ ॥
 రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసజ్గసముద్భవమ్ ।
 తన్నిబధ్నాతి కౌస్తేయ కర్మసజ్గేన దేహినమ్ ॥ ౭౧౦ ॥
 తమస్త్యజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహినామ్ ।
 ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిస్తన్నిబధ్నాతి భారత ॥ ౭౧౧ ॥
 సత్యం సుఖే సజ్జాయతి రజః కర్మణి భారత ।
 జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సజ్జాయత్యుత ॥ ౭౧౨ ॥
 సర్వద్వారేషు దేహీఽస్మిన్ ప్రకాశ ఉపజాయతే ।
 జ్ఞానం యదా తదా విద్యాద్ వివృద్ధం సత్యమిత్యుత ॥ ౭౧౩ ॥
 లోభః ప్రవృత్తిరారమ్భః కర్మణామశమః స్పృహా ।
 రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భారతర్షభ ॥ ౭౧౪ ॥
 అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ ।
 తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునన్దన ॥ ౭౧౫ ॥
 త్రయః సత్వాదయశ్చైవం గీతాయాం ప్రకృతేర్గుణాః ।
 ఏతేషాం చ గుణానాం హి సామ్యం ప్రకృతిలక్షణమ్ ॥ ౭౧౬ ॥
 అవైషమ్యం మతం సామ్యం వైషమ్యం వికృతౌ మతమ్ ।
 వికారాశ్చ కరీత్యస్యా ఈశస్తత్ ప్రకృతిర్హి సా ॥ ౭౧౭ ॥
 వికృతిత్వం వినా తత్ర ప్రకృతిత్వం హి వర్తతే ।
 క్షరం ప్రధానమిత్యుత్తయా క్షరం సా క్షరణాన్మతా ॥ ౭౧౮ ॥

విచిత్రస్పష్టిహేతుత్వాదియం మాయేతి కథ్యతే ।
 అవిద్యాపదవాచ్యేయం విద్యావిరోధితాత్ర యత్ ॥ ౭౧౯ ॥
 మహదాదితయాఽవ్యక్తా తతోఽవ్యక్తతయా మతా ।
 ప్రథమశ్చ వికారోఽస్యా మహత్తత్త్వతయా మతః ॥ ౭౨౦ ॥
 అవ్యక్తదేహిరామస్య చావస్థా స ప్రకీర్తితః ।
 సత్వాదిగుణభేదాత్ స త్రివిధః సముదీరితః ॥ ౭౨౧ ॥
 బుద్ధావధ్యవసాయేఽస్య సాక్ష్యైః పర్యాయతా మతా ।
 ఆత్మధర్మా చ తౌ తస్మాదుపపన్నా న సా ఖలు ॥ ౭౨౨ ॥
 ప్రథమశ్చ వికారోఽస్యాహజ్కారస్త్రివిధస్తథా ।
 మహచ్ఛరీరిరామస్యావస్థా సజ్కుల్పతో హి సా ॥ ౭౨౩ ॥
 తస్యాభిమానతా నో యజ్ఞ జ్ఞానత్వం నాస్తి తత్ర హి ।
 దేహామ్భావహేతుత్వాదస్యాహజ్కారవాచ్యతా ॥ ౭౨౪ ॥
 శాస్త్రే బ్రైతే ప్రసిద్ధాశ్చాహజ్కారాః సాత్వికాదయః ।
 వైకారికస్తైజసశ్చ భూతాదిరితిసంజ్ఞా ॥ ౭౨౫ ॥
 తైజససహకారాచ్చ భూతాదేః సమజాయత ।
 శబ్దతన్మాత్రకం తస్మాద్ భూతమాకాశసంజ్ఞకమ్ ॥ ౭౨౬ ॥
 భూతావ్యవహితం పూర్వం ద్రవ్యం తన్మాత్రసంజ్ఞకమ్ ।
 తన్మాత్రావ్యవధానేన జాతం ద్రవ్యం యదుత్తరమ్ ॥ ౭౨౭ ॥
 మహాభూతం హి తతోఽక్రం ప్రాజ్ఞైః తత్త్వోపదేశకైః ।
 ఉపాదానం హి తన్మాత్రం భూతే తన్మాత్ర కార్యతా ॥ ౭౨౮ ॥
 త్రివిధోఽయమహజ్కారో మహత్తత్త్వాదజాయత్ ।
 భూతేన్ద్రియాణాం హేతుస్స త్రిగుణత్వాన్మహామునే ॥ ౭౨౯ ॥
 యథా ప్రధానేన మహాన్ మహతా స తథావృతః ।
 భూతాదిస్తు వికుర్వాణః శబ్దతన్మాత్రకం తతః ॥ ౭౩౦ ॥
 ససర్జ శబ్దతన్మాత్రాదాకాశం శబ్దలక్షణమ్ ।
 శబ్దమాత్రం తథాకాశం భూతాదిః స సమావృణోత్ ॥ ౭౩౧ ॥

ఆకాశస్తు వికుర్వాణః స్పర్శమాత్రం ససర్జ హా ।
 బలవానభవద్ వాయుస్తస్య స్పర్శో గుణో మతః ॥ ౭౩౨॥
 ఆకాశం శబ్దమాత్రం తు స్పర్శమాత్రం సమావృణోత్ ।
 తతో వాయుర్వికుర్వాణో రూపమాత్రం ససర్జ హా ॥ ౭౩౩॥
 జ్యోతిరుత్పద్యతే వాయోస్తద్ రూపగుణముచ్యతే ।
 స్పర్శమాత్రం తు వై వాయూ రూపమాత్రం సమావృణోత్ ॥ ౭౩౪॥
 జ్యోతిశ్చాపి వికుర్వాణం రసమాత్రం ససర్జ హా ।
 సమ్భవన్తి తతోఽమ్భాసి రసాధారాణి తాని చ ॥ ౭౩౫॥
 రసమాత్రాణి చామ్భాసి రూపమాత్ర సమావృణోత్ ।
 వికుర్వాణాని చామ్భాసి గంధమాత్రం ససర్జరే ॥ ౭౩౬॥
 సజ్ఘాతే జాయతే తస్మాత్ తస్య గంధో గుణో మతః ।
 తస్మిన్స్తస్మిన్స్తు తన్మాత్రం తేన తన్మాత్రతా స్మృతా ॥ ౭౩౭॥
 తన్మాత్రాణ్యవిశేషాణి అవిశేషాస్తతో హి తే ।
 న శాన్తా నాపి ఘోరాస్తే న మూఢాశ్చావిశేషిణః ॥ ౭౩౮॥
 భూతతన్మాత్ర సర్గోఽయమహజ్కారాత్తు తామసాత్ ।
 ఏవం విష్ణుపురాణోక్తం భూతతన్మాత్రపంచకమ్ ॥ ౭౩౯॥
 శబ్దస్పర్శాదిభేదైశ్చ తన్మాత్రం పంచుధా మతమ్ ।
 ఆకాశాదివిభేదైశ్చ మహాభూతం హి పంచుధా ॥ ౭౪౦॥
 అనుద్భూతాశ్చ తన్మాత్రే శబ్దాయో గుణా మతాః ।
 మహాభూతేషు తద్భూతాః సన్తి శబ్దాదికా గుణాః ॥ ౭౪౧॥
 స్పర్శేన రహితం ద్రవ్యముద్భూతశబ్దవన్నభః ।
 పతగపతనాధారరూపేణ ఖం హి చాక్షుషమ్ ॥ ౭౪౨॥
 ఏతస్మాజ్జాయతే ప్రాణో మనః సర్వేన్ద్రియాణి చ ।
 ఖం వాయురితిప్రామాణ్యాదనిత్యత్వం చ ఖస్య హి ॥ ౭౪౩॥
 ఖస్య సావయవత్వం హి పంచీకరణతో మతమ్ ।
 తత ఏవ తథాఽకాశే నీలరూపం హి దృశ్యతే ॥ ౭౪౪॥
 ఇన్ద్రియాణాం న భూతాని హేతవః పోషకాని తు ।
 దిగ్స్వయవహారహేతుశ్చ శ్రోత్రస్యాప్యాయకం హి ఖమ్ ॥ ౭౪౫॥

ఆకాశాత్ స్పర్శతన్మాత్రం తతో వాయురజాయత |
 ఆకాశవాయుమధ్యస్థం తన్మాత్రం స్పర్శసంజ్ఞకమ్ || ౭౪౬ ||
 అనుద్భూతో మతః స్పర్శస్తన్మాత్రే స్పర్శసంజ్ఞకే |
 ఉదభూతస్పర్శవాన్ వాయూ రూపేణ రహితః స చ || ౭౪౭ ||
 త్వజ్ఞాత్తగ్రాహ్యతా వాయౌ శబ్దస్పర్శో గుణౌ తథా |
 స్పర్శో వాయుప్పథివ్యోశ్చానుష్ఠాశీతో హి వర్తతే || ౭౪౮ ||
 నీరాదియోగతో వాయౌ శీతాదిప్రత్యయస్తథా |
 ఆప్యాయకస్తవో వాయుర్విద్యద్విభుః సమృక్తిరీతః || ౭౪౯ ||
 ఏతస్మాజ్ఞాయతే ప్రాణో మనః సర్వేన్ద్రియాణి చ |
 ఖం వాయురితిప్రామాణ్యాద్ వాయోరనిత్యతా మతా || ౭౫౦ ||
 ఉక్తశ్చైతౌ పృథగ్ వాయోః ప్రాణస్య చోపదేశతః |
 జీవధారణసామర్థ్యాత్ ప్రాణో వాయుర్విలక్షణః || ౭౫౧ ||
 జీవోపకరణం ప్రాణః సహోక్తేర్మనాదిభిః |
 అణుచ్ఛ్వాత్కాన్తితః ప్రాణో న విభుః సూత్రకృన్మతే || ౭౫౨ ||
 ఇన్ద్రియాణాం చ సత్తాసు యా ప్రాణాధీనతా తతః |
 విద్విభుః సమ్మతా తేషు ప్రాణశబ్దాభిధేయతా || ౭౫౩ ||
 ఇన్ద్రియాపరతన్త్రత్వాత్ ప్రాణే నేన్ద్రియవాచ్యతా |
 శరీరమధ్యసన్జ్ఞారీ వాయుః ప్రాణతయా మతః || ౭౫౪ ||
 హృది ప్రాణో గుదే౭పానః సమానో నాభిమణ్డలే |
 ఉదానః కణ్డదేశస్థో వ్యానః సర్వశరీరగః || ౭౫౫ ||
 స్థానపంచుకసంస్థశ్చ ప్రాణస్వైవం ప్రకీర్తితః |
 తతశ్చ పంచువృత్త్యాది సూత్రకారేణ సూత్రితమ్ || ౭౫౬ ||
 తన్మాత్రం రూపసంజ్ఞం హి మధ్యగం వాయుతేజసోః |
 తేజో భూతం తతో జాతం పోషకం తద్ధి చక్షుషః || ౭౫౭ ||
 ఉష్ణస్పర్శవత్తేజః పాచకో౭ర్కాదిరూపతః |
 ఆలోకాదికరూపేణ చాక్షుషే సహకారకమ్ || ౭౫౮ ||
 చతుర్థా భౌమదివ్యోదర్యాకరజవిభేదతః |

భౌమం దీపాదికం దివ్యం వారిమాత్రేన్దనం తథా ॥ ౭౫౯ ॥

ఆకరజం సువర్ణాది చౌదర్యం జఠరానలః ।

ప్రభాప్రభావిశిష్టేతిభేదాత్ తేజో ద్విధా పునః ॥ ౭౬౦ ॥

ద్రవ్యగుణస్వరూపాథ సావయవా మతా ప్రభా ।

శబ్దః స్పర్శశ్చ రూపం చ తేజోగుణాః ప్రకీర్తితాః ॥ ౭౬౧ ॥

తన్మాత్రం రససంజ్ఞం హి మధ్యగం జలతేజసోః ।

శీతస్పర్శవిశిష్టం చ తస్మాజ్జలమజాయత ॥ ౭౬౨ ॥

బహుధాఽభ్యాదిరూపం చ పిణ్డాదికారకం హి తత్ ।

శబ్దోఽభాస్వరశుక్లం చ రూపం చ మధురో రసః ॥ ౭౬౩ ॥

జలాచ్చ గన్ధతన్మాత్రం తతో జాతా వసున్ధరా ।

ఉద్భూతగన్ధవత్త్వం హి పృథివ్యా లక్షణం మతమ్ ॥ ౭౬౪ ॥

శబ్దః స్పర్శశ్చ రూపం చ రసో గన్ధో గుణాః క్షితౌ ।

పూణస్య మనసశ్చాథ పోషికా పృథివీ మతా ॥ ౭౬౬ ॥

మృదాదిభేదతోఽనేకప్రకారశాలినీ క్షితిః ।

స్పర్శాదయస్తు చత్వారః పృథివ్యాం పాకజా గుణాః ॥ ౭౬౭ ॥

అన్తర్భావో పృథివ్యాం హి తమసో మన్యతే బుధైః ।

క్షితే రూపం తథాఽవస్థా యతస్తమసి దృశ్యతే ॥ ౭౬౮ ॥

రామేణ సర్వభూతానాం కృత్వా భాగద్వయం సమమ్ ।

అర్థభాగవతుర్థాంశాః స్వభిన్నార్థేషు యోజితాః ॥ ౭౬౯ ॥

పఞ్చీకృతం హి రామేణ భూతం జగత్ప్రసృక్షణా ।

స్వభాగస్యాధికత్వాచ్చ స్వనామ్నా వ్యపదిశ్యతే ॥ ౭౭౦ ॥

పఞ్చీకృతైశ్చ భూతైశ్చ రామశ్చాణ్డం చకార హి ।

తతశ్చోత్పాద్య బ్రహ్మణం తద్వారా కృతవాఙ్ జగత్ ॥ ౭౭౧ ॥

తతో లీలార్థమాత్మానం బహుకల్పయదీశ్వరః ।

అథ ప్రధానమస్మజత్ పురుషాధిష్ఠితం స్వతః ॥ ౭౭౨ ॥

తతో మహాన్తమవ్యక్తాజ్ఞనయామాస నారద ।

గుణత్రయాత్మకం తస్మాదహఙ్కారమతః పరమ్ ॥ ౭౭౩ ॥

ఇన్ద్రియాణి దశైతాని జ్ఞానకర్మాత్మకాని వై ।
 మనశ్చ సాత్వికాత్ తస్మాదహఙ్కారాదజీజనత్ ॥ ౭౭౪॥
 భూతాని భూతసూక్ష్మాణి దశైతాని మహామునే ।
 అస్పృశత్రామసాత్ తస్మాదహఙ్కారాజ్జనార్దనః ॥ ౭౭౫॥
 మహదాదివిశేషాన్తరేతైరణ్ణమజీజనత్ ।
 దశోత్తరైరావరణైః సప్తభిః పరివేష్టితమ్ ॥ ౭౭౬॥
 తస్మిన్నణ్డే స్వయం విష్ణుః ప్రజాపతిమథాకరోత్ ।
 ఉచ్చావచానాం భూతానాం కర్తారం నిజశక్తిభిః ॥ ౭౭౭॥
 హరిః స్వశక్తిరూపేణ కాలేన చ సమన్వితః ।
 మహదాదిషు సృజ్యేషు సృష్టి చక్రే జగన్మయః ॥ ౭౭౮॥
 విష్ణుర్బ్రహ్మపదేశేన చిదచిన్మిశ్రితం జగత్ ।
 విచిత్రం జనయామాస తత్తచ్ఛక్తిసమన్వితః ॥ ౭౭౯॥
 వేదానాలోచ్య భూతానాం దేవాదీనాం యమః ప్రభుః ।
 నామరూపే చ వివిధే యథాపూర్వమకల్పయత్ ॥ ౭౮౦॥
 సర్వేదావప్తసకలకామోఽపి పరమేశ్వరః ।
 జన్తభిర్నిజసృష్టైశ్చ లీలారసమథాన్వభూత్ ॥ ౭౮౧॥
 అనాలోచ్యైవ జగతాం త్రాతారమపరం హరిః ।
 స్వయమేవాంశరూపేణ పాలయత్యఖిలం జగత్ ॥ ౭౮౨॥
 అహిర్బుధ్స్యసంహితాయాం సృష్టిరేవం ప్రదర్శితా ।
 సమష్టిసృష్టిరణ్ణాన్తా రామేణాద్వారకా కృతా ॥ ౭౮౩॥
 బ్రహ్మాదిద్వారకా చాథ వ్యష్టిసృష్టిర్వినిర్మితా ।
 అసన్ద్గో జగత్సృష్టా శ్రీరామస్తద్ బుధైర్మృతః ॥ ౭౮౪॥
 నియమేన నియామ్యం యద్ ద్రవ్యం తు చేతనేన హి ।
 చేతనస్య తు తస్యాత్ర శరీర తత్ ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౭౮౫॥
 ద్రవ్యమీశేశబుద్ధిభ్యాం భిన్నం శరీరమీరితమ్ ।
 తటస్థం లక్షణ చైతచ్ఛరీరస్య మతం బుధైః ॥ ౭౮౬॥
 నిత్యానిత్యత్వభేదేన శరీరం ద్వివిధం మతమ్ ।
 ప్రకృతిశ్చ తథా కాలో జీవో శుభాశ్రయస్తథా ॥ ౭౮౭॥

ఏతాసీశశరాణి నిత్యత్వేన మతాని హి ।
 కర్మాకర్మకృతత్వాభ్యామనిత్యం ద్వివిధం స్మృతమ్ ॥ ౭౮౮ ॥
 ఆద్యం చ ద్వివిధం కర్మసంకల్పజం చ కర్మజమ్ ।
 సౌభరిప్రభృతేశ్చాద్యమన్త్యమన్యశరీరిణామ్ ॥ ౭౮౯ ॥
 అన్త్యం సర్వేశ్వరస్యాత్త మదాదికమీరితమ్ ।
 యాని చ నిత్యముక్తైస్తు నేచ్చయా స్వీకృతాని హి ॥ ౭౯౦ ॥
 స్థావరం జగ్గమం చేతిభేదాచ్చ ద్వివిధం పునః ।
 శిలావృక్షాదయస్తత్ర చాదిమం సమ్మతం బుధైః ॥ ౭౯౧ ॥
 అన్తిమం తు చతుర్థాఽథ విద్వద్భిః సమ్ప్రకీర్తితమ్ ।
 నరనారకీభేదాచ్చ తిర్యగ్గేవవిభేదతః ॥ ౭౯౨ ॥
 యోనిజాయోనిజత్వాభ్యాం శరీరం ద్వివిధం పునః ।
 యోనిజమస్మదాదీనాం ద్రౌపద్యాదేరయోనిజమ్ ॥ ౭౯౩ ॥
 ఉద్భిజ్జాదివిభేదాచ్చ శరీరం హి చతుర్విధమ్ ।
 ఉద్భిజ్జం శాఖినాం తత్ర యూకాదీనాం తు నేదజమ్ ॥ ౭౯౪ ॥
 అణ్ణజం భుజగాదీనామస్మదాదేర్జరాయుజమ్ ।
 శరీరం వేదితత్వ్యం హి దేహతత్త్వబుభుత్సుభిః ॥ ౭౯౫ ॥
 పఞ్చతన్మాత్రసాహాయ్యాదహజ్కారాచ్చ సాత్వికాత్ ।
 శ్రోత్రాదికం సముత్పన్నం జ్ఞానేన్ద్రియం తు పఞ్చ హి ॥ ౭౯౬ ॥
 ద్రవ్యం తదిన్ద్రియం బోధ్యం దేహప్రాణేతరచ్చ యత్ ।
 ఆత్మప్రయత్నజాతస్య వ్యాపారస్యాశ్రయస్తథా ॥ ౭౯౭ ॥
 ప్రాకృతాప్రాకృతత్వాభ్యమిన్ద్రియం ద్వివిధం మతమ్ ।
 శూన్యం రజస్తమోభ్యాం యచ్చాప్రాకృతం తదిన్ద్రియమ్ ॥ ౭౯౮ ॥
 తద్భిన్నం ప్రాకృతం వేద్యమిన్ద్రియం హి బుభుత్సుభిః ।
 జ్ఞానకర్మేన్ద్రియత్వాభ్యమిన్ద్రియం ద్వివిధం పునః ॥ ౭౯౯ ॥
 మనఃస్పష్టిస్తు జాతా హి కేవలాత్ సాత్వికాదిహ్ ।
 ప్రోక్తం జ్ఞానేన్ద్రియత్వం చ మనసస్తత్త్వవేదిభిః ॥ ౮౦౦ ॥
 యదా పఞ్చావతిష్ఠన్తే జ్ఞానాని మనసా సహ ।

జ్ఞానేన్ద్రియం మనశ్చైవం పారాజ్ఞే జ్ఞానేన్ద్రియైః సహ ॥ ౮౦౧॥

జ్ఞానప్రసరణే శక్తమిన్ద్రియం జ్ఞానసంజ్ఞకమ్ ।

హృదయస్థం మనస్తత్ర శ్రోత్రం కర్ణవిహాయసి ॥ ౮౦౨॥

భుజగానాం తు నేత్రే తత్ సర్వదేహే త్వగిన్ద్రియమ్ ।

చక్షుస్తు కృష్ణాతారాగ్రే జిహ్వగ్రే రసనం స్థితమ్ ॥ ౮౦౩॥

పూణేన్ద్రియం తు నాసాయా అగ్రభాగే హి తిష్ఠతి ।

ఏవం జ్ఞానేన్ద్రియం షోఢా సమ్ప్రోక్తం తత్ప్రచిన్తకైః ॥ ౮౦౪॥

గ్రాహ్యే అర్థాస్త్విన్ద్రియాణాం విషయా సమ్మతా బుధైః ।

ఏషాం సంయోగతత్సాధ సంయుక్తాశ్రయణాద్ గ్రహాః ॥ ౮౦౫॥

శబ్దః శ్రోత్రం తథా ఖాదిత్రయమాకాశసమ్భవమ్ ।

వాయోః స్పర్శస్తథా చేష్టా తక్షక్రైవ తృతయం స్మృతమ్ ॥ ౮౦౬॥

ఇత్యాదౌత్విన్ద్రియాణాం చ భౌతికత్వం న సమ్మతమ్ ।

కిన్తు భూతేషు తేషాం హి పోషకతా సమీరితా ॥ ౮౦౭॥

శ్రుతావాపోమయః ప్రాణః ఏవం పోషకతా జలే ।

ప్రాణస్య జలకార్యత్వమన్యథా సమ్భవేదిహా ॥ ౮౦౮॥

ఆప్యాయస్తే చ తే నిత్యం తద్రవస్థైస్తు పంచుభిః ।

భూతేషు పోషకత్వం హి మోక్షధర్మే తత్స్త్వితీ ॥ ౮౦౯॥

శ్రోత్రాదీన్ద్రియసాహాయ్యాదహజ్కారాచ్చ సాత్వికాత్ ।

వాగాదికం సముత్పన్నం కర్మేన్ద్రియం చ పంచు హి ॥ ౮౧౦॥

ఉచ్చారణాదిహేతుస్తు కర్మేన్ద్రియం మతం బుధైః ।

అఙ్గుల్యగ్రే స్థితః పాణిః శుణ్ణవృత్తిః స హస్తినః ॥ ౮౧౧॥

పక్ష్యాదేరథ పక్షాదౌ పాదే పాదేన్ద్రియం స్థితమ్ ।

మేహనాదాపుపస్థశ్చ పాయుర్గుదే హి సంస్థితః ॥ ౮౧౨॥

మాన్థాలాదేర్ముఖాదౌ హి పాయుశ్చ సంస్థితస్తథా ।

ఏకాదశేన్ద్రియాణ్యస్మత్సిద్ధాన్తే సమ్మతాని వై ॥ ౮౧౩॥

ఆన్తరబాహ్యభేదాభ్యామిన్ద్రియం ద్వివిధం పునః ।

ఆన్తరం తు మనస్తత్ర బాహ్యేని చేతరాణి హి ॥ ౮౧౪॥

ఇన్ద్రియాణాం చ కథ్యన్తే విషయా దేవతాస్తథా ।
 అన్తఃకరణభేదాచ్చ చత్వారో మన ఆదయః ॥ ౮౧౫॥
 సజ్కుల్పో విషయశ్చేన్ద్రియో దేవో హి మనసో మతః ।
 నిశ్చయో విషయో దేవో బుద్ధేర్మతో బృహస్పతిః ॥ ౮౧౬॥
 చిన్తనం విషయో దేవో వాసుదేవో హి చేతనః ।
 విషయోఽహజ్కృతేర్గర్వో దేవో రుద్రః ప్రకీర్తితః ॥ ౮౧౭॥
 శ్రోత్రస్య విషయః శబ్దో దేవతా దీక్ ప్రభాషితా ।
 త్వచశ్చ విషయః స్పర్శో దేవశ్శోక్తః సమీరణః ॥ ౮౧౮॥
 చక్షుషో విషయో రూపం దేవో సూర్యః సమీరితః ।
 విషయో రసనాయా హి రసశ్చ వరుణః సురః ॥ ౮౧౯॥
 గన్ధాశ్చిసీకుమారౌ చ స్పూణస్య విషయామరౌ ।
 భాషణం విషయో వాచో దేవోఽనలః ప్రకీర్తితః ॥ ౮౨౦॥
 గ్రహణం విషయః పాణేర్విష్ణుర్దేవః ప్రభాషితః ।
 గమనం విషయశ్చాథ పాదస్యేన్ద్రియః సురో మతః ॥ ౮౨౧॥
 పాయోః ప్రజాపతిర్దేవో విషయో మలముఞ్చనమ్ ।
 ఉపస్థస్య యమో దేవో మైథునం విషయో మతః ॥ ౮౨౨॥
 దశేమే పురుషే ప్రాణా ఆత్మైకాదశ చ శ్రుతో ।
 ఏకాదశేన్ద్రియం ప్రోక్తం తతో న్యూనం న చాధికమ్ ॥ ౮౨౩॥
 ఇన్ద్రియం ప్రాణవాచ్యం చాత్రాత్మవాచ్యం మనస్తథా ।
 ఉక్మృమణాత్ సమే ప్రాణాశ్చాణవో గతిశాలినః ॥ ౮౨౪॥
 ఏతస్మాజ్జాయతే ప్రాణో మనః సర్వేన్ద్రియాణి చ ।
 ఇత్యేతత్కథనాత్ ప్రాణా అనిత్యా ఏవ సమ్మతాః ॥ ౮౨౫॥
 కాల ః
 గుణత్రయేణ హీనో యద్ ద్రవ్యం కాలో జడః స చ ।
 ప్రాకృతేషు చ కార్యేషు రామః కాలమపేక్షతే ॥ ౮౨౬॥
 నిత్యధామ్ని స సర్వేశః కాలం నైవావలమ్బతే ।
 కాలశ్చ ద్వివిధో జ్ఞేయః ఖణ్ణాఖణ్ణవిభేదతః ॥ ౮౨౭॥
 అన్త్యో విభుశ్చ భూతాదివ్యవహారస్య కారణమ్ ।

సామాన్యస్య తు కార్యస్యాయం సహకారికారణమ్ || ౧౨౮ ||

నిత్యశ్చాయం స్వకార్యస్యోపాదానకారణం మతమ్ |

నిత్యస్యాస్య వికారస్తు నామాంతరగ్రహార్హతా || ౧౨౯ ||

అఖణ్డకాలకార్యస్తు ఖణ్డకాలో బుధైర్మతః |

స చానిత్యో నిమేషాదితత్తన్నామ్నా ప్రకీర్తితః || ౧౩౦ ||

పఞ్చదశనిమేషైశ్చ హ్యేకాకాష్ఠా మతా బుధైః |

త్రింశతా చాథ కాష్ఠాభిః కలా చైకా మతా తథా || ౧౩౧ ||

త్రింశతా చ కలాభిస్తు ముహూర్తం సమ్మతం బుధైః |

త్రింశతా చ ముహూర్తైస్తు దివసో మానవో మతః || ౧౩౨ ||

పఞ్చదశదివైః పక్షో మాసః పక్షద్వయం స్మృతః |

మాసద్వయమృతుశ్చైకశ్చాయనమృతవస్తయః || ౧౩౩ ||

అయనాభ్యాం తథా ద్వాభ్యాం చైకః సంవత్సరో మతః |

పితృణాం చ దినం చైకం మాసద్వయం హి మానవమ్ || ౧౩౪ ||

సంవత్సరం మనుష్యాణాం దేవానాం హి దినం స్మృతమ్ |

అయనముత్తరం తేషామహశ్చ సమ్ప్రకీర్తితమ్ || ౧౩౫ ||

దక్షిణమయనం చాథ తేషాం రాత్రిః సమీరితా |

ద్వాదశవర్షసహస్రం దేవానాం తు చతుర్యుగమ్ || ౧౩౬ ||

చతుఃసహస్రవర్షాణాం తత్ర కృతయుగం మతమ్ |

త్రయం సహస్రవర్షాణాం త్రేతాయుగం సమీరితమ్ || ౧౩౭ ||

ద్విసహస్రమితం వర్షం ద్వాపరం కథయన్తి హి |

సహస్రవర్షసంఖ్యైకం మతం కలయుగం తథా || ౧౩౮ ||

పూర్ణో ధర్మః కృతే యుగే త్రేతాయాం తు త్రిపాత్ స్మృతః |

ద్వాపరే సార్థపాదోఽథ చైకపాదః కలౌ తు సః || ౧౩౯ ||

ద్విసహస్రమితం వర్షం సన్ధిశ్చైషాం ప్రకీర్తితా |

చతుర్యుగసహస్రం హి బ్రహ్మణో దివసో మతః || ౧౪౦ ||

తావత్ప్రమాణికీ రాత్రిర్విద్వద్భర్షాహృతాం తథా |

చతుర్దశమితాః కల్పే మనవో బ్రహ్మణో దినే || ౧౪౧ ||

ఇంద్రాః సప్తర్షయశ్చాథ తావన్తః పరిభాషితాః ।
 బ్రహ్మ చాపి స్వమానేన శతం వర్షాణి జీవతి ॥ ౧౪౨॥
 కాలాధీనమదః సర్వం తథా చ ప్రలయత్రయమ్ ।
 యోఽయం సన్తృప్త్యతే నూనం నిత్యం లోకే క్షయస్త్యిహా ॥ ౧౪౩॥
 నిత్యః సజ్కీర్త్యతే నామ్నా మునిభిః ప్రతిసంఘారః ।
 బ్రాహ్మో నైమిత్తికో నామ కల్పాన్వై యో భవిష్యతి ॥ ౧౪౪॥
 త్రైలోక్యస్యాస్యః కథితః ప్రతిసర్గో మనీషిభిః ।
 మహదాదివిశేషాన్తం యదా సంయాతి సజ్జయమ్ ॥ ౧౪౫॥
 ప్రాకృతః ప్రతిసర్గోఽయం ప్రోచ్యతే కాలభిన్నకైః ।
 ఏవం కూర్మపురాణే హి సమ్ప్రోక్షం ప్రలయత్రయమ్ ॥ ౧౪౬॥
 నిత్యధామేతరజ్జే జ్ఞానమజడద్రవ్యమచేతనమ్ ।
 ఘటాద్యర్థప్రకాశానామసాధారణకారణమ్ ॥ ౧౪౭॥
 ప్రసృత్య చేద్రియద్వారా ద్రవ్యేణ యుజ్యతే తతః ।
 గుణక్రియావిశిష్టత్వాజ్జ్ఞానస్య ద్రవ్యతా మతా ॥ ౧౪౮॥
 అహం జానామి చేత్యేషా ప్రతీతిరాయతే తతః ।
 అపృథక్సీద్ధధర్మశ్చ జ్ఞానం జీవపరాత్మనోః ॥ ౧౪౯॥
 సజ్కోచం చ వికాసం చ తదాప్నోతి యథా ప్రభా ।
 సప్తోత్పన్నప్రతీతిస్తు జాయతే తత ఏవ చ ॥ ౧౫౦॥
 జ్ఞానం సజ్కుచితం బద్ధే విభు ముక్తపరేశయోః ।
 జ్ఞానే దైవేన సజ్కోచో దైవాభావే వికాసితా ॥ ౧౫౧॥
 ప్రసృతత్వం చ ప్రజ్ఞాయాః శ్వేతాశ్వతరసమ్మతమ్ ।
 జ్ఞానావృత్తిశ్చ గీతాయామావృతం జ్ఞానమిత్యథ ॥ ౧౫౨॥
 సుఖరూపం చ నిత్యం చ కాలభిన్నం పరాక్ తథా ।
 నిత్యాత్మనో గుణో జ్ఞానం స్వరూపస్య నిరూపకః ॥ ౧౫౩॥
 సుషుప్తౌ తమసాచ్ఛన్నం తద్ భవేత్తు తిరోహితమ్ ।
 సజ్కోచశ్చ వికాసశ్చ సర్పకుణ్డలవత్ ఖలు ॥ ౧౫౪॥
 జ్ఞానే స్వతశ్చ ప్రామాణ్యమప్రామాణ్యం పరేణ తు ।
 ధారావాహికవిజ్ఞానమేకమేవ హి సమ్మతమ్ ॥ ౧౫౫॥

ఉపాధిభేదతో బుద్ధిః సుఖదుఃఖాదిరూపిణీ ।
 జ్ఞానాసన్ధావిశేషాశ్చ భక్తయాదయః ప్రకీర్తితాః ॥ ౮౫౬ ॥
 భక్తేశ్చాధ ప్రపత్తేశ్చ ముక్తిసాధనతా మతా ।
 మోక్షే నైవ ప్రవర్తన్తే శరీరాత్మత్వవాదినః ॥ ౮౫౭ ॥
 ఆత్మత్వే క్షణికజ్ఞానే మతే ముక్తౌ తిశ్చ న ।
 కథం ముక్తౌ ప్రవృత్తాశ్చ స్యురనేకాన్తవాదినః ॥ ౮౫౮ ॥
 మోక్షే పాషాణకల్పే చ ప్రవృత్తిః స్యాన్న కస్యచిత్ ।
 సాంఖ్యముక్తౌ ప్రవృత్తిర్న ముక్తిసంబుద్ధిసంశయాత్ ॥ ౮౫౯ ॥
 వ్యావహారికవాక్యాచ్చ సత్యాభేదమతిర్న యత్ ।
 ప్రవృత్తిర్న భవేన్ముక్తౌ మాయినాం చ మతే తతః ॥ ౮౬౦ ॥
 ఏషోణురాత్మైష ద్రష్టా ఇత్యాదిశ్రుతిమానతః ।
 అణుశ్చ చేతనో జీవో ద్రవ్యరూపా మతో బుద్ధిః ॥ ౮౬౧ ॥
 ఆత్మా నిష్కామతీత్యేవముత్కాన్తిశ్చాత్మనః శ్రుతామ్ ।
 గమనాచ్చన్ద్రలోకే చ జీవే గతిః సమీరితా ॥ ౮౬౨ ॥
 తస్మాల్లోకాత్ పునఃశ్చైవమాగతిస్త్యాత్మనః శ్రుతౌ ।
 ఏవముత్కాన్తిగత్యాదేజీవోఽణుర్మన్యతే బుద్ధిః ॥ ౮౬౩ ॥
 జీవోత్కాన్త్యాదయో న స్యుర్విభుత్వే సమృతే ఖలు ।
 ఉత్కాన్తిగత్యాగతీనాం వ్యాసేన సూత్రితం తతః ॥ ౮౬౪ ॥
 జ్ఞానస్యానన్యతశ్చైవ హ్యనన్యశ్రుతిసజ్గతిః ।
 జ్ఞానేన ధర్మభూతేన భోగశ్చ సర్వవర్షణీ ॥ ౮౬౫ ॥
 ప్రభాయా భిత్తిసంబుద్ధాయా యథా దీపధర్మతా ।
 జ్ఞానే భాలాదిసంబుద్ధేఽప్యాత్మసంబుద్ధతా తథా ॥ ౮౬౬ ॥
 యోగినాం బహుదేహానాం జ్ఞానేనైవ చ ధారణమ్ ।
 తత్కారణం తు బోధవ్యం యోగబలం హి యోగినామ్ ॥ ౮౬౭ ॥
 విలక్షణం హి సంయోగః జ్ఞానప్రసరణం మతమ్ ।
 సుషుప్తావనపాయత్వాత్ తత్తద్దేహాధృతిస్తతః ॥ ౮౬౮ ॥

విప్రకృష్టే ప్రదేశే తు భోగోత్పాదః కథం నను ।
 మైవం యతః స ఉత్పాదో రామేచ్ఛా దైవసత్తయా ॥ ౮౬౯ ॥
 చేతనా వేదితవ్యః ఇత్యేతచ్చుతేః ప్రమాణతః ।
 అణోర్మానసప్రత్యక్షం జీవస్య చోపపద్యతే ॥ ౮౭౦ ॥
 ఆత్మసుఖాదికాధ్యక్షే మహత్త్వం కారణం న తత్ ।
 ఆత్మాణుత్వే తతః కాచిదాపత్తిర్విద్యతే న హి ॥ ౮౭౧ ॥
 హృద్వ్యస్తర్ణోస్తిరిత్యేవం హృత్తోనీ జీవోఽజడః శ్రుతౌ ।
 భాలాదిసుఖదుఃఖే చ జీవశ్చాత్రావగచ్ఛతి ॥ ౮౭౨ ॥
 శరీరపరిమాణస్తజ్జీవః సర్వశరీరగః ।
 జైనా ఇతి వదన్త్యత్ర తద్ వరం న కుతో యతః ॥ ౮౭౩ ॥
 అల్పదేహా బృహద్దేహాత్ ప్రవేశేఽపూర్ణతాఽఽత్మనః ।
 యోగినం పరకాయే చ ప్రవేశః సమ్భవేన్న హి ॥ ౮౭౪ ॥
 సజ్కీచే చ వికాసే తు స్యాదాత్మనో వికారితా ।
 వికారిత్యాదనిత్యత్వం ఘటవదాత్మనో భవేత్ ॥ ౮౭౫ ॥
 తథాత్వే కృతనాశశ్చాకృతస్యాభ్యాగమస్తథా ।
 భాలాదిసుఖదుఃఖాదిభానం జ్ఞానాన్మతం తతః ॥ ౮౭౬ ॥
 స్థూలశ్చాహం హి గచ్ఛామి ప్రత్యయాచ్ఛేతనస్తనుః ।
 మృతే దేహే తు చైతన్యం ప్రాణనిర్గమనాన్న హి ॥ ౮౭౭ ॥
 ఇతి చేన్న వరం చైతద్ వికల్పాసహతా యతః ।
 దేహస్యావయవే తచ్చైకస్మిన్ సర్వేషు వాఽస్తి హి ॥ ౮౭౮ ॥
 నాద్యః ప్రతీయతే యస్మాచ్చైతన్యమితరత్ర చ ।
 బహుచేతనవత్త్వం స్యాదన్యే చైకతనావథ ॥ ౮౭౯ ॥
 ఉచ్ఛేదో వ్యహారస్య వైమత్యే చ మిథో భవేత్ ।
 హస్తాద్యన్యతమోచ్ఛేదే స్మృతేశ్చానుపపన్నతా ॥ ౮౮౦ ॥
 సజ్ఞాతరూపవత్త్వాన్నత్వాత్మా తనుర్యథా ఘటః ।
 దేహస్యానాత్మతా సిద్ధా చేత్యేవమనుమానతః ॥ ౮౮౧ ॥
 మమ దేహః ప్రతీతేశ్చ నాత్మతా మన్యతే తనోః ।

అనిత్యత్వాబ్జడత్వాచ్చ శరీరస్యాత్మతా న హి ॥ ౮౮౨॥
 ఇన్ద్రియస్య న చాత్మత్వం మమేన్ద్రియం ప్రతీతితః ।
 జీవత్వం న చ నేత్రాదేస్తచ్చూన్యే జీవ్యతే యతః ॥ ౮౮౩॥
 మన ఏవ మనుష్యాణాం కారణం బన్ధమోక్షయోః ।
 భోగోపకరణం చైవం తస్మాదాత్మా మనో న హి ॥ ౮౮౪॥
 మమ ప్రాణః ప్రతీతేశ్చ ప్రాణస్య చాత్మతా న హి ।
 ప్రాణోఽస్మీతి శ్రుతో చోక్తః ప్రాణదేహీ పరేశ్వరః ॥ ౮౮౫॥
 అహం జానామి చేత్యత్రాహమర్థస్యాత్మతా ఖలు ।
 తస్య ధర్మతయా జ్ఞాతే జ్ఞానే సా న కథంబున ॥ ౮౮౬॥
 అబ్జడజీవజీవత్వం ప్రకృత్యాదౌ బ్జడే న చ ।
 అణుజీవస్య జీవత్వం విభావితే న సిద్ధ్యతి ॥ ౮౮౭॥
 తను జీవత్వమాపన్నం విభు బ్రహ్మ హ్యవిద్యయా ।
 ఇతి చేన్న యతో జీవోఽజన్మా నిత్యః శ్రుతో శ్రుతః ॥ ౮౮౮॥
 జన్మమృత్యూ కథం స్యాతామాత్మనో నిత్యతా యది ।
 సమీచీనం న చైతద్ధి కుతశ్చేదుచ్యతే యతః ॥ ౮౮౯॥
 దేహాత్మనోశ్చ సంయోగవియోగౌ కర్మయోగతః ।
 జన్మాత్మనః స సంయోగో వియోగో మృత్యుసంజ్ఞకః ॥ ౮౯౦॥
 జీవదోషా న చైవం తు బ్రహ్మణి సమ్భవన్తి హి ।
 జీవబ్రహ్మవిభేదే న భేదశ్రుతివిరోధితా ॥ ౮౯౧॥
 ముక్తావపి చ జీవాత్మా జగద్వ్యాపారవర్జితః ।
 తతో న శక్యతే వక్తుమభేదో బ్రహ్మజీవయోః ॥ ౮౯౨॥
 జీవబ్రహ్మవిభేదే నాభేదశ్రుతివిరోధితా ।
 జీవో బ్రహ్మపుథక్సిద్ధస్తతోఽభేదస్తయోర్యతః ॥ ౮౯౩॥
 కపిలస్య మతే జీవే స్వికృతా జ్ఞానమాత్రతా ।
 అగ్నేకర్తుమశక్యా సా కుతశ్చేత్ తన్మతే యతః ॥ ౮౯౪॥
 ఇన్ద్రియాణాం చ వైయర్థ్య సాప్తే జ్ఞానం ప్రసజ్యతే ।
 తార్కికైస్తన్ మతో జీవోఽచిదాగన్తుకబుద్ధిమాన్ ॥ ౮౯౫॥

తచ్చ శ్రుతివిరుద్ధం హి విజ్ఞానాత్మా శ్రుతిర్యతః ।
 స్వేన రూపేణ కిञ్చైవం ముక్తౌ స్వంరూపమాప్యతే ॥ ౮౯౬ ॥
 మోక్షే తత్ కః ప్రవర్తత తేషాం పాషాణసన్నిభే ।
 తతో జ్ఞానస్వరూపాత్మా విభుజ్ఞాన చ తద్గుణః ॥ ౮౯౭ ॥
 జ్ఞానస్వరూపమత్యస్తం నిర్మలం పరమార్థతః ।
 ఏవం విష్ణుపురాణే హి జ్ఞానస్వరూపతాత్మనః ॥ ౮౯౮ ॥
 మన్తా బోధేతి ప్రామాణ్యాజ్ఞే జ్ఞాతా జీవో బుధైర్మృతః ।
 జ్ఞోఽత ఏవేతి నూత్రం హి తతో వ్యాసేన సూత్రితమ్ ॥ ౮౯౯ ॥
 విజ్ఞాన యజ్ఞం తనుతే జ్ఞానోక్తిశ్చేతి యాఽఽత్మనః ।
 విజ్ఞానగుణసారత్వాత్ సూత్రే సా ప్రాజ్ఞవన్ మతా ॥ ౯౦౦ ॥
 నానా జీవా హి లోకేఽస్మిన్ రామస్యాంశాః సనాతనాః ।
 మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతః సనాతనః ॥ ౯౦౧ ॥
 జీవే నిత్యే నిజాంశత్వమేవం గీతాకృతేరితమ్ ।
 ప్రభావతః ప్రభావద్ధి జీవేఽశత్వం హి బ్రహ్మణః ॥ ౯౦౨ ॥
 ప్రభావానివ బ్రహ్మాంశీ జీవానాం మన్యతే బుధైః ।
 ఉన్యతే చైకదేశత్వాద్ విశిష్టాంశో విశేషణమ్ ॥ ౯౦౩ ॥
 బ్రహ్మణస్తు శరీరత్వాజ్జీవో బ్రహ్మవిశేషణమ్ ।
 ప్రాధాన్యాన్న విశేష్యాంశే చాంశతా ప్రాజ్ఞసమ్మతా ॥ ౯౦౪ ॥
 న జాయతే శ్రుతో చైవం నిత్యత్వమాత్మనః శ్రుతమ్ ।
 స్వస్యపాసప్రవృత్తిర్న జీవే చానిత్యతా యది ॥ ౯౦౫ ॥
 జీవానాం సృష్టివాదస్తు దేహయోగేన నాన్యథా ।
 జీవానాం మృత్యువాదోఽపి జీవ దేహ వియోగతః ॥ ౯౦౬ ॥
 అనాదికాలతో బద్ధా జీవా దైవాఖ్యకర్మణా ।
 అత్ర కర్మాణి కుర్వన్తి భుజ్ఞాన్తి తత్ఫలాని చ ॥ ౯౦౭ ॥
 బద్ధాశ్చ గుణమయ్యా తే దైవ్యా శ్రీరామమాయయా ।
 జ్ఞానప్రకాశసంక్లేచం ప్రాప్తాశ్చ ప్రాకృతా నరాః ॥ ౯౦౮ ॥
 వదన్తి మలినా స్వారచ సంసారిణోఽజ్ఞతాయుతాన్ ।

నానాయోనిషు సజ్జాతా దేహాత్మభ్రమకారిణః ॥ ౯౦౯ ॥

రామాధీనత్వశూన్యస్వ స్వాతన్త్ర్యమతిశాలినః ।

ఈశ్వరోఽహమహం భోగీ సిద్ధోఽహం బలవానితి ॥ ౯౧౦ ॥

ఆఢ్యోఽభిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సదృశో మయా ।

యక్ష్యే దాస్యామి మోదిష్యే ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః ॥ ౯౧౧ ॥

స్వకర్మణః ఫలస్యాథ స్వతన్త్రం చ ఫలప్రదమ్ ।

రామతుల్యం హి మన్యన్తే రామభిన్నం సురాసురమ్ ॥ ౯౧౨ ॥

తాపత్రయేణ సన్తప్తా అనాథా దుఃఖినస్తతః ।

రామానుకమ్పయా జాతాః సత్సంకరుచయస్తథా ॥ ౯౧౩ ॥

సద్గురుం చ ప్రపన్నా యే రామమన్త్రేణ దీక్షితాః ।

స్మరన్తో బ్రహ్మ రామం తే దేహం త్యక్త్వాఽర్చిరాదినా ॥ ౯౧౪ ॥

రామధామ్ని గతాశ్చాథ శ్రీరామగుణసంయుతాః ।

నిత్యానన్తసుఖం ప్రాప్తా దుఃఖమూలవివర్జితాః ॥ ౯౧౫ ॥

రామానుభవకతిరో భోగసామ్యం గతాస్తథా ।

జ్ఞానసంక్రోచశూన్యాశ్చ జగదవ్యాపారవర్జితాః ॥ ౯౧౬ ॥

సర్వలోక సుశ్చారా రామకైకర్మకారకా ।

తేషాం ముక్తిమవాప్తానాం కర్మబంధః పునర్న హి ॥ ౯౧౭ ॥

దుఃఖార్ణవే నిమజ్జన్తం దృష్ట్వా జీవమహేతుకః ।

కరుణాసిన్ధరామస్య జాయతే కోఽప్యనుగ్రహః ॥ ౯౧౮ ॥

పుణ్యం భవతి చాజ్ఞాతం రామస్యానుగ్రహేణ హి ।

అభావో జాయతే తస్మాద్ విద్వేషప్రతియోగికః ॥ ౯౧౯ ॥

శ్రీరామరామభక్తానామాభిముఖ్యస్య కారణమ్ ।

తజ్జన్యాదాభిముఖ్యాద్ధి జిజ్ఞాసా సముదేతి చ ॥ ౯౨౦ ॥

సమ్పన్నినీ విభాగస్య సక్లిహాసక్లిహాఃఈయో ।

శ్రీమద్రామస్య భక్తానాం సంవాదో జాయతే తతః ॥ ౯౨౧ ॥

భవత్యనన్తరం తస్మాత్ సదాచార్యసమాశ్రయః ।

సదాచార్యాశ్రయేణాథ హేయోపాదేయనిశ్చయః ॥ ౯౨౨ ॥

రామేతరావృ వైరాగ్యం రామే ప్రీతిశ్చ జాయతే |
 నివృత్తే రామభిన్నానాం రామప్రాప్తేశ్చ కారణమ్ || ౯౨౩||
 అజ్ఞీకరోతి తత్పశ్చాత్ సిద్ధోపాయశ్చ చేతనః |
 శ్రీరామప్రాప్తయే సోఽథ త్వరతే భృశముత్సుకః || ౯౨౪||
 రామః స్మరతి తం చాథ స్వసమ్ప్రాప్తిసముత్సుకమ్ |
 యథా స్వాప్స్యస్సుకం వత్సం ధేనుర్వాత్సత్స్యవారిధిః || ౯౨౫||
 ఆశ్చిష్టే చ వినష్టే స్తస్తతస్తత్పుణ్యపాపకే |
 భాగేనాథ వినష్టే స్తస్తత్ప్రార్థితాత్మకే చ తే || ౯౨౬||
 మనశ్చేన్ద్రియసంయుక్తం ప్రాణేన తస్య యుజ్యతే |
 ప్రాణో జీవేన సంయుక్తో భూతసూక్ష్మేస్తు యుజ్యతే || ౯౨౭||
 సర్వేశ్వరస్య రామస్య సంసర్గో జాయతే తతః |
 తన్మార్గస్య ప్రకాశోఽథ హార్దరామానుకమ్పయా || ౯౨౮||
 నాడ్యా మూర్ధన్యయా చాథోకామతి హృదయాత్ కిల |
 శరోరాన్నిర్గతో భక్త ఉధ్యే యావ్యర్క రశ్మిభిః || ౯౨౯||
 నిదాఘే చోష్యతాసత్త్వాన్నిశాయాఞ్చాపి రశ్మయః |
 అచరన్వ్యచిందాస్థం పుమాంసమాతివాహికాః || ౯౩౦||
 దినం తత్రార్చిషోఽహ్వాశ్చ శుక్లం పక్షం చ గచ్ఛతి |
 సమేతి శురూపజ్ఞాత స ఉత్తరాయణమేవ హి || ౯౩౧||
 తస్మాత్ సంవత్సరం తస్మాద్ వాయుం వాయోశ్చ భాస్కరమ్ |
 సూర్యాద్ విఘ్నం విధోశ్చాథ విద్యుతం వరుణం తతః || ౯౩౨||
 తతశ్చేన్ద్రియం తతో ధాతృలోకం గచ్ఛత్యుపాసకః |
 అతిక్రామతి పశ్చాద భూమ్నాభావరణసప్తకమ్ || ౯౩౩||
 ఉల్లక్ష్మ్య ప్రకృతిం సోఽథ విరజామవగాహతే |
 తతః సూక్ష్మాచ్ఛరీరాద్ధి విశ్లష్టశ్చ భవత్యసౌ || ౯౩౪||
 ప్రాదుర్భవత్యథో చాస్యాసఘత్వాదిగుణాష్టకమ్ |
 అమానవ కరస్పర్శో భవత్యస్య తతః పరమ్ || ౯౩౫||
 శ్రీమదరామస్య సజ్కలాప్తద్ దివ్యదేహో భవత్యసౌ |
 కాలకాల్యేతరే దివ్యే దేశే ప్రాప్తో భవత్యథ || ౯౩౬||

సరస్వైరమ్మదోయేఽథ దివ్యే స్నానం కరోతి సః ।
 భవత్యనస్తరం చాసౌ దివ్యభూషణభూషితః ॥ ౯౩౭॥
 దివ్యం చాథ విమానం హి సమారూఢో భవత్యయమ్ ।
 తిల్యారణ్యప్రవేశోఽస్య విమానారోహణాదను ॥ ౯౩౮॥
 అప్పరోభిశ్చ దివ్యైర్ద్రిభవ్యా చాస్య సుసత్కృతిః ।
 తిల్యగన్ధప్రవేశోఽస్య తాదృశ్యాః సత్కృతేః పరమ్ ॥ ౯౩౯॥
 తిల్యగన్ధం ప్రవిశ్యాథ బ్రహ్మగన్ధం విశత్యయమ్ ।
 సమ్ప్రాప్నోతి తతశ్చాయం ప్రాకృతేతరగోపురమ్ ॥ ౯౪౦॥
 వైకుణ్ఠనగరస్యాప్తిర్భవత్యస్య తతః పరమ్ ।
 భవత్యయం చ తత్ర శ్రీనారాయణాభినన్దితః ॥ ౯౪౧॥
 గోలోకస్యాథ సమ్ప్రాప్తిర్భవత్యస్య మహాత్మనః ।
 భవత్యసౌ హి తత్రాథ శ్రీకృష్ణేనానుమోదితః ॥ ౯౪౨॥
 తతః సాకేతలోకస్య ప్రాప్నోత్యయం చ గోపురమ్ ।
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశాద్వైర్దేవైః స్తుతం చ వన్దితమ్ ॥ ౯౪౩॥
 వేదైర్నివేదితం చాథ శ్రీరామేణాభినన్దితమ్ ।
 సమృద్ధం పరమం దీప్తం సర్వథా చాథ సర్వదా ॥ ౯౪౪॥
 పరాత్పరమయోధ్యం చ సుషమాసాగరం శుభమ్ ।
 అయోధ్యానగరం చాసౌ సమ్ప్రాప్నోతి తతః పరమ్ ॥ ౯౪౫॥
 యత్రాస్తి సరయూ రమ్యా ప్రమోదాఖ్యం చ కాననమ్ ।
 లీలాస్పదం చ రామస్య రత్నాచలః సుశోభితః ॥ ౯౪౬॥
 పూర్వద్వారే చ యస్యాస్తి సుగ్రీవో హి కపిశ్వరః ।
 ద్వారే తు పశ్చిమే శ్రీమాన్ రాక్షసేన్ద్రో విభీషణః ॥ ౯౪౭॥
 ఉత్తరే తు మహావీరో, బాలిపుత్రస్తథాఙ్గదః ।
 దక్షిణే కరుణా-సిన్ధుర్మారుతిశ్చ మహాబలః ॥ ౯౪౮॥
 దివ్యసూరిసదః ప్రత్యుద్గచ్ఛత్యయం సముత్సుకః ।
 రాజమార్గ తతో యాతి బ్రహ్మతేజో విశత్యథ ॥ ౯౪౯॥
 దివ్యస్య గోపురస్యాథ ప్రాప్తిర్భవతి చాస్య హి ।

బ్రహ్మవేత్త ప్రవేశోఽథ భవత్యస్య మహాత్మనః ॥ ౯౫౦ ॥

కల్పవృక్షతలే చాస్తి సాకేతే బ్రహ్మవేత్తని ।

సువర్ణమణ్డపే యత్ర భాసురా రత్నవేదికా ॥ ౯౫౧ ॥

రత్నసింహాసనం యత్ర వర్తతే సూర్యసన్నిభమ్ ।

విశాలం కమలం దివ్యం సహస్రదలశోభితమ్ ॥ ౯౫౨ ॥

అఘఃస్థితే వితానస్య తత్ర సింహాసనే వరే ।

ఆసీనం పరమం రమ్యం శ్రీరామం సీతయా సహ ॥ ౯౫౩ ॥

దివ్యాయుధాన్వితం చాథ దివ్యపార్శదసంయుతమ్ ।

దివ్యభూషణవస్త్రైశ్చ భూషితం వీక్షతే హ్యసౌ ॥ ౯౫౪ ॥

నమస్కరోతి సాష్టాంగమభ్యాసం సముపైతి చ ।

కోఽసి త్వమి తి పృష్టోఽథ శ్రీరామేణ పరాత్మనా ॥ ౯౫౫ ॥

శేషోఽహం శేషిణో నాథ తన్వైవ సకలేశితః ।

ఇత్యేవం నిగదంతం చ శ్రీరామః కరుణార్ణవః ॥ ౯౫౬ ॥

స్వీయోత్సంకసమారూఢమాలిక్య విదధాతి హి ।

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి చాయం రామేణ సహ తతః ॥ ౯౫౭ ॥

గుణానాం విగ్రహాదేశ్చ స్వరూపరూపయోస్తథా ।

ప్రత్యక్షాజ్ఞాయతే ప్రీతేః ప్రకర్షో హి తతః పరమ్ ॥ ౯౫౮ ॥

అనేక విగ్రహాణాం చ జాయతేఽథ పరిగ్రహః ।

కామచారే చ లోకానాం సమర్థోఽపి భవత్యయమ్ ॥ ౯౫౯ ॥

అవస్థాసు చ సర్వాసు సర్వయోర్దేశకాలయోః ।

కేక్కర్యేషు చ సర్వేషు యాతి చాయం ప్రసన్నతామ్ ॥ ౯౬౦ ॥

ఛాన్దోగ్యే ముక్తజీవస్య పునరావృత్తివర్జనాత్ ।

భగవతాఽపి గీతాయాం బోధయతా ధనజ్ఞయమ్ ॥ ౯౬౧ ॥

భగవన్తముపేతస్య పునర్జన్మనిషేధనాత్ ।

శ్రీరామం సమవాప్తోఽయం కర్మయోని న గచ్ఛతి ॥ ౯౬౨ ॥

ఆనస్థి నాథ జీవోఽయం రామం ప్రాప్య రసాత్మకమ్ ।

సమిచ్ఛతి పునర్జన్మ దుఃఖాలయమశాశ్వతమ్ ॥ ౯౬౩ ॥

సత్యసన్ధః ప్రతిశ్రుత్య ప్రపన్నాయాభయం స్వయమ్ |
 నివర్తయేద్ భయే నైనం శ్రీరామః శ్రితవత్సలః || ౯౬౪ ||
 శ్రీరామపద్ధతౌ చైవమర్చిరాదికపద్ధతిః |
 శ్రీమద్రామేశ్వరార్యేణ సజ్జేపేణ హిః వర్ణితా || ౯౬౫ ||
 బద్ధముక్తత్యభేదాభ్యాం జీవా వైవం ద్విధా మతాః |
 ముక్తాశ్చ కర్మణా ముక్తా బద్ధా బద్ధాశ్చ తేన హి || ౯౬౬ ||
 కాదాచిత్కాశ్చ నిత్యాశ్చ ముక్తభేదో ద్విధా మతః |
 ఆదిమాః పూర్వముక్తాశ్చాన్తిమా బద్ధాః కదాపి న || ౯౬౭ ||
 అణుజీవో మతో జ్ఞాతా “ఏష హ ద్రష్టే” తిశ్రుతేః |
 జ్ఞాతేతికథనాజ్ఞేవే కర్తృత్వమపి సిద్ధయతి || ౯౬౮ ||
 సామానాధికరణ్యేన జ్ఞానకర్తృత్వయోస్తతః |
 చేతనోఽహం కరోమీ తిప్రతీతిరుపపద్యతే || ౯౬౯ ||
 కర్తృత్వమాత్మనో ధర్మో భోక్తాభోగ్యమి తిశ్రుతేః |
 చేతనస్యాత్ర కర్తృత్వం భోక్తృత్వే హి ప్రయోజకమ్ || ౯౭౦ ||
 అన్యః కరోతి భుక్త్యైఽన్యః కథంజ్ఞానోపపద్యతే |
 ప్రాజ్ఞః కర్మకర్తేహిం సమృతం కర్మణః ఫలమ్ || ౯౭౧ ||
 ఆత్మేన్ద్రియమనోయుక్తం భోక్తృత్వాహుర్మనీషిణః |
 ఇతిశ్రుతిప్రమాణత్వాత్ కర్తృత్వం నాత్మనో నను || ౯౭౨ ||
 కిన్త్వన్తఃకరణస్థం తదభ్యస్తమాత్మనీతి ను |
 మైవం ప్రతీయతేచాత్ర కర్తృతా మనసో న యత్ || ౯౭౩ ||
 కిన్తూపకరణత్వం వై భోక్తృత్వే చాత్మనో మతమ్ |
 అన్యథా చేన్ద్రియాదేశ్చ కర్తృత్వం సమృవేత్ ఖలు || ౯౭౪ ||
 కర్తృత్వమాత్మనస్తస్మాన్నైషా శ్రుతిర్నిషేధతి |
 కర్తా శాస్త్రార్థవత్త్వాద్ వై వ్యాసేన సూత్రితం తతః || ౯౭౫ ||
 తతశ్చా హం కరోమీ తిప్రతీతిరుపపద్యతే |
 యద్యాత్మనో న కర్తృత్వం శాస్త్రాణాం వ్యర్థతా భవేత్ || ౯౭౬ ||
 హంతా చేన్మన్యతే హన్తుం హతశ్చేన్మన్యతే హతమ్ |

ఉభౌ తౌ న విజానీతో నాయం హన్తి న హన్యతే || ౯౭౭||
 నన్వేపం ప్రతిషిద్ధా చ హ్యోత్మనో హన్తుతా శ్రుతో |
 ఇతి చేన్నాత్మనిత్యత్వాద్ హన్తుతా వర్జితా యతః || ౯౭౮||
 ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః |
 అహంకారవిముఢాత్మా కర్తాఽహమితి మన్యతే || ౯౭౯||
 ఇత్యేవం నను గీతాయాం నిషిద్ధా కర్తుతాత్మనః |
 మైవం జీవన్య కర్తుత్వం సాంసౌరికప్రవృత్తిషు || ౯౮౦||
 న స్వరూపప్రయుక్తం హి గుణసంసర్గతో యతః |
 ఉదీరితశ్చ గీతాయాముత్తరత్రాయమాశయః || ౯౮౧||
 పఞ్చైతాని మహాబాహో కారణాని నిబోధ మే |
 అధిష్ఠానం తథా కర్తా కరణం చ పృథగ్విధమ్ || ౯౮౨||
 వివిధా చ పృథక్ చేష్టా దైవం బైవాత్ర పఞ్చమమ్ |
 శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్ కర్మ ప్రారభతే నరః || ౯౮౩||
 న్యాయ్యం వా విపరీత వా పఞ్చైతే తస్య హేతవః |
 తత్రవం సతి కర్తారమాత్మానం కేవలం తు యః || ౯౮౪||
 పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వాన్న స పశ్యతి దుర్మతిః |
 ప్రశ్నోపషిది కర్తా స్పష్టం జీవః సమీరితః || ౯౮౫||
 గ్రహణస్య విహారస్య చాత్మనః కథనాన్తచ్ఛృతో |
 ఆత్మనశ్చైవ కర్తుత్వం బాదరాయణసమ్మతమ్ || ౯౮౬||
 విజ్ఞానం యజ్ఞం తనుతే కర్మాణి తనుతేఽపి చ |
 త్రైతరీయేఽపి చేత్యేవం కర్తత్వమాత్మనః శ్రుతమ్ || ౯౮౭||
 బుద్ధేరేవ హి కత్తత్వం సాఙ్ఖ్యాన్తు ప్రవదన్తి హి |
 సమ్భవేచ్చ తథాత్వే తు బుద్ధేరేవ హి భోక్తుతా || ౯౮౮||
 కర్తుత్వే చ మతే బుద్ధేః సమాధిశ్చ భవేన్న హి |
 ఆత్మనః కర్వృతా తస్మాత్ సిద్ధాన్తే స్వీకృత ఖ || ౯౮౯||
 తజ్జావత్ స్వేచ్ఛయా చాత్మా కరోతి న కరోతి చ |
 జడబుద్ధేన్తు కర్తుత్వే వ్యవస్థేషా న సమ్భవేత్ || ౯౯౦||

త్వాయత్తం రాఘవాయత్తం వా కర్తృత్వం కిమాత్మనః ।
 జీవస్య భోక్తృతా తస్మాత్ పక్షశ్చాద్యో మనోహరః ॥ ౯౯౧॥
 విధినిషేధశాస్త్రాణాం వైయర్థ్య చాన్యథా భవేత్ ।
 పిప్పలం స్వాదు చాత్తితి జీవస్య భోక్తృతా శ్రుతౌ ॥ ౯౯౨॥
 ఇతి చేన్న యతో జీవే రాఘవాధీనకర్తృతా ।
 అన్తః ప్రవిష్టః శాస్తే తి శ్రుతౌ రామో హి శాసకః ॥ ౯౯౩॥
 విధినిషేధశాస్త్రాణాం వైయర్థ్య హి తథా నను ।
 మైవం జీవస్య యత్నం యద్ వీక్ష్య స్వానుమతిం ఖలు ॥ ౯౯౪॥
 రామో దత్తే తతో జీవో యోగ్యో విధినిషేధయోః ।
 తథా ప్రవర్తతే చాథ ఫలదానే తు చాత్మనః ॥ ౯౯౫॥
 వైషమ్యం చాథ వైర్ల్యణ్యం మన్యేతే రాఘవే న తు ।
 అవోచద్ భగవాన్త్రైవం గీతాయాం స్వయమేవ హి ॥ ౯౯౬॥
 తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్ ।
 దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాన్తి తే ॥ ౯౯౭॥
 తానహం ద్విషతః కూరాన్ సంసారేషు నరాధమాన్ ।
 ఊపామ్యజత్రమశుభానాసురీష్వేవ యోనిషు ॥ ౯౯౮॥
 ఏష ఏవ సాధుకర్మే త్యాదిశ్రుతిప్రమాణతః ।
 అఖిలం చాత్మకర్తృత్వం రామాధీనం హి మన్యతే ॥ ౯౯౯॥
 కర్తృత్వం రాఘవాధీనం నిర్దోషం శ్రుతిసమ్మతమ్ ।
 విశిష్టాద్వైతసిద్ధాన్తే జీవస్య మన్యతే తతః ॥ ౧౦౦౦॥
 శ్రీచిదానందశిష్యేణ పూర్ణానందేన ధీమతా ।
 శ్రీప్రమితాక్షరాఖ్యాయా వృత్తేః సారో వినిర్మితః ॥ ౧౦౦౧॥
 ఇతి జగద్గురు శ్రీపూర్ణానందాచార్య సిద్ధాంతసార్యభౌమ విరచితః
 శ్రీబోధాయనమతాదర్శం సమూర్ణః ।

Authored by Swami Purnanandacharya, within
 this essay, the complete elucidation of
 concepts such as Arthapanchak, Tattvatraya,
 and Rahasyatraya in the Sri Sampradaya is

undertaken by Sri Acharya. It refutes the views of various non-theistic philosophies like Buddhism, Jainism, Prabhakara, and Charvaka. Critiques of some theistic philosophies, including Advaita, are also presented. The nature of surrender (Prapatti) is investigated, and there is an in-depth discussion on the aspects of Bhagavan according to the Pancha Vyuhavada and their various activities. The essay also explores the transcendental nature of Shri Ram and provides a clear understanding of the concept of Prameya (subject of knowledge) and Pramana (means of knowledge). It delves into the distinctions between the inert and the sentient, discusses the qualities of Sattva, and provides a detailed analysis of Mahat Tatva, Ahamkara, Tanmatras, Mahabhuta, Akasha, Sharira, Indriya, Kala, and more.

Proofread by Parashara Ranganathan

——
Shri Bodhayanamatarshah
pdf was typeset on January 23, 2024
——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

